

Od 1. nov. dalje
naročnina mesečno
80 din, za inozem-
stvo 90 din — no-
deljska izdaja ce-
loletno 96 din, za
inozemstvo 120 din.
Uredništvo:
Kopitarjeva ul. 6/III.
Tel. 40-01 do 40-05

SLOVENEK

Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku.

Cek. rač. Ljubljana
št. 10.650 za naroč-
nino in št. 10.349
za inserate.
Uprava: Kopitar-
jeva ulica 6
Tel. 40-01 do 40-05
Podruž.: Maribor,
Celje, Ptuj, Jesenice,
Kranj, Novo mesto,
Trbovlja

Slovenci! Ljubljančani!

Ljubljana, prestolnica Slovenije, bo v kratkem zasedena.

Ohranimo pri tej priliki tisti red in mir, ki je pri nas tradicionalen! Bodimo v prisebnosti, zbranosti in disciplini verni potomci svojih prednikov! Na miren način pokažimo svoje dostojanstvo!

Dva največja greha nad narodom sta v tem času mogoča. Zdaj, ko je naša vojska odšla, bi bil največji greh nad narodom, če bi civilni ljudje uporabili orožje proti tuji vojaški sili ali proti domači narodni manjšini ali če bi kakor koli drugače sovražno nastopili proti njima. S tem bi spravili morda desetine naših sorodnikov v največjo nevarnost in nesrečo.

Drugi največji greh pa bi bil denunciantstvo, ki je nezdružljivo s človeškim dostojanstvom. Denunciantstvo je tako težek greh, da ga narod ne more nikoli odpustiti. Zato naj med nami ne bo denunciantstva!

Državna in samoupravna oblastva ostanejo na svojih mestih in bodo do nadaljnje odredbe naprej poslovala. Vsi zakoni ostanejo v veljavi, dokler se ne spremenijo. Vsaka sprememba pa bo objavljena.

Zakoni se morajo brezpogojno spoštovati!

Red in mir naj ne bosta nikjer kaljena. Pokažimo v tej uri in v teh dneh, da znamo biti disciplinirani tudi v usodni uri.

Ne bežimo, vzdržimo, vztrajajmo!

Ban in Narodni svet za Slovenijo

Hrvati razglasili samostojno Hrvaško

Zagreb, 10. aprila. Radio Zagreb:

Danes je zagrebška radijska postaja večkrat objavila oklice dr. Vladka Mačka, s katerim izjavlja, da proglašajo »Široko svobodno hrvaško državo«. Stanko Kvaternik je prevzel vrhovno vodstvo nad vso oboroženo silo svobodne hrvaške države. V oklicu se poziva hrvaški narod in vsi uradi, da se točno držijo navodil in izpolnjujejo navedbe nove Svobodne hrvaške države.

Oklic je svojeručno podpisal dr. Vladko Maček.

Zagreb, 10. aprila. Radio Zagreb:

V Zagreb prihajajo nemške čete. Uprava mesta Zagreba poziva vse meščane, da okinčajo svoje domove z nemškimi in hrvaškimi zastavami.

Ban in Narodni svet sta prevzela vrhovno oblast v Sloveniji

Včeraj so v Zagrebu proglasili samostojno državo Hrvaško. Vse zveze med Slovenijo in jugoslovansko vlado so onemogočene. — Vrhovna državna oblast kraljevine Jugoslavije se nad Slovenijo dejansko ne more izvajati. Zaradi tega sta ban

in Narodni svet za Slovenijo prevzela na našem ozemlju izvrševanje vrhovne oblasti in s tem skrb za red in mir ter za nadaljnjo usodo našega naroda.

Ban in Narodni svet za Slovenijo.

Narodni svet za Slovenijo naroča:

Vse straže, varnostni organi in vojaki, ki pripadajo slovenskim edinicam, naj se označijo s slovenskimi kordami ali trakovi, ki naj jih vidno nosijo.

Vojaško orožje izročite takoj oblastem!

Narodni svet za Slovenijo poziva vse prebivalce Slovenije, vojaške obveznike in neobveznike, ki posedujejo vojaško orožje kakršne koli vrste, kakor tudi municijo, da isto takoj, najkasneje pa v roku 24 ur, izročijo najbližji žandarmerijski postaji ali občini. Tistega, ki bi tega ne upošteval, lahko zadenejo zelo hude posledice.

To seveda ne velja za tiste osebe, ki so od pristojne oblasti postavljene, da vzdržujejo javni mir in red.

Ne odnašajte vojaškega blaga!

Banska uprava razglasa:

Vse vojaško blago in tudi konji in druga živina je državna last. Kdor bi tako blago plenil ali raznašal ali z njim kupčeval, bo najstrožje kaznovan, blago pa se bo odvzelo. Vse kupčije s tem blagom so neveljavne.

Članom Kmečke zveze, mladinske Kmečke zveze in Zveze slovenskih fantov in deklet!

Težke dni slovenskega naroda skušajo izrabiti temni elementi za svoj prevratni namen. Zato je potrebno: da čuvate svoje domove, da skrbite za red po naših vaseh in da organizirate takoj vsake in občinske pomožne straže, ki naj takoj stopijo v stik z našim orožništvom in varnostnimi organi. Poudarjamo, da vlada v vsej Sloveniji popolni red ter da oblast v polni meri skrbi za osebno in imovinsko varnost.

Ne nasedajte lažnim poročilom ter v kali zatrite vsak razkroj in pesimizem.

Kmečka zveza — Mladinska kmečka zveza
Zveza slovenskih fantov in deklet

Obvestilo o prijavi zalog blaga

Kraljevska banska uprava razglasa:

Vsi uvozniki, proizvajalci (predelovalci) in trgovci na debelo (in malo) z blagom, naštetim v členu 11 navedbe o prijavljanju proizvodnje prometa in zalog blaga Sl. list 733-103-40 v zvezi s popravkom Sl. list 747-104-40 in odlokom o razširitvi kontrole zalog blaga Sl. list 745-104-40, ki so doslej pošiljali svoje prijave neposredno uradu za kontrolo cen v Beogradu, morajo do nadaljnjega prijaviti stanje zalog v smislu predpisane obrazca Sl. list 746-104-40 referatu za kontrolo cen pri kraljevski upravi v Ljubljani, naposledje do vsakega

petega v mesecu. Prvo prijavo je vložiti na zgoraj navedeni naslov takoj, a najpozneje v petih dneh po objavi tega razglasa.

Zaloge blaga morajo prijaviti tudi tvedke, katerim je izročeno tako blago v hrambo, kakršna so javna skladišča, špediterji, komisijonarji itd.

Kdor bi pustil prijavo, temu se neprijavljena količina zapleni v prid aprovizacije revnejših slojev. Zapleno izreče upravna oblast prve stopnje.

Velikonočni evangelij

Ko je minila sobota, so kupile Marija Magdalena in Marija, mati Jakobova, in Saloma dišav, da bi ga šle maziliti. In prvi dan v tednu so prišle k grobu na vse zgođaj, ko je sonce vzšlo. Govorile so med seboj: »Kdo nam bo odvalil kamen od vhoda v grob?« Ko so se pa tja ozrle, so videle, da je kamen odvaljen; bil je namreč silno velik. In stopile so v grob in zagledale mladeniča, sedečega na desni in ogrnjenege z belim oblačilom, in so se prestrašile. On jim pa reče: »Ne bojte se! Jezusa iščete, Nazarečana, križanega; vstal je, ni ga tukaj. Glejte kraj, kamor so ga bili položili. Toda pojdite, povejte njegovim učencem in Petru, da pojde pred vami v Galilejo; tam ga boste videli, kakor vam je rekel.« (Sv. Marko 16 pogl.)

Boji v Srbiji in Albaniji

Bern, 11. aprila. Švicarski radio poroča: Bernski dopisnik Newyork Timesa javlja, da so nemške čete že prispele v predmestje Beograda. Na jugovzhodu so se Nemci spoprijeli z jugoslovansko armado pri prehodu Kečanice. Severovzhodno od Skoplja so arbske čete snoči ob pol osmih ustavile Bolgare. Italijani so se skušali združiti z nemškim zaveznikom, pa doslej niso uspeli. Tako bernsko poročilo. Italijani so poskušali štirikrat preko gorovja Kara Orman priti v stik z Nemci, pa so bili odbiti s težkimi izgubami.

Jugoslovanska četrti armada s sedežem v Zagrebu in prva armada s sedežem v Novem Sadu sta se, kakor se poroča, umaknili po načrtu proti jugu na določeno obrambno črto, ki je nekje južno od Broda in reke Save. Pri umikanju je bilo nekaj borb med zadnjimi oddelki in nemškimi četami, ki so za njimi zavzemale odstopljeno ozemlje.

Dva močna oddelka nemške vojske sta že zasedla črto od Ljubljane do Zagreba in vzhodno od tod. Nemci nameravajo to linijo zvezati do Beograda, toda oddelki nemške vojske, ki se pomikajo od severa proti jugu, se niso postavili zveze s oddelki, ki so pred prestolnico.

Grško vojno poročilo

Atene, 11. aprila. Nemci so pri nadaljnjem prodiranju zadeli na angleške in grške čete, ki so na ta način prvič stopile v boj z Nemci na Grškem. Nemške čete prodirajo v severno Grčijo, pri čemer so v stiku z angleškimi četami. Položaj v vzhodni Macedoniji je nejasen, a ga označuje močan odpor Grkov. Dalje na zapadu so Nemci za-

sedli Janico in Bitolj. V južni Srbiji narašča odpor proti nemškemu prodiranju.

Bolgari izpraznjujejo turško mejo

Ankara, 11. aprila. Po poročilih ankarske brezzične postaje se bolgarske čete umikajo iz turške meje.

Boji v zraku

Bern, 11. aprila. Švicarski radio poroča: Letalski napadi na zapadu se nadaljujejo z nezmanjšano srditostjo. Angleška letala so včeraj in zanjno noč napadla Borkum, Porurje in Porenje, glavni napad pa je veljal Düsseldorfu. Vreme je bilo zelo neugodno. V teh napadih je sodelovalo več sto angleških bombnikov, od katerih se sedem ni vrnilo v svoja oporišča. Nemška letala pa so izvedla hude napade na Anglijo, osem nemških letal se po uradnem poročilu Berlina ni vrnilo.

Položaj v Sredozemlju

Lausanne, 11. aprila. Stefani javlja: Tribune de Lausanne, ki piše o vojaškem položaju, pravi, da je italijanski odpor v Abesiniji trajal mesec dni dalje, kakor pa so Angličji mislili. To je omogočilo silam osi, da sta začeli svojo akcijo v Sredozemlju. Branilci Masave so imeli časa dovolj, da so uničili pristanišče in s tem zelo otežkočili prevoz angleških čet.

Italijanski glasovi k dogodkom na Hrvaškem

Rim, 11. aprila. Stefani. Vladni krogi izražajo polno zadovoljstvo nad tem, da se je hrvaški narod izjavil za nezavisnega. Fašistična Italija je vedno kazala mnogo razumevanja do hrvaškega naroda, čigar civilizacija, kultura in vera so slične, kakor jih ima Italija. Versajski mir je hrvaški narod izročil gospodstvu Srbov. Mnogo let so Italijani pazno zasledovali hrvaško vprašanje. Ko je Italija Angliji in Franciji vojsko napovedala, so Hrvatje obrnili svoje poglede na Italijo in Mussolini je postal njihov zaščitnik, kar dokazuje mnogo prošnji, ki so jih nanj pošiljali. Hrvaška voditeljstva sta bila Maček in Pavelić. Toda v obeh skrajnih hrvaških nacionalistov je Maček kriv, ker je sodeloval z Belgradom, medtem ko je Pavelić odšel v izgnanstvo. Umilivo je, da so se potem Hrvatje obrnili na Pavelića. Italija pozdravlja politično zmago Pavelića in z največjimi simpatijami pozdravlja novega hrvaškega voditelja.

Madžarska in dogodki na Hrvaškem

Budimpešta, 11. aprila. Stefani javlja, da je razglasitev hrvaške nezavisnosti glavni predmet, s katerim se bavi madžarsko časopisje, ki piše,

da je konec Jugoslavije, ki je izšla iz versajške in trianonske pogodbe. Madžari so, zanimajo za madžarsko manjšino na jugoslovanskem ozemlju. Uradni krogi izjavljajo, da Madžarska priznava hrvaško nezavisnost in zaradi tega ne smatra več, da bi jo vezale pogodbe, ki jih je sklenila z jugoslovansko državo. Iz istih krogov javljajo, da so oddelki madžarskega vojaštva v porečju Mure (v Prekmurju) prekorajčili jugoslovansko mejo.

Nemci v Zagrebu

Berlin, 11. aprila. Po poročilu nemškega vrhovnega poveljstva so nemški motorizirani oddelki včeraj zavzeli Zagreb, četrta jugoslovanska armada, ki je branila Zagreb, pa se je umaknila proti jugu.

Začasna vlada v Zagrebu

Zagrebski radio poroča, da je v Zagrebu sestavljena začasna vlada, ki je prevzela vso oblast v novi državi Hrvatski. Hrvatska vojska se organizira. Radio neprestano poziva vojake, ki so služili nekdanj kot domobranci v stari avstroogrski armadi ter tudi one vojake in oficirje, ki so služili v jugoslovanski armadi, naj pohite pod orožje.

Drobne novice

Koledar

Sobota, 12. aprila: Velika sobota; Julij I., papež; Visija, devica in mučenica.
Nedelja, 13. aprila: Velika noč; Hermenegild, mučenec; Agatonika, mučenica.
Ponedeljek, 14. aprila: Velikonočni ponedeljek; Justin, mučenec; Tiburej, mučenec.
Torek, 15. aprila: Anastazija, mučenica; Peter Gonzales, opat; Helena, cesarica.

Novi grobovi

† V Zagrebu je bil žrtev svojega poklica g. Franc Oman, strojevodja drž. železnice v Mari-boru, doma iz St. Vida nad Ljubljano. Naj mu sve-ti večna luč! Zaljučim naše iskreno sožalje!

Osebnosti

— Poročil se je gosp. Vinko Fortuna, žand. kapetan I. razreda, v Novem mestu, z gđ. Leopoldino Mihevc iz Logatca. Poročal je ženinov brat g. Franc Fortuna, kaplan v Trebnjem.
— Poroka. Dne 9. aprila t. l. sta se poročila v St. Vidu nad Ljubljano inž. poročnik Stanko Weibl iz Ljubljane, z gđ. Anico Zalta, uradnico iz Ljubljane. Bilo srečno!

Opeklina in rane

ki se težko celijo, kakor tudi vse poškodbe namažite z Apodermin mastjo „Brusketini“. Uporabljate lahko brez vsake nevarnosti. Vprašajte vašega zdravnika. Dobi se v vseh lekarnah. Reg. 3270/41 Dr. Stevanović i Pik, Beograd. 44243 1—2

— Slomškova družba naznanja svojemu članstvu, da od pade letos običajno velikonočno zborovanje, ki je naznanjeno za 15. t. m.

— Kanadske petorke — sporna točka! Kanadske petorke — svetovna zanimivost — so svoječasno razburile Ameriko. Prišlo je namreč do spora med njihovimi starši in državo. Petorke so se razvile v res krasno negovane otroke, ki so bili v ponos svojim rediteljem. Če želite, da bo tudi Vaš otrok imel krasno negovano kožo, tedaj Vam za njegovo nego priporočamo BABYMIRA CREME, ki se z uspehom porablja proti krčam, lišajem, praskam, ranam, opeklinam, praskam ter odrgrjeni in vneti koži.

— Da boste stalno zdravi, je potrebno, da redno pijete Radensko, ki deluje proti boleznim srca, ledvic, želodca, jeter, žolča, raznim katarom, normalizira notranje živce ter čisti kri in organizem raznih strupov.

Blagoslovljeno
veliko noč!

Uredništvo in uprava.

čisti

boljše predmete
prizanesljivo —
navadne temeljito

ni klavnici. Slanina s kožo po 23 din, slanina brez kože 25 din, salo in riba po 26 din, svinjsko meso 18 do 24 din. Vsega mesa in slanine je okrog 1000 kilogramov.

! Mestna zastavljavnica navzlic nemirnim časom mirno posluje dalje. Ljudje naj se ne razburjajo za zastavljene predmete, ker zanje jamči mestna občina ljubljanska z vso svojo imovino. Prebivalstvo naj se pomiri, ker so zagotovljena vsa jamstva za red.

! Za mestne reveže je poslal notar g. Mate Halner 200 din mesto cvetja na krsto notarja Antona Galleta. Mestno poglavarstvo izreka najtoplejšo zahvalo tudi v imenu podpiranih. Počastite rajne z dobrimi deli!

Ali kašljate zaradi prehlada?

Puhmann-ov čaj

zamore preprečiti draženje na kašeli razkraja sluz (slajm) in umiri kašeli. Dobiva se v vseh lekarnah.

Originalni zavitek po 125 g din 37.—

Ogl. reg. br. 1503-BE-6

! I. dekl. ljudska šola pri Sv. Jakobu. Učence naj pridejo v soboto, 12. aprila ob 10 v svoje razrede po izkaze in zvezke. — Upraviteljstvo.

! Učence Mestne ženske realne gimnazije se pozivajo, da pridejo po spričevala v soboto, 12. aprila, ob 3 popoldne. S seboj naj vsaka prinese kolek za 20 din, za izpričevalo 1 din. Isto velja za gojenke trgovskega tečaja.

! Vsi člani II. rajona se morajo brezpogojno javiti 12. t. m. ob 9 popoldne pri II. rajonu na učiteljsku, kjer dobe potrebna naročila.

! Vsi obvezniki pasivne obrambe, ki so razporejeni po rajonih, se morajo zaradi dodelitve v posebno službo obvezno zglasti po svojih rajonih na veliko soboto popoldne ob 9 ali pa popoldne ob 15. Kdor ne pride, bo po zakonu kaznovan.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: v soboto: mr. Leustek, Resljeva cesta 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12; mr. Komotar, Vič, Tržaška cesta 48;

v nedeljo: mr. Leustek, Resljeva cesta 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12; mr. Komotar, Vič, Tržaška cesta 48;

v ponedeljek: dr. Piccoli, Dunajska cesta 6; mr. Hočevar, Celovška cesta 62; mr. Gartus, Moste, Zaloška cesta 47;

v torek: dr. Kmet, Dunajska cesta 43; mr. Trnkoczy ded., Mestni trg 4; mr. Ustar, Selenburgova ulica 7.

Poizvedovanja

Dne 10. aprila zvečer je bila na kolodvoru pomotoma vzeta vreča s tremi aktovkami, trgovsko knjigo, mašno knjižico in ključ. Kdor jo je pomotoma vzel, jo naj vrne lastnici: Prodanovič Katarina, Rožna ulica 3.

Prijavite se za pomoč policiji!

Uprava policije poziva ljubljansko prebivalstvo s pozivom, naj se javijo vsi, ki ljubijo red in mir, pri upravi policije, ki jih bo primerno zaposlila. Vsi naj se čim prej zglasto osebno pri poveljstvu policijske straže, Šubičeva ulica 5-II., kjer dobijo nadaljnja navodila.

Če se krojač preveč natančno drži naročila

Znana je pretirana natančnost kitajskih obrtnikov pri izvrševanju naročil. Ta prizadevnost jih mnogokrat zavede v prav neumno početje. Iz San Franciscas poročajo o nekem takem primeru, ki je povzročil sodno pravdo in pomenja prav gotovo rekord svoje vrste.

Kapitan neke trgovske ladje se je odpravil na daljše potovanje, pa je rabil nekaj obke za svoje mornarje, ki se bodo gotovo z dolgega potovanja po morju vrnili precej raztrgani. Zato je naročil pri nekem kitajskem krojaču v predmestju San Franciscas dvanajst parov hlače ter se pogodil, da bo plačal za vse to skupaj dvanajst dolarjev. Za vzorec pa mu je dal svoje stare, ponošene hlače, ki so bile večkrat zakrpane. Pri tem mu je še strogo zabijal, da morajo biti nove hlače popolnoma enake starim. Drugače mu ne plača nič in lahko sam nosi te dvanajstere hlače. Dogovorila sta se tudi, da bodo hlače gotove takrat, ko se kapitan zopet vrne v San Francisco. Kitajec pa je bil jako prizadeven in marljiv mož. Spravil se je na delo in krojil, šival ter umerjal, da bo v prav tako, kot je njegov odjemalec želel.

Ne postajajte po ulicah!

Kr. banska uprava objavlja:

Ker je danes veliki petek, ko ljudje obiskujejo cerkve in božje grobove, je po ljubljanskih ulicah izredno živo in mnogo ljudi. Glede na sedanje posebne razmere se prebivalstvo opozarja in naproša, naj po ulicah ne postaja, naj se po mestu ne zbira v gružah in naj po ulicah brez resnične potrebe sploh ne hodi!

Prav posebno pa priporočamo prebivalstvu, naj v teh tako resnih dneh do skrajnosti omeji obisk gostiln in še posebej uživanje alkoholnih pijač. Časi so taki, da zahtevajo od nas popolno treznost.

Zlasti naj se državni in samoupravni nameščenci dobro zavedajo, da jim bo denar, ki so ga morda prejeli kot akontacijo na plače za prihodnje mesece, še krvavo potreben.

Prepoved točenja alkoholnih pijač

Kr. banska uprava razglša, da je do nadaljnj odredbe prepovedano vsako točenje alkoholnih pijač. Ta prepoved velja za vso banovino. Vsako kršenje te prepovedi se bo najstrožje kaznovalo.

Trgovine morajo ostati odprte

Vse trgovine na debelo in drobno ter vsi obrtni lokali morajo biti odprti in posloovati normalno. Cene se ne smejo zvišati. Prodaja se sme vršiti samo v okviru zakonitih predpisov v omejenem obsegu in po nakaznicah za posamezne vrste blaga.

Članom ZFO

Pozivajo se vsi člani ZFO, naj se nemudoma javijo na policiji za pomožno stražno službo.

Rdeči križ dela naprej

Banovinski odbor Rdečega križa razglša: Rdeči križ poziva vse svoje edince, okrajne in občinske odbore, vse odbornike in sodelavce ter vse svoje ustanove, bolnišnice, okrepčevalnice, ambulante ter vse zdravnike in bolničarje ter pomožne osebe, da naj z vso vestnostjo in vneto mirno nadaljujejo svoje delo na svojem mestu ter pomagajo, kjer je pomoč najnujnejša.

Mednarodni in nepolitični značaj ustanove Rdečega križa je od vseh vojskujočih se sil priznan in uživa po Zenevski konvenciji mednarodno zaščito.

Dolžnost vseh sodelavcev Rdečega križa pa je, da stavijo vse svoje sile na razpolago v vseh primerih vsakomur, brez razlike vere, politične ali državne pripadnosti. V teh dneh se morajo zlasti sodelavci Rdečega križa odlikovati s trajno pripravljenostjo in neumornim delom. Rdeči križ dela naprej! — Banovinski odbor društva Rdečega križa: Dr. Oton Fettich, predsednik.

Kapitan se je nekega dne vrnil in Kitajec mu je prinesel dvanajst parov novih hlače, pri izplačilu pa je zahteval še štiri dolarje, češ da se je pri umerjenju novih hlače po starem vzorcu dalje zamudil, kot je prvotno računal. Kapitanu pa to ni šlo v glavo in je natančneje pogledal ta mojsterski izdelek kitajske krojaške obrti. Ves začuden je opazil, da je dlakopni Kitajec prav tako razrezal nove hlače kot so bile stare raztrgane, potem jih pa je natančno po vzorcu zakrpal. Kapitan seveda s tem ni bil prav nič zadovoljen, razjezil se je in ni hotel plačati. Krojač je šel na sodišče, kapitana tožil in pravdo dobil. Sodnik se je postavil na stališče, da je krojač res »natančno«² izvršil naročilo. Kapitan je hlače plačal, s sodnimi stroški vred; prav gotovo si bo pa izbral drugega krojača.

Darujte za starološki »Dom slepih«

zavod za odrasle slepe!

Cekovni račun št. 14.672 - »Dom slepih, Ljubljana

Nesreča v dvigalu

V Budimpešti se je te dni zgodila v dvigalu izredna nesreča, ki je terjala dve smrtni žrtvi. V dvigalu v veži so našli nekega hišnika in njegovo ženo mrtvo, z odrezanimi rokami in nogami in vsa izmalčena. Takoj so poklicali uradno komisijo, ki je po težavnem delu na podlagi dobljenih podatkov rekonstruirala nesrečni dogodek in ugotovila, zakaj se je tako končalo.

Hišnik in njegova žena sta prišla z dvigalom v čisto nadstropje, da bi odnesla neke stvari s podstrešja. Ko sta se oba natovorjena s škatljami in zavrtki vračala s podstrešja nazaj v dvigalo, se je žena spomnila, da je pozabila zapreti vrata in okna na podstrešju. Odložila je svoje stvari in se vrnila na podstrešje. Mož se je odpeljal z dvigalom v vežo. Žena je bila nekoliko raztresena in je mislila, da jo mož čaka v dvigalu. Ker je bila tako nerodno otovorjena, da so ji škatle zastirale pogled naprej, je kar na slepo stopila skozi vrata v dvigalo in strmoglavila skozi šest nadstropij s tako silo, da je prebila v dvigalu strop, ki je usmrtil še moža.

Voščeno platno

linolej, kartolej, kupite poceni pri

„OBNOVA“ F. Novak, Jurčičeva 6

Maribor

Pazite na tatove!

Kadar koli preživljajo ljudje težke čase, posebno pa takrat, ko jih tarejo vojne težave, gre do delo ljudje, ki skoraj tega imena ne zaslužijo več. Tako se je v zadnjem času zelo razvila tatinska zalega. Kradajo vse, kar jim pride pod roko. Kljub temu, da so potrebnim postale dostopne zaloge življenjskih potrebščin drugod, so tatovi vdrali v zasebne shrambe, kleti, stanovanja in podstrešja. Pri tem spretno izrabljajo okolnost, da je pozornost ljudi obrnjena v drugo smer. Ne samo, da pušajo ljudje v raztresenosti odprta stanovanja, v katerih potem tatovi napravijo pravcato opustošenje, policiji je bilo prijavljenih nekaj drznih vlomov v središču mesta, pa tudi v okolici. Oblast bo tatovom energično stopila na prste in jih strogo kaznovala. Tako so nekemu mesarju odnesli neznani zlikovci, ki so pa morali hišne razmere dobro poznati, celo zalogo suhe mesnine in klobas.

Tatvine koles so pa včeraj dosegle naravnost nezasičen obseg. Lahko se reče, da je marsikatero kolo včeraj večkrat menjalo svojega posestnika. Tatovom so pri tem poslu precej pomagali lastniki koles sami, ki so kar prislanjali

svoja kolesa k zidovom, plotovom, ali pa jih metali v travo, ter jih tam puščali brez varstva.

Mnogo se greši na račun pretirane radovednosti, pa tudi grabežljivosti. Ko se je seveda tak radovednež vrnil na mesto, kjer je pustil svoje kolo, ga ni bilo več nikjer. Nekateri so pa sedaj bili tako »duhaprisotni«, da so pograbili kar najbližje drugo kolo, po možnosti boljše, kot je bilo njegovo in se odpeljali. Poklicni kolesarski tatovi so pa tudi izmikali kolesa izpred trgovin, vež in hodnikov. Tudi v teh primerih so lastniki koles precej sami krivi svoje nesreče, ker mnogokrat puščajo nezaklenjena ali slabo zaklenjena kolesa.

Zelo podjetni so pa bili tatovi na Viču. Odpeljali so namreč nekemu kmetu voz, na katerem je imel precej posode in drugih predmetov, ki jih je kupil v Ljubljani.

Opozarjamo ljudi, da morajo biti v teh dneh, ko so naši živci postavljeni na najtežje preizkušnjo, ohraniti mirno kri in čut za pravico in poštenost. Vsek naj mirno čuva svojo lastnino in prijavi oblastem vsakogar, ki bi skušal kršiti zakona in rušiti imovinski in javni red ter mir.

ZANATSKA BANKA KRALJ. JUGOSLAVIJE A. D.
PODRUŽNICA V LJUBLJANI

podeljuje obrtnikom, obrtnim podjetjem in obrtnim zadrugam vseh vrst ugodna posojila in kredite v tekočem računu do najvišjega zneska Din 300.000.—. Vloge na hranilne knjižice in tekoči račun obrestuje najugodnejše.

IDEALNA BRIVSKA KREMA
KULTIVIRANEGA
GOSPODA

Salva
KREMA ZA BRITJE

Dobi se v vseh trgovinah te stroke.

POZOR! Vsakovrstne rabljene stroje, orodje ter železne, litinske in druge kovinske predmete, cunje, papir, gumij in steklovino kupuje po najvišjih dnevnih cenah trdka

JUSTIN GUSTINCIC,
Maribor, Kneza Koclja ul. 14, telef. 21-30 ter podružnica na vogalu Ptujске in Tržaške ceste, telef. 24-94.

Razno

Telefon 22-75

Tehnična pisarna in posvetovalnica v Ljubljani, Franciška ulica št. 10

Ing. Otáhal Josip
poobl. gradbeni inženir
se priporoča za vse v to stroko spadajoče posle.

Kilavi

Ugodno olajšajoč je nov patentiran pas za kilo, brez oteževalnih trakov (brez jermena za bedra), dopušča svobodno kretanje. Priporočen od najvišjih kirurških, zdravstvenikov. Odjemalci pišejo: »Sem prav zadovoljen, čutim se tako, kakor da pasu sploh ne nosim.« Resnim reflektantom prospekt gratis. — Izumitelj: Inženir Napotnik, Zagreb, Utješenskičeva 5.

ALI STE ŽE PLACALI NAROČNINO?

Vsem znancem, prijateljem in sorodnikom sporočamo, da nas je nenadoma zapustil, kot žrtev svojega poklica v Zagrebu, naš ljubljani sin in brat, gospod

FRANC OMAN
strojevodja drž. žel. v Mariboru

Prosimo tihega sožalja in molite za pokoj njegove duše.

Št. Vid nad Ljubljano, dne 10. aprila 1941.

Zalujocha rodbina Omanova.

MALI OGLASI

V malih oglaših velja vsaka beseda 1 din; žentovanjski oglaš 2 din. Debelo tiskane naslovne besede se računajo dvojno. Najmanjši znesek za mali oglaš 15 din. — Mali oglaš se plačuje tako pri naročilu. — Pri oglaših reklamnega značaja se računa enokolonska, 3 mm visoka peletna vrstica po 3 din. — Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službe

Istejo:
Veleposestniki!

Brezplačno grem kot ekonom v vašo naobrazbo, dolgoletno praks, posebno še v konzerviranju sadja in zelenjave. Dopisne uprave »Slovenca« pod »Takoje« št. 4985.

Organist in cerkovnik
oženjen, vojašine popolnoma prost, dober pevovodja, želi premeniti službo v manjšo hrbovsko župnijo. — Naslov v upr. »Slov.« pod št. 4977.

Trgovska pomočnica
začetnica, želi nastopiti službo v trgovini z meš. blagom v Mariboru ali v okolici; želim se priučiti nemškega jezika. Vajena sem gostilne in gospodinjstva. Ponudbe na upr. »Slovenca« Maribor pod »Nemščina zaželjena 517«

Lisice strojimo
barvamo in prvovrstno izdelamo. — Krznarstvo L. Rot, Ljubljana, Mestni trg 5.

Službe

Debe:
Kmečko dekle
pošteno in pridno - ter hlapca, vojašine prostega, sprejme Grad. Franc. Zg. Kašelj, D. M. Polje.

14-18letno dekle
pridno, pošteno, z dobro vzgojo, sprejemem k dvema punčkam in za pomoč v gospodinjstvu. Ponudbe poslati upr. »Slov.« pod »Pridna« št. 4954.

Pomoč k gospodinjstvu
samostojno, dobro, snažno kuharico - večjo vseh gospodinskih del, sprejme takoj štiričlanska družina na deželi. Tozadevne ponudbe poslati na upr. »Slov.« pod »Snažna in vestna« št. 4953.

Kupimo
VSAKOVRSNO
ZLATO
SREBRO PLATINO
SARAGOSSE SAFIRJE RUBINE
BISERE LYO STERILNE
NAKITE TER UKETINE
PO NAJVIŠJIM CENAM
STARA TVRDKA
JOS. EBERLE
LJUBLJANA, TVRŠEVA 2
HOTEL SLOH

Vsakovrstno zlato
briljante in srebro
kupuje po najvišjih cenah
A. Božič, Ljubljana
Franciška ulica 8

Vsakovrstno zlato
kupuje
po najvišjih cenah
CERNE, Juvellir, Ljubljana
Wolfova ulica št. 2

Odpadke cunj, papirja
vsakovrstne, kupujem po najvišji dnevni cen. B. Zeleznik, Maribor, Pobrežje, Cankarjeva 16, in v nakupovalnici Maribor. Kopališka 28 ter vogal Ptujška-Tržaška (hisa Gustinčič). Telef. 27-43.

Staro zlato, zlato zobovje in srebrne krone
kupujem po najvišjih cenah
A. KAJFEŽ
trgovina z urami in zlatnicami preizkušena delavnica za popravila vsakovrstnih ur
Ljubljana, Miklošičeva 14

Cunje
krojaške odrezke, star papir, tekstilne odpadke ter ovčje volno, svinjsko dlako, stare kovine, kupi vsako množino Arbeiter, Maribor, Dravska št. 5.

Razno

Monograme za robce
in perilo, gumbice, gumbice, entel, azur, predtisk izvršimo takoj. Tamburiranje oblek, vezanje perila.

Matek & Mikeš
Ljubljana, Franciška ulica nasproti hotela Union

Čitajte in širite
»Slovenca«!

Pohišstvo

Mizarji pozor!
Najugodnejše si nabavite vezane plošče in panele »UKOD« pri tvorničnem zastopstvu »FURNIR«
Franciška ulica 4, Tel. 32-49
Zahtevajte ponudbo.

Mreže za postelje
izdeluje in sprejema rabljene v popravilo najceneje Alojz Andlovic, Gregorčičeva ulica št. 5 (pri Gradšču).

Modroce
patentne posteljne mreže, otomane, moderne kauče in fotelje nudi solidno in po nizki ceni

Rudolf Radovan
tapetnik
Ljubljana, Mestni trg 13

U najem

Oddajo:
Dvostanovanjsko hišo
novo, z vrtem, pod šmarno goro, oddam takoj v najem eni ali dvema strankama. Ponudbe upr. »Slovenca« pod »Šmarna gora« št. 4918.

Stanovanja

Oddajo:
Dvostanovanjsko stanovanje
z vsemi pritlikinami oddam takoj. Vizmarje, nasproti Mizarске zadruge.

Enosobno stanovanje
oddam starejši samostojni gospe ali uradnici. Naslov v upravl. »Slov.« pod št. 4964.

Enosobno stanovanje
oddam v novi hiši boljši gospe z odraslimi dijakom, takoj ali s 1. majem. Naslov v upr. »Sl.« pod št. 4954.

Sobe

Oddajo:
Prazno sobo
oddam takoj starejšemu gospodu, Rožna dolina - Cesta X-25.

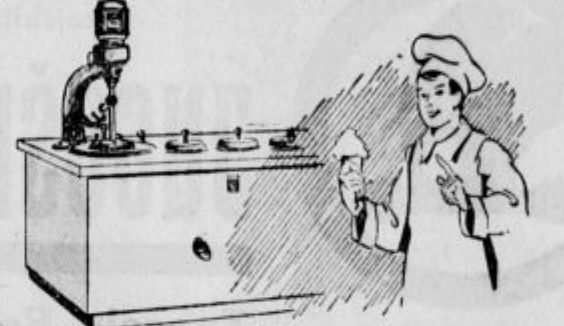
Objave

Preklie.
Preklieujem pooblastilo, izdano potniku Albertu Smoletu, za naročilo pasjih znamk in opozarjam občine, Zgajnar Bogomir, klepar, Mirna.

Svojim cenj. strankam
sporočam, da g. Bavdek Vekoslav vnaprej ni več v službi moje pisarne in torej tudi ni več upravičen sklepati v imenu moje pisarne kakršnih koli kupelj in tudi ne sprejemati denarja. - Ludvik Kunaver, realiteta pisarna v Ljubljani, Miklošičeva cesta 34 - telefon 29-37.

Veselo Alelujo
želi vsem cenjenim naročnikom in prijateljem
»Mizarstvo Sloga« lastnik Božič Jože
specijalno podjetje za izdelavo sodobnega pohišva
Kranj - Zlato polje 44

GOLDNERJEVI
slačičarski aparati

BRAČA GOLDNER • Beograd - Rakovica
UTEMELJENO 1906 • ZAHTEVAJTE PROSPEKTE
56-334

Rudnik in železarna Štore

Štore pri Celju
Dravska banovina

Brzojavni naslov: Železarna Štore — Telefon interurban: Štore 1
Ustanovljeno leta 1845
(Nasproti železniške postaje Štore pri Celju)

Izdeljuje:

Vse vrste trgovskega, paličnega, obročnega in ploščatega železa, dalje betonsko železo, raznovrsne stroje in strojne dele po naročilu, vodovodne cevi z armaturo, lastna konstrukcijska pisarna, lastna mizarna za izdelavo modelov, lastni industrijski tir.

27 Jules Verne:

Lov na meteor

Vlade s slabimi financami so predlagale, da bi se zlato razdelilo tako, da bi se imetno stanje vseh prebivalcev kolikor bolj izenačilo. Nasprotniki so pripominjali, da bi ta sistem s svojo socialistično barvo dal nagrado, lenobi in bi privedel do take neprimerne delitve, ki bi bila neizvedljiva. Drugi govorniki so stvar še bolj zapletali, ko so govorili, da se je treba ozirati na tri čimtelje: površino, ljudstvo in bogastvo, ki dajejo vsakemu od njih enak koeficient, ta pa ustreza pravičnosti. Pravičnost! Vsi so imeli to besedo na ustih. Manj gotovo je bila v njih srcih, zato je bila tudi ta rešitev odvržena kot vse prejšnje. Nahajali so se pred ničlo.

Rusija in Kina sta izkoristili ugoden trenutek in privlekli na dan predlog, ki so ga bili ob začetku konference odložili. Omilili sta na njem, kar je bilo preostrega. Predlagali sta torej, da pripade meteor tistemu, ki bo izbran s kocko, vendar pa mora plačati ostalim državam odškodnino tisoč frankov na državljana.

Utrujenost članov Konference je bila tolikšna, da bi bili ta predlog izglasovan še tisti večer, da se ni temu upirala Andora. Njen zastopnik Ramoncho je pričel brezskrajni govor, ki bi bil morda še trajal, da ni predsednik, videč prazne klopi, prekinil zasedanje in ga odložil do drugega dne.

Ce je republika Andora mislila, da bo z odložitvijo volitev storila dobro delo, se je hudo motila. Ta predlog bi ji bil zagotovil v vsakem primeru nekaj koristi, medtem ko je zdaj tvegala, da ne bo dobila ničesar. Ramoncho na to očividno ni bil računal.

Drugega dne se je zgodil dogodek, ki je grozil, da popolnoma uniči pomen mednarodne Konference. Mesto pada je postalo določeno. Zato je

postalo nespodobno zahtevati delitev meteorja od tistega, ki je po naravi zadel glavni dobiček.

Gotovo je bilo, da bi se taka delitev ne mogla izvršiti na lep način. Država, ki ji je bila narava naklonjena, bi na to nikoli pristojno ne pristala. Nikdar več ne bi sodelovali pri mednarodni Konferenci gospod de Schnak, srečni dobitnik, ki ga je Löwenthal določil, da prejme meteor.

»Deset dni«, je govoril učeni zvezdoslovec, »samo govorili o spremembah meteorjevega premika. Danes moramo govoriti o njih z večjo točnostjo, ker so nas opazovanja prepričala o določnem značaju teh sprememb. Te spremembe obstajajo edino v tem, da se je sila, ki je privlačevala meteor vse do 5. julija, nehala pojavljati. Od tega dne ni bilo opaženo niti najmanjše odstopanje od smeri in meteor se zdaj približuje zemlji le v prilikah, v katerih se premika. Danes je oddaljen od zemlje okoli petdeset kilometrov.

Ce bi se bila ta zadnja sprememba izvršila nekaj dni prej, bi se bil meteor zaradi srednje sile oddaljil od zemlje do svoje prejšnje oddaljenosti. Zdj pa ni več tako. Hitrost meteorja, omejena od trenja v najgostejših plasteh ozračja, je sama dovoljna, da ga obdrži na sedanji poti. Zato bi ostal večno v tej višini, če bi prenehal vzrok, ki ga zadržuje, to je trenje. Tako kot je to trenje stalno, tako gotovo je, da bo meteor padel.

Se nekaj. Ker je odpor zraka popolnoma pučen in poznan prirodni pojav, je bilo mogoče določiti mesto pada meteorja. Ce torej izvajamo nepričakovane zapreke, ki bi lahko nastopile, lahko trdimo:

1. da bo meteor padel;
2. da bo padel 19. avgusta med drugo in enajsto uro jutraj;
3. da bo padel v krogu desetih kilometrov okoli Upernivika, glavnega mesta Grönlandije.

Ce bi bil Lezer zvedel za to vest, bi bil zadovoljen. In res, ko se je ta vest raznesla po svetu, je bil polom na vseh tržiščih in akcije zlatih rudnikov so padle za štiri petine njihove vrednosti.

16. poglavje.

KJER VIDITE, KAKO MNOGI RADOVEDNEZI POTUJEJO NA GRÖNLAND IN PRISOSTVUJEJO PADU METEORJA

Dopolodne 27. julija je odhajal iz Charlestona, velikega pristanišča Južne Karoline, parnik »Mosik«. Mnogo ljudi je prisostvovalo odhodu. Naval je bil tako velik, da ni bila na parniku nobena kabina več prosta, čeprav »Mosik« ni bil edini parobrod, ki je plul na sever. Mnogo ladij vseh držav se je pripravljalo, da odplujejo po Atlantiku do Davisove morske ožine in od tu po Baffinovem morju preko severnega polarnega kroga.

Ta naval je bil v stanju velikega vznemirjenja, v katerem so se nahajali ljudje pod vtisom zadnje Löwenthalove vesti.

Ta učeni zvezdoslovec se ni mogel zmotiti. Ker je tako ostro grajal Forsyte in Haddlesona, se gotovo ni izpostavljaj nevarnosti, da se on prejme isto grajo. V takih izrednih prilikah je bilo neopravičeno govoriti lahkomišno in Löwenthal je vedel, da bi ga to drago stalo. Določil je, da meteor ne bo padel v nedostopne polarne predele, niti ne v morske globine, ampak se bo zdeval na ozemlje Grönlandске.

Sreča je delatela to oblast, ki je bila prej pod dansko nadoblastjo, a ji je kraljevina nekaj let pred pojavom meteorja velikodušno podarila neodvisnost.

Res, da je bil ta predel zemlje ogrožen in bi se lahko zgodilo, da bi meteor padel v notranjost, na stolotine kilometrov od primorja. V tem primeru bi bile težkoče za dosego nebesnega zlata zelo velike. Toda pohlep je pohlep, posebno če gre za zlato. Premagali bi vse ovire in bi šli tudi na sam severni tečaj, če bi bilo treba.

Sreča je bila, da ti naporji niso bili potrebni, ker so točno določili pad meteorja. Grönlandija je bila vsem znana in ni nihče zavidal malo hladni

slavi Pearyja, Nansena in ostalih morjeplovcev najbolj oddaljenih severnih širin.

Med številnimi potniki je bila na »Mosiku« tudi petorica, ki jo že poznamo. Njihovemu prisostvu, ali vsaj prisostvu štirih izmed njih se ni treba čuditi.

Bila sta tu Forsyte z Omikronom in Haddleson, ki sta bila zapustila stolpe svojih hiš. Takoj ko so parobrodna društva priredila izredne vožnje na sever, nista nasprotnika niti trenutek oklevala. Naročila sta si vozne karte za odhod in povratek. Ce bi bilo potrebno, bi bila najela tudi vsak svojo ladjo za Upernivik. Nista sicer imela namere, da si prilastita zlato in ga poneseja v Weston, hotela sta le prisostvovati padu meteorja.

Upala sta tudi, da jima bo grönlandska vlada odstopila del svojih milijard.

Fazila sta, da nista dobila sosednjih kabin. Nista si hotela priti blizu.

Haddlesonova žena ni bila nasprotna potovanju svojega moža, kot ga tudi Mica svojemu gospodarju ni branila. vendar doktor ni mogel odbiti želje svoje starejše hčere, da bi jo je vzel s seboj. Tako je Jane spremljala svojega očeta. Vedela je, zakaj je šla z očetom. Prepričana je bila, da bo tudi Francis spremljal svojega strica. Mislila je, da se bosta imela v tem primeru dovolj časa sestajati. Ni se zmotila. Francis je res spremljal svojega strica, ker ni hotel prekršiti njegove zapovedi, da bi med njegovim odsotvom ne šel k Haddlesonovim. Misli je, da je bolje, če spremlja strica, kot je to storil Omikron in med potjo posreduje med obema zvezdogledoma. Upal je, da se bosta Forsyte in Haddleson po padcu meteorja nehala svačati. Saj bi tako postal meteor last grönlandskega naroda, če se ne bi izgubil v globinah Severnega morja. Saj je bil Löwenthal tudi človek in kot tak podvržen zmotam. Mar ne leži Grönland med dvema morjema? Zato bi bila potrebna le majhna ozačna izprememba, pa bi se predmet tolikih gorečih nad za vselej izognil človeški lakomosti.

LJUDSKA POSOJILNICA V LJUBLJANI

z. z. neom. j.

Ljubljana, Miklošičeva c. 6
v lastni palači nasproti hotela „Union“obrestuje **hranilne vloge** najugodnejše. **Nove in stare**
vloge, ki so v celoti vsak čas razpoložljive, obrestuje po
4%, proti odpovedi do 5%.

Zahtevajte povsod naš list!

„SPECTRUM“ d. d.

Tvornica ogledal in brusilnica stekla

Zaloga okenskega stekla — Zasteklevanje novih stavb

LJUBLJANA VII, Celovška cesta 81 — Telefon 23-43
ZAGREB — SPLITZrcalno steklo. Portalno steklo za izložbe,
strojno 4—6 mm deb. steklo. Ogledala v
vseh velikostih in oblikah. Brušeno steklo,
matirano in ornamentno steklo za nove
stavbe in pohištvo itd.

Prodamo

Prazne zaboje
večje količino, prodam. —
Karl Prelog, Ljubljana.

Jermene

gonilne, silvalne in vezal-
ne, v vseh širinah, pri-
poročila Ivan Kravos.
Maribor, Aleksandrova 13

Vreče za pesek

v železnini Fr. Stupica,
Ljubljana, Gospodarska
cesta 1.Kovčegi, ročne torbice,
aktovke, listnice, denar-
nice, nogometne žoge, na-
hrbtilniki, gamaše, nagobč-
niki za pse itd. — Vse v
veliki izbiri priporočila
KRAVOS

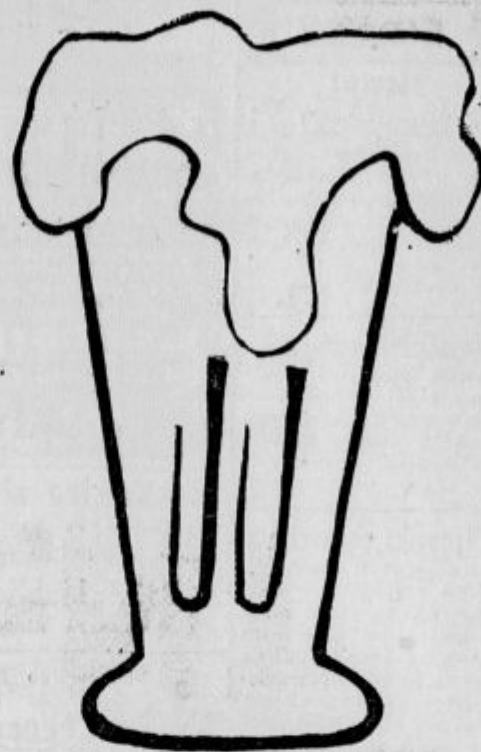
Maribor, Aleksandrova 13

„VELEBIT“
otroški vozički

ZAGREB, Illica št. 55

Najnovejši modeli za 1941, naj-
nižje cene v specialni in naj-
večji trgovini otroških vo-
zičkov. Prodaja za gotovino.
Prevoz in omet se ne računa.
Cenik s slikami brezplačno.
Izrežite oglas zaradi uspeha.

Za veselo Velikonoč novo črno unionsko pivo

ali pa

**unionsko
svetlo
(ležak)
pivo**

**„Pivovarna Union“
Ljubljana**

Vsakovrstne strojne in električne naprave
projektira in dobavlja

JUGOŠKODA a.d.

Zagreb, Boškovičeva 32/I.
Telefon 67-51Zahtevajte prospekte in
brezobvezen obisk inženirja!

PORTLAND CEMENT

je najpopolnejši in najbolj ekono-
mičen gradbeni material, ki ustreza
vsem zahtevam moderne gradbe-
ne tehnike in omogoča izvajanje
najdrznejših stavbnih konstrukcij
in najraznovrstnejših izdelkov

CEMENT A. D.

LJUBLJANA - BEOGRAD - ZAGREB - SPLIT

Po ogenj!

»Ob dveh torej!
»Brez skrbi bodi! Ne bom zaspal. Samo da se mi boš precej skidal s posteljnika, te ne bom dolgo čakal!« mu je zabijeval Tine.

»Grem kar oblečen spat,« se je Andrejec razkoračil pred njim in ga pripravil v zadovoljiv nasmeh. Malokaterikrat sta si bila tako iskrena prijatelja kakor ravno ob tistem trenutku. Zato sta se pa tudi zanesla drug na drugega. Za jutri sta se menila že najmanj mesec dni in še dalje. Saj pa je bilo potrebno: najstarejša med pobalini ozke srenje sta bila in zato sta zmeraj zastavo nosila.

Tisti večer je bil tih in skoraj svečan. Ljudje so se vsuli iz cerkve od pridige velikega petka, skesana srca so šepetala vdano in ponižno molitev, otroci so pa čebjali v ognju. Kaj bi ne, saj bo jutri — na veliko soboto tako rekoč njihov praznik! Andrejec je spotoma smuknil v šupo in prinesel na dolgi in močni žici navezavo gobo. Posušiti se mora čez noč na štedilniku ali kjer koli, si je pritaženo govoril; da ne bo vlažna, sicer se mi jutri spak zlepa ne užge!

Odmolili so še z družino rožni venec. No, Andrejcu se je zdelo odveč, pa bal se je starega očeta, če bi kaj godrnjal, zato se je tiho zamislil v jutrišnjo slovesnost, medtem pa blebetal nerazločne desetke češčenihmarij. Potlej ga je oče kot vsako leto vprašal: kdaj misliš pokoneci, ob šestih je šele žegen! Pred peto se ti nikamor ne mudi, te ne bom nič klical.

Pa očetov ukaz ni bil tako strog kot druge dneve. Njegov obraz je govoril sladko, prav veliko noč. Tisto drugo ozračje je vladalo ta večer v družini. Bog je umrl, zresnili so se in čakali Njegove aleluje...

Legli so. Andrejec je spal z bratom, dobri dve leti mlajšim od njega, v stari čumnati poleg velike sobe, kjer je bila ostala družina. Zaloputnile so duri, mati je ugasnila medlo petrolejko in trd mir je napolnil vso hišo. Samo v tesni čumnati je še pritaženo govorilo dvoje bitij, kot bi se bala, da ju bodo same stene izdale. Kot blisk je šinila Andrejcu v drobno glavo misel: več kaj, Ivan? se je zganil pod odejo.

»No?« mu je brat bil na uslugo, ne da bi razmišljal.

»Ata bodo zjutraj klicali. Oglasi se ti!
»Kaj? Kako? Ne greš?
»Grem, pa tako kasno ne!
»Kdaj pa?
»Ob dveh!« in v eni sapi pristavil: »Bez narjev Tine pride pome. Razumeš?
»Ampak...
»Nič ampak! Atu se oglasi, malo zaropotaj po sobi in menili bodo, da sem jaz.«

Ivan mu je moral obljubiti pomoč. Saj ga je pa tudi čakalo plačilo, če se bo vse srečno izteklo: dva dinarja in pomaranča!

Tisto noč Andrejec dolgo ni zatisnil očesa. Komaj je revež zadremal, že se je revež zdrznil v čudnem nemiru: ali sem pripravil vse potrebno; spim v hlačah, samo suknjič ogrnem in kapo na glavo pa hajdi bos v jutro — ne, v noč! Zmeraj se mu je zdelo, da ga sosedov Tine že kliče in dvignil je strahoma glavo iznad odeje in ostro buljil tja v okno, ki se je komaj razločilo od ostalih gluhih sten.

Tenk, tenk, tenk... je udarilo skoraj v taktu po šipi. Temna, komaj vidna senca je šlapnila po oknicah in še tisti hip je Andrejec odpiral s pridržano sapo. Kakor tat je smuknil natihoma skozi vežo v kuhinjo, vzel gobo in hajd s suknjičem pod pazduho skozi okno. Še brat, ki je smrčal prav po levje na isti postelji, se ni prebudil, tako pritaženo se je splazil v globo noč.

»Koliko?« je puhnil gorko sapo v Tineta, ki je stiskal pod roko veliko butaro subega slačevja, da bo podkuril ogenj.

»Ravno dve je odbila, ko sem racal doli iz izbe,« mu je Tine pojasnjeval.

»Torej prva?
»Skoraj gotovo!
Jutro je še daleč sanjalo. Nad srenjo je ležala trda tema. Iz daljave nekje — morda tam od Polen — se je utrvalo petelinje petje in se zgubljalo v gluho samoto.

Tri faške suhih drv so že bile pripravljene pred cerkvenim pragom. Najbrž jih je prinesel mežnar, ker se je nadejal, da mu jih bodo sicer vaški pobalini sami izmaknili.

Oster mraz jima je božal mlada lica, ko sta se ustavila in brnila skoraj oba hkrati v drva. Tine je privlekel iz žepa žigalice, kos starega časopisa in šop suhih trsk ter že pripravljaj za ogenj. Andrejec je šklepetal z zobmi; sam ni vedel, kako ga je sem prignalo; še zmeraj je bil z mislijo doma v zatohli čumnati in prigovarjal bratu: oglašil... Sree mu je močno tolklo pod napol razpeto srajco, in skrb, kaj bo dala oče, ko zve za njegov beg, mu ni dala miru. Toda hipoma ga je napolnilo kakor sladko občutje: prva sva letos, rekord pri ognju, sram bodi druge zaspance! In fantovski ponos je pljusnil v njegovi duši, da bi zavrsil v porajajoče se jutro velike sobote.

»Pustiva vse pa stopiva po drva!« se je zdajci Tine vzdignil in huknil v pesti.

»Po drva? Kam?« je vprašal Andrejec iz teme.

»I, k Mici vendar kot vsako leto!
»A... pa nima psa na dvorišču?« ej zaskrbelo Andrejca.

»Kaj pes! Drva, ogenj!
Še tisti trenutek je zavrsalo nekaj bosih nog po pesku mimo cerkve doli ob kostanjih in se spuščilo v vas.

»Samo štiri faške... premalo!
»Saj bo...
»Pst!« Pes je zarožljaj z drobnim verižico. Andrejca je zbudilo. Spet najtrša tihota kot v mrtvašnici. Odnosla sta plen. Bo že nekaj. V drugo sta se spustila na rop.

»Pst!...« »Kdo je?« Andrejca je zabeležilo. Toda ko je zaslišal, da se je v temi oglašil neki tretji, mu je zastala sapa.

»Jaz sem!
»A, Cemažar! Glej ga! Ajdi pomagati!« ga je Tine prepoznal. Pes je zalajal, Cemažar ga je znal pomiriti. Medtem je pa začelo pokati. Na plot so se falotje spravili. Sicer so bile deske že trhlene, pa vendar so še stale pokoneci. Saj bo za božji žegen, je zatrjeval Tine in se uprl v zadnji kolpec. Počilo je in grobo odjeknilo. Pes je zarožljaj in se pognal iz kajbice. V hiši se je posvetilo.

»Mica!... Brže! Kot bi mignil, je bilo tisti hip vse kakor popoln...
Izza holmov se je vzpenjala tiha zarja. Gori pred cerkvijo se je dvigal visok plamen, žive iskre so prasketale prav do strehe, okoli ognja se je muzalo nešteto bosih nog, kričalo je na vse pretege, da so se sosedje zbudili uro ali še več prej kot navadno.

Udarilo je šest. Nizek župnik belih las se je prikazal v vijoličnem ornatu izza vrat z dvema ministrantoma in šepavim mežnarjem; stopil je k čebri vode. Vse je utihnilo kot bi odrezal. Nato je požegnal še ogenj, veliko noč... Na mah se je vse zganilo, nešteto drobnih grl je zakričalo, nešteto rok je zavihlo na žici pritrjene gobe in se v gručah spustilo po klancu navzdol. Blagodišeč duh po kadilu je napolnil vso srenjo in se pomešal z mrzlim jutranjim zrakom.

Danes so se izkazali, kdo je hitrih nog. Drug drugemu so jedli zaslužek, kdor se je bolj potrudil, je več odnesel. Prav vse hiše so obrali, še po dvakrat, tudi trikrat in si stiskali denarce za veliko nočni ogenj... Med prav zares prvimi sta se izkazala Tine in Andrejec. Prvič sta odnesla nagrado, ki so jima jo morali odstopiti zaspanci, potlej pa še pri razdeljevanju gobe. To je bilo veselja pa še več ponosa v mladih srehi.

Tisto dopoldne je prijazno posijalo sonce. Iz visokih lin je zadonelo slovesno; zvonovi so prišli

iz daljnega Rima in oznanili veselje velikonočne zmage, sveta pesem je odmevala v dolino.

Komaj se je Andrejec, ki je pridrvel od maše, prikazal na pragu, že mu je udarilo na uho, da je zazijal.

»Aha, Mica, Mica vas bo! So že žandarji zvedeli, kaj ste počeli pri njej. Kar naj vas vse skupaj pozaprejo!...« Mati mu je večkrat grozila z žandarji, še nikoli niso prišli ponj. A danes? Moj Bog, gotovo, danes bodo pa zares prišli in o... po Andrejca in Tineta, ki sta plot polomila. Ne, Andrejec ni tako kot Tine — o, vseeno, lomil je, prišli bodo in ga odgnali in... Take grozne misli so mu stopile v malo glavo, da je mislil, da jo drži v žerjavi. Sam ni vedel, kaj bi storil; niti do besede ni mogel. Zandarji!...

Južina je dižala z mize. Mati je klicala družino. Ze so se pokrižali za molitev, ko oče ošine s srepim pogledom okoli in se zadere:

»Andrejec!« in še drugače in tretjič, a brez slehernega odziva. Tisto popoldne so v strahu za njim poizvedovali po celi vasi. Resno je domače zaskrbelo, kam bi se zgubil Andrejec.

Na večer ga je našel oče, ko je stopil po seno na izbo. Andrejec je spal na mehkem senu.

No, na tisto veliko soboto žandarjev ni bilo, čeprav se je razneslo po vasi, kaj bo vse tista Mica storila s pobalini, ki so ji vrtno ograjo razbili in z njo kurili veliko nočni ogenj.

Andrejec se je po prenehanem strahu naspal. Od tiste velike noči je sklenil, da ne bo nikoli več lomil plot pri Mici. Zandarjev se je pa še zmeraj bal kakor otrok...
Ivan Ogrin.

spustijo le po enega zločinca! Ali on ali jaz! On! In zakaj ne jaz?«

»Moj denar bo pokazal, da denar vlada svet...« Vest ga je zopet začela vznemirjati. Ali ne bi moral on umreti, da reši Kristusa? Kakšen pomen naj ima sploh še njegovo življenje? Nekaj ga je grizlo. Pred očmi se mu je mračilo. Ne, oni ne bo živel, on hoče živeti, in sicer za vsako ceno! Čez nekaj ur bo spet prost kot pticka v gozdu... Spet bo pri svoji dragi materi.

Nad obzorje se je polagoma dvigala velika ognjena krogla in njeni zlati žarki so se vsipali nad Jeruzalem, ki se je pripravljaj, da opravi svoj najgrši zločin.

Močno vpitje se je razleglo vse do celice, v kateri je bil Baraba zaprt. »Križaj ga, križaj ga!« so vpili... »Nimamo drugega cesarja razen rimskega...« Če izpusti tega človeka, nisi cesarjev prijatelj! Moj Bog, kaj se dogaja s tem človekom?

V celico je stopil vojak in pozval Barabo, naj gre z njim. Razbojnik se je stresel, noge so se mu zapletale, ko je šel. Pred očmi se mu je vse vrtelo. Sploh ni vedel, kje je...

Baraba pri Jezusu! On, ki ni poslušal njegovega nasveta, se je moral sedaj srečati z njim... »Ah, ta pogled!... ta me bo umoril!« Take misli so neprenehoma obhajale Baraba. Glej, je že stopil v pretorij: Baraba pred Jezusom, razbojnik pred samo nedolžnostjo! Mar bo množica raje zahtevala od Pilata, da oprostí njega, kakor pa da osvobodi Jezusa?

Pred sodno palačo se je zbrala velikanska množica ljudstva. Na tisoče rok se je vzdigovalo kvisku v znamenje, da bo kmalu prost. Toda, kdo je ta človek, ki je zavil v raztrganem škrlatnem plašču, čigar glava je bila neusmiljeno kronana s trnjevim vencem. Mar je mogla človeška hudobija storiti takšen zločin nad čisto nedolžnim človekom?

Jezus je pogledal žalostno, vendar pa do brotno na prihajajočega Baraba.

»Torej je res ta človek Jezus,« je pomislil Baraba. Prebledel je, zadela ga je že moč Jezusovih oči, ki so izražale vse strašno trpljenje. »Ne smem več gledati v te oči,« si je rekel Baraba. Toda neka tajna moč ga je silila, da ni mogel umakniti svojega pogleda od Jezusa. »Vsega tega si ti kriv. Če bi ne bil obenem « farizeji podkupil ljudstva, bi množica sedaj namesto tebe zahtevala svojega dobrotnika. Vse to je napravilo tvoje zlato? Zakaj ga nisi razdelil med uboge? Zakaj nisi šel za njim, mu je govoril skrivnostni notranji glas.

Barabu se je zavrtelo v glavi. Pred očmi se mu je napravila tema. Ničesar več ni videl. Le vpitje naroda je še segalo do njegovih ušes.

»Ne tega, Baraba nam izpusti!«
»Baraba! Baraba!« so vpili vsi.

»Toda, kaj naj storim « kraljem judovskim?« je slišal Baraba iz Pilatovih ust.

»Križaj ga! Križaj ga!« so vsi v en glas zavpili.

Baraba se je onesvestil. Dva vojaka sta ga odnesla v celico.

Baraba se je kmalu zavedel. Mraz mu je spreletel vse telo, ko se je prebudil iz omedlevice. Ni vedel, kje je. Bil je slab in utrujen. Rajši bi želel umreti, kakor pa da bi se še enkrat srečal z Jezusom.

Prišel je desetnik, da bi mu čestital k osvoboditvi... Kot senca se je Baraba vlekel po hodnikih. Množica se zunaj še vedno ni razšla, zato je zavil v stransko ulico, da bi ne bil kdo zapazil, ko je zapuščal mesto. Toda nevidna moč ga je zadrževala. Hotel je, moral je videti, kaj se bo zgodilo z Jezusom. Stisnil se je v neki kot, mimo katerega bi bila morala priti množica, in je pazno gledal. Iz ljudskega govorjenja je povzel, da peljejo Jezusa na Golgoto, kjer bo križan...

Srce se mu je trgalo. Misli so se mu vsenavzkriz prepletale. Baraba se dolgo ni mogel odločiti za nobeno stvar... Glej, prihajajo! Že vidi vse razločno. Spredej sta šla dva razbojnika, ki sta bila obsojena skupaj z Barabo na smrt. Za njima so šli mladeniči, ki so nesli smrtonosno orodje; na njihovih ramenih sta bila križa.

Za njimi je prihajala prava množica. Peljali so njega — Jezusa. Ali se ne bi mogel Baraba vreti kot zver in rešiti nedolžnega človeka. Ali ne bi moral povedati ljudem, da bi moral on biti križan... Njega naj bi tako rešil...

Množica se je pomikala počasi proti Golgoti. Siv oblak prahu je zakrival vedno bolj velikansko množico ljudi. Tudi Baraba je od daleč šel za Jezusom na Golgoto in se tam pomešal med ljudi. Bil je priča trpljenja polnega križanja. Videl je, kako se vzdiguje križ z nedolžno žrtvijo... Slišal je tudi Jezusove besede, ki jih je rekel desnemu razbojniku »še danes boš z menoj v raj!«

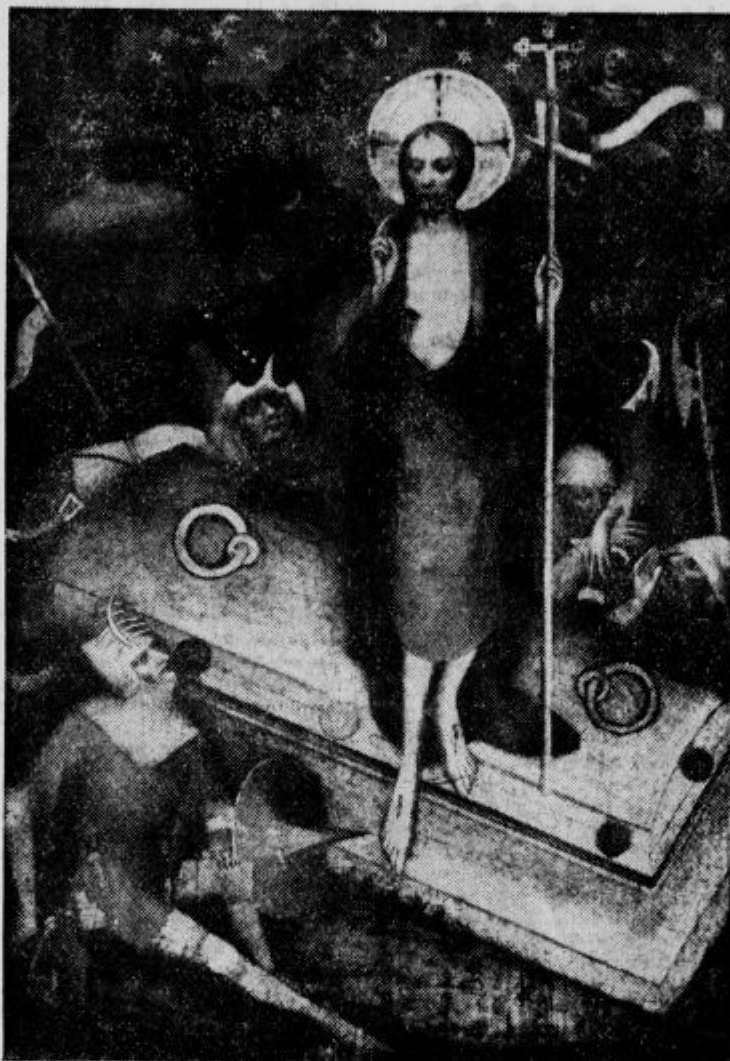
»In jaz?« se je vprašal Baraba. »Kje bom končal jaz svojo pot?« Prebledel je. V njegovi duši je bila črna noč... Zemlja se je stresla in sonce ni več dajalo svoje svetlobe... Ljudje so se razhajali in se trkali na prsa ter priznali svoj grozni zločin. Baraba pa ni nič videl, le močni glas desetnika, ki je govoril ponoči z njim, je slišal: »Zares je bil ta človek Sin božji!«

»Sin božji!« je ponovil Baraba. »Torej zaradi mene, zaradi mojega denarja je bil križan Sin božji. Drugače ne bi bilo ljudstvo zahtevalo moje svobode!«

Ljudstvo se je razšlo. Baraba se ni vrnil več v mesto. Naslednja dva dni se je od časa do časa priplazil h grobu, da bi videl, ali bo zares vstal, kakor so ljudje pripovedovali. Ko je tretji dan zjutraj spet obiskal grob, je bil že prazen.

»Vstal je, vstal je!« je šlo od ust do ust. Baraba pa je šel v puščavo, da bi tam končal svojo žalostno pot...

(P. Lin Draganov, OFC. Iz bolgarščine prevel P. K.)

Pot Barabe

(Velikonočna legenda.)

Bila je temna, črna noč. Le tu pa tam je švignil kak zapozneli potnik po jeruzalemskih ulicah. Vse spi. Povsod tišina. Le v ječi je trepetala skromna lučka, znamenje, da so tam ljudje še pokonci. Pazniki so nocojšnjo noč prav posebej pazili na zločince, ki so bili obsojeni na smrt, na Barabo in njegova dva tovariša.

Polnoč je. Zunaj vpitje. »Kaj je to?« je vprašal desetnik. Farizeji in pismarji so se vračali iz Kajfove hiše... Peljali so Jezusa v zapor, kjer naj bi prenočil.

Toda, kaj je to. se je začudil desetnik: »Baraba, Baraba kriči, da se kar trga.« Približal se je k železni mreži in ga jazno vprašal: »Kaj tako kričiš? Tiho bodi, če ne, ti kosti polomim.«

»Ta Jezus me bo pripeljal do obura,« je odgovoril Baraba in dajal desetniku znamenje, naj stopi k njemu v celico.

Desetnik, ki ga je ta odgovor zanimal, je stopil k Barabi v celico, ki jo je razsvetljevala samo majhna lučka. »Zakaj te bo Jezus pripeljal do obupa?« je vprašal Barabo, medtem ko si je tesneje privezoval tuniko nase. Baraba je ponudil desetniku razbit zabojček; nanj se je desetnik udobno usedel, oni pa mu je začel pripovedovati.

»Ze dolgo poznam tega človeka. Veste, da sem bil nekoč zelo bogat človek; sicer sem tudi še sedaj precej premožen, vendar tedaj, ko sem prvič srečal Jezusa, sem bil veliko bogatejši. To se je zgodilo po smrti moje matere. Mati mi je pogostokrat govorila o velikem čudodelcu iz Galileje. Pripovedovala mi je, kako velik svetnik je in da dela vse, kar dela, narodu v dobro.«

»Bilo je krasno poletno jutro, ko sem dobil priliko, da ga vidim. Moj prihod ga ni niti malo presenetil. Zdelo se je, kakor da me pričakuje. Kaj vse sva govorila, se ne spominjam več, toda besede, ki mi jih je rekel, preden sem odšel od njega, so se mi globoko vtisnile v srce. Te besede so bile: »Če hočeš biti popoln, pojdi, prodaj svoje imetje; denar razdeli med reveže in pridi ter hodi za menoj!«

»Pa si ti nato prodal vse?« je vprašal Barabo desetnik.

»Bog varuj! Tako sem se razjezil zaradi teh neumnih nasvetov, da sem kar takoj vstal in odšel od njega. Pač pa sem povabil tovariše in tovarišice k sebi na pojedino, ki je trajala nekaj

dni. Jedli smo, pili in plesali cele noči. Da bi spravil družbo v dobro voljo, sem ji povedal, kaj mi je svetoval Čudodelnik iz Galileje. Splošen smeh in grohot je napolnil dvorano, ko sem ji to povedal. Nalašč smo se najedli in napili, kolikor se je dalo. Potem pa je šlo z mojim premoženjem vedno bolj navzdol.

Po tistem sem se lotil ropanja, zbral sem okrog sebe tatinsko družbo. Nobenega potnika nismo pustili mimo, da ga ne bi oropali. Tako, vidite, sem postal razbojnik... Toda pogled tega Jezusa me je vedno zasledoval in vest mi je očitala: Zakaj ga nisi ubogal, zakaj nisi prodal vsega in šel za njim? ... Njegov pogled me je obenem prosil in opominjal.

In če ne bi bilo onih nepridipravov iz sosednje celice, ki so me izdali, bi se me bil upal Pilat prijeti. Toda, veruj mi, Baraba ima denarja! Baraba ne bo umrl! Izognil se bo vašim kremp-ljem.«

»Ne razumem, kaj hočeš reči,« mu je odgovoril desetnik.

»Ali ne uganete, da bom podkupil narod, da bo jutri zahteval mojo osvoboditev namesto Jezusove? On je Čudodelnik, on naj se brani! Dokazal mu bom, kaj premorem z denarjem, ki bi ga moral po njegovem nasvetu razdeliti med uboge. — Toda le enega se bojim. Da bom moral videti spet njegov pogled: ah, ta pogled me bo umoril... Le njega se bojim.«

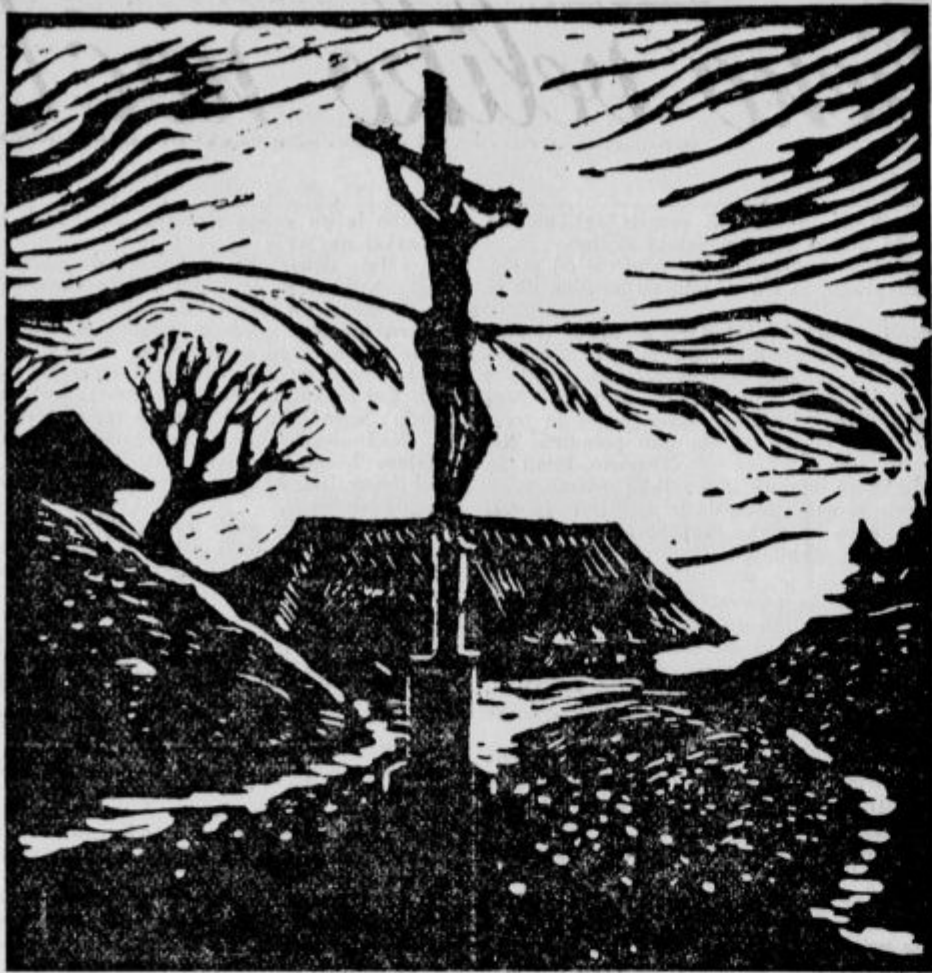
»Kako?« je vprašal desetnik, »ti, ki si toliko ljudi umoril, se bojiš enega samega človeka, ki nima ničesar? Ali res misliš, da je ta človek nekaj več kot navaden človek?«

»Da, da, verujem, da je nekaj več...«

V tem trenutku je bilo dano znamenje za jutrnjo izmenjavo straž. Desetnik je zapustil celico; Barabi pa je želel uspeha.

Baraba vse do jutra ni mogel niti za trenutek zatisniti oči. »Kaj,« si je mislil, »če bi ta Kristus imel prav in da bi bilo zame boljše, da bi bil prodal vse in hodil za njim... Sedaj ne bi bil morilec, jetnik, obsojen na smrt, in izdajalec, ki mora sramotno podkupovati ljudstvo... Ali nisem jaz Baraba? Kakšne misli mi prihajajo v glavo? Živeti hočem; moram živeti! Toda za veliko noč

Gospodovo trpljenje v podobi

Zveličar je izvolil križ kot sredstvo svoje zmage nad grehom in smrtjo, križ, ki je postal poznejše znamenje zmagovalstva krščanstva. Zato se je tudi v vseh časih posluževala krščanska umetnost predvsem križa kot motiva velikega petka in vse te predstave se odlikujejo po svoji globokomiselni simboliki.

V prvih krščanskih stoletjih, v časih preganjanja, je bila predstava križa pretežno prispodobna; začetne črke Kristusovega imena, znamenja ribe, ovce, pelikana, dobrega pastirja, to so bile prve prispodobne predstave, ki so spominjale na križ in na Kristusovo žrtevno smrt. Posebno razširjena je bila slika dobrega pastirja, ker je bila v težkih časih stiske in preganjanja najbolj primerna vzbuditi in vzdrževati upanje in pogum kristjanov. Najstarejša upodabljanja v katakombah predstavljajo Gospoda kot dobrega pastirja; za to sliko je imel krščanski stari vek prav posebno ljubezen, dokaz, kako globoko so se vtisnile misli, ki so bile podlaga tej sliki, dušam najstarejših kristjanov, in kakšno tolažbo, kakšno veselje, kakšno religiozno in na vrhu povišanje in okrepljavo so našli v pogledu k tej sliki, ki predstavlja odnos Zveličarja do krščanske duše na prav tako preprost kakor pomenljiv način.

Ko je dobila pod Konstantinom cerkev prostost, je prišel zlasti križ do časti. »Čaščenje, ki se je začelo v pustnijskih faklo opisuje Ranke tisti čas, »je osvojilo svet. Bazilika je postala krščanski tempelj. Na vseh cestah, na strmih gorstih višavah, na prelazih in v soleskah, na strelah biš je bilo videti križ. Za časa Pavlina od Nole so postavljali rdeče križe, na katerih je bil vpodobljen simbol ovce. Rdeča barva, ki so jo prej večkrat izbrali za les križa, ima tukaj simboličen pomen krvi, prelite na križu.

Ker so pojmovali kristjani križ kot življenjski prapor, so izbrali zanj tudi zeleno barvo, saj je na križu zvečevalo zveličanje človeštva in ga stara pravljica spravlja celo v zvezo z drevesom življenja v raj.

Napredek od simbolične predstave k resničnemu križu je bil določen po krivem nauku Doketov, ki so trdili, da je Kristus umrl samo na videz. Njim nasproti je upodabljala cerkevna umetnost trpljenje Gospodovo, ker je spoznala v obrambi krščanske resnice svoj najvišjeenjsi poklic. Trulanski koncil leta 692. Trullanum II (Concilium quinisextum) je izrecno odobril uporabo in čiščenje križa. Na najstarejših slikah zapadne umetnosti nosi Zveličar navadno dolgo, belo svečeniško obleko in kraljevsko krono; ta znamenja označujejo Zveličarja, zmagovalnega v svojem trpljenju. Pogosto je križ obdan od simbolov evangelistov. Roke Zveličarjeve so včasih nepribito razpete, s čimer naj bi bila izražena beseda Zveličarja: »Ko bom povzdignjen, z zemlje bom pritegnil vse k sebi.« Tudi ima včasih desna roka tri prednje prste upognjene k blagoslovu, medtem ko je levica plosčata in zavrta, kar naj naznači sodbo sodnika sveta. Stari slikarji so na slikah križanja radi namestili pet ali več angelov, ki držijo orodja trpljenja ali pa ujemajo v posodo kri iz ran Gospodovih; slednja slika se nahaja na molitveni knjigi svete Elizabete. Ta misel je lepa in upravičena, ker so se po sporočilu evangelistov udeleževali angeli trpljenja Kristusovega, ga krepčali s kelihom trpljenja in stražili na njegovem grobu. Sploh je stara umetnost pri upodabljanju križa z nekim znamenjem rada spominjala na pet ran Kristusovih. Mojsirji zlatarske umetnosti so zato radi krasili zlato križe, ki so bili namenjeni za nakit, s petimi rdečimi dragimi kamni, živoredečimi rubini.

Od desetega stoletja naprej so slikali Zveličarja umirajočega ali mrtvega, s povešeno glavo. Menda šele iz časa Michelangela (16. stoletje) vidimo glavo z odprtimi usti viseti nazaj. Največji krščanski slikarji so upodabljali Zveličarja na križu: Murillo, Rubens, Guido Reni, van Dyck, Dürer in drugi.

Stari križ je bil določen za štiri žeblice. Trije žeblici in upodabljanje obeh križema pribitih nog pripadajo poznejši dobi in zato je odpadla nožna podstava (suppedaneum), na kateri sta stali prej obe nogi brez upogiba kolien. Starejši upodabljanje se zdi pravilnejše; zakaj sv. Helena je našla po poročilu sv. Ambroža pri križu štiri žeblice. Da je bil Kristus z žeblici pribit, stavijo besede apostola Tomaža izven vsakega dvoma (Janez 20, 25). Nereditko je upodobljeno na križu orodje trpljenja, kar so stari imenovali »Kristusove grbec«. V sredi križa se nahaja včasih jagnje, počivajoče na knjigi s sedmimi pečati. Često najdemo križe, na katerih je do potankosti upodobljeno orodje, ki se nanaša na Kristusovo trpljenje: sulica, goba, lestva, posoda za jesi, kocke, trnjeva krona, žebelj, svetilka (Malhoza), kij, steber, trst, bič, klešče, kladivo, sveder, suknja, pojoči petelin. Včasih vidimo slike, na katerih plavajo angeli z orodjem trpljenja v zraku: Oče ogleduje iz oblakov orodje velikega odreženja in poleg njega je upodobljen sveti Duh

v podobi goloba. Med ljudstvom so imele te slike ime svečena ljubezen.

Na velikih slikah so upodabljali tudi oba razbojnika, ki sta navadno privezana na križ. Dobri razbojnik Dizma je obrnjen k Zveličarju, nespokorni, ki ga imenujejo v legendi Gezma, je obrnjen od njega proč. Dobri razbojnik je včasih tudi označen po angelu, ki plava nad njegovo glavo. Po izročilih evangelistov so se tvorile okrog križa tri skupine: Mati Gospodova s pobožnimi ženami in sv. Janez, ki žalujejo po njem; farizeji in sovražniki Kristusovi, ki ga zasmehujejo; končno rimska straža, ki se vede vnemarno, brezbrizno, vadija za Kristusovo suknjo in tako dalje; med vojščaki pa vendar postane stotnik globoko ginjen in zakliče: »Resnično, ta človek je bil Sin božji!«

Prva skupina se na cerkvenih slikah zbira navadno najbliže ob lesu križa, in sicer Mati božja desno, sv. Janez levo; v sredi kleči Marija Magdalena in ob njej deblo križa. Velika bolest prebale Device je izražena z mečem bolečin, ki po Simeonovi prerokbi presune njeno dušo. Stanovitna v najtrpkejši bolesti in močna v potrpljenju stoji pod križem, kakor izraza med drugim slavospev »Stabat mater dolorosa«. Pri upodabljanju Jezusovih sovražnikov, ki ga zasmehujejo na križu, je imela domišljija umetnikov veliko torišče. Na starih slikah vzbujajo posebno pozornost v tej skupini rdeči, grdi in zlobni farizeji, imenovani Ruf. Ta naj bi predstavljal posebej obsojeno sovražstvo do križa; enako je pozneje na Holbeinovih slikah blede mož z ostrim pogledom in s petelinjim presom poznaten že po tem znaku kot zastopnik vražje zlobe. O tretji skupini pravi Menzel v svoji simboliki: »Rimski vojščaki zastopajo ono ponosno vsemogočnost države, ki je, zavedajoča se svoje nedeljske svetovlade, slepa za vse sveto in izvršuje v surovi nebrzičnosti človeško postavbo, ne spoznavajoč bližino božjo. Samo stotnik dospe do te slutnje; drugi hlapci vadijajo za suknjo brez šiva, ker jim običajno pripada zadnje imetje obsojenca.« V molitveni knjizici cesarja Karla V. se nahaja slika, ki predstavlja Device Marijo, kako stoji popolnoma sama v najgloblji noči pri svojem božjem Sinu, pribitem na križu.

Polaganje Kristusa v grob je kmalu postalo enako priljubljen predmet upodabljanja. Na Rafaelovi sliki nosita Jožef iz Arimateje in Nikodem telo Kristusovo; prvi drži za mrtvaški prt na gornjem koncu, drugi pri kolenih. Magdalena drži eno roko. Janez gleda sklenjenih rok otožno predse. Sonce je prikazano zatmenelo. Zakaj tudi nima narava se je udeležila smrti Gospodove. Zemlja se je tresla, skale so pokale in zagrinjalo v templju pred Najsvetejšim se je pretrgalo od zgoraj do tal. Kakor se je prikazala ob rojstvu Zveličarjevemu nova repatica, tako je zatmenelo pri njegovi smrti nebo. Na starejših slikah križanja zatmenitev skoraj nikoli ne manjka. Sonce in luna sta prikazana pač prispodobno kot podobi, ki žalujejo zakrivata obraz. Na slikah, ki predstavljajo polaganje v grob, stoji čisto na strani groba skalica za maziljenje, poleg nje pa leži trnjeva krona in žebelj. V ozadju zapazimo Kalvarijo s tremi praznimi križi.

Dnevi vstajenja

Kdo ne bi hotel zopet enkrat praznovati pravo veliko noč? Praznik vstajenja!

Zakaj mi vsi bi bili tega potrebni. Globlje ležati že skoraj ni mogoče. Nižave, v katere smo zašli, nesvoboda, nemoč nasproti najsvakdalnejšemu in najpotrebnejšemu, popolno razsulo pravnege sveta svetovnega reda — lastna moč ne zadostuje, da bi se vsemu temu upirali. Noben sončni žarek ne raztrga debelih oblakov okrog nas, da bi nas krepil in poživil. Blagor mu, kdor ne obupa nad navednim svetovnim redom, ki je položen v potek vseh stvari. »Saj ni mogoče, da bi vedno tako ostalo pod tem božjim soncem.« To je tudi neke vrste tolažba, toda neznatna; če postane drugače, bi postalo kaj lahko še slabše kakor je danes. Nad vsem pa vlava skrit pomen. Vse, kar je groznega, uni-

ZOFIJA KOSSAK:

Sveti križ

Iz III. knjige velike zgodovinske epopeje: Križarska vojska

Škof Ademar, vojskovodja križarske vojske, se je zamislil in se vprašal: Kdo nas vodi? Dvignil je izmučene oči in videl križ. — Križi! Edina rešitev, edina zaščita in varstvo, edino upanje!... Naj se dogaja kar koli: ali so na pot vendar le samo zaradi Križa, nesijo Križ, imenujejo se križarji. Križa jim ne mora nihče odrekati. Zaradi tega edinega vzroka, da se je Križ blestel na začetku in na koncu njihove poti, jim je moral Križ izkazati usmiljenje kljub vsem njihovim grehom. O sveto znamenje Odrešenja, znamenje Usmiljenja in Milosti!

Goreče se je prekrizal prvič, drugič in še tretjič. Z ginenostjo je čutil, kako iz tega preproste giba, ki je vsakemu kristjanu prirojen, rasi na izmučeno dušo pomirjenje. Kakor da bi v častljivem gibu bil skrivnosten čar, ki bi imel moč vezati človeka s skrivnostnimi izviri Meč in Varstva. V enem hipu more človeška slabost črpati iz njih okreplitev, more se dvigniti in ojačiti. Prekrizal se je zopet po trikrat, sedaj počasi in s premislekom, prnmišljujoč vzroke tega čudeža, te nevarljive simbolike, ki ima lastnosti uroka.

... Glej, ti pobožno sklenjeni prsti, ki se dotikajo čela, pomenijo dostojanstvo Gospoda, ki biva na visokosti... Gloria in excelsis, gloria!... Pobožno sklenjeni prsti pomenijo tudi, da je bila Beseda obenem tudi Misel Očelova, ki je, v samega Sebe zroč, izrazil svojo Bit, večno, neizrazno, neuničljivo in vsemogočno...

Iz višine čela, dediča Misli Božje, se premika dlan niže k srcu, v podprso votlino, kjer mati začuti prve gibe svojega otroka. To pomeni prehod Besede iz nebeskih višin in njeno vtelesenje v človeški rod...

Sedaj širok glib od leve strani k desni, od Vzhoda do Zahoda... Od Vzhoda do Zahoda je namreč veliko Njegovo Ime, pred katerim se delje morske globine. Ustvarjajoči Duh, sveta Golobica prešinja svet kot bliskavica, zajema srca, napolnjuje jih in nastičuje... Sveti Duh, najmanj znano obličje božje, ki ga človeštvo najmanj išče, pa je vendar prav tako potrebno kot Vsemogočnost, prav tako kot življenje dajajoča Ljubezen...

... In Nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti...

Človeška dlan pomeni sveti križ, ki časti Presveto Trojico, priroda — ves svet in vsaka stvar — pa odgovarja: Amen!

Naj bo tako!

O sveto Znamenje Križa! Ti močni ščit in trdno varstvo! Sv. Dionizij Aeropagitit je videl, ko si napolnjeval ves svet že nekdaj pred Odrešenjem. To, da je Kristus trpel na Križu in ne drugače, je bila nujnost, pripravljena že od začetka sveta. Štiričrtni lik dveh osi, ki se dotikata v sredi, udarja v oči, kamor koli se ozreš. Ptič, ki leti čez nebo, riše s peruti znamenje križa. Križ tvorijo žarki meseca in zvezd, če jih motriš z napol zaprtim očesom. Podoba križa dela človek, ki plava, jamba, ki ga pretaka prečka, ročaj pluga in meča... Pogani Plato je pisal o štirih straneh sveta, štirih glavnih točkah obzorja: Sila Boga se je razdelila v križ nad zemljo...

Vseposod križi! Vseposod njegova podobal Človek, ki moli, zлага roke v križ, ko pa raztegne zopet roke, napravi križ iz samega sebe... Vse to veleva nezavedni, skrivnostni čuti molitve, tako silni, da je imel poganski steber Pnetas Publica, stoječ v Rimu na Forumu, roke prav tako zložene v križ... Dlan je prekrizal patriarh Jakob, ko je pred smrtjo blagoslovil svoje otroke... V križ je razprostrl svoja ramena Moizes, ko je molil na gori za zmago nad Amalekiti... Medleče roke starega človeka sta podpirala Hur in Aaron, skrbeč, da bi Križ ne prenehal niti za hip čuvati nad vojskujočimi se... Od začetka sveta je Križ križišče, na katerem se srečavata življenje in smrt — zato je Njegov plod Vstajenje...

Tako piše sv. Dionizij Areopagit, najboljši patron mesta Pariza. Škof je čutil, da je okrepljen že ob samem spominu na te besede. Da, te besede zapirajo v sebi resnični smisel vsega bivanja. Nad zemljo in nad vesoljstvom, nad zvezdami in nad vsem, kar živi in umira, se rodi in izginja, nad vsem vlada Križ.

Križ, vidno znamenje Predvečnega Boga. Ni vedel, odkod je škofa naglo prevzelo prepričanje, da se vse na svetu končno osredotoča v vprašanje: biti kristijan ali ne biti. Kdor ni kristijan — dvomi in joka, trepeta pred grehom in satanom, boji in se plaši, obupa, blodi, išče in vpije kakor otrok sredi noči. Kdor je kristijan v polnem pomenu te besede, kdor je dosegel popolno trdnost o bivanju Boga, postane svoboden gospod, zaupajoč, miren, vesel in hraber. Nič mu ni ne strašno ne čudno. Vsaka pot ga pelje k cilju, kajti Bog je vseposod in na vsaki poti. Nič ga ne spravlja v žalost, ga ne vznemirja in ne preseneča. Kaj mu smrt? Kaj satan in njegove ponesrečene skušnjave? Kaj mu je sploh satan? Ali ni Kristus Gospod rekel svetlo: Dana mi je vsa oblast na nebu in na zemlji? Torej — kje je oblast satanova?...

Ni se treba bati velikega Skušnjavca: lahko ga samo pomiluješ, kakor ga je pomiloval sv.

Martin, dobri škof iz Toursa. Je to samo brezmočna senca Dobrega, ki naslanja odpadla krila na svet. Na Ime Jezusovo naj se upogne vsako koleno, nebeško, zemeljsko in peklenško... Senca mora pasti pred Križem v prah. Pomen Kneza Teme je napravil ogromnega samo strah.

Zaman je poganski strah, nevreden kristijanov, sinov Zmagovalca nad Zlem. Ta sramotni strah je vzdol Prekletemu različna imena, a vsak vzdevek je povečal njegov pomen in vrednost. Malus... Zabulus, alias Suggestor... Tentator... Gospodar Veka (pustimo mu to zadnje ime! Bog pa je Gospodar Vekov!) Prav za prav pa bi se tako padlemu nadangelu kakor tudi neštevilni množici demonov — vzhodnih, zahodnih, severnih in južnih, vodnih, prstenih, skalnih in ognjenih, — vsej tej množici bi pridalo eno samo ime: Premagani, Odpahnjeni... Victus, Reprobatus...

Kakor tesno obuvalo, ki stiska nogo, kakor neprikladen oklep, kakor mučna železna ovlasnica so odpadle s škofa vse dotedanje dušne in miselne muke. Padle so na zemljo, ko se je on duhovno pretegnil v neizraznem občutju preporoda, izhoda iz vseh skrbi. Globoko se je oddahnil od veselja. Srečna vnama je napolnila srce in dušo. Čutil je krila, zdel se je sebi nezmožni, jasnoviden, oproščen strahu in dvoma. Vsi predmeti so bili v hipu na svojem pravem mestu in so odkrili tančico, ki je skrivala dotedaj njihovo skrivnost. Ni se bilo treba ničesar več bati. Peter Eremit grešil s prevelikim in slepim zaupanjem v Boga brez sodelovanja s strani človeka; on pa, Ademar — ali ni grešil še bolj od tega preprosteža s svojo nevero? Ko je Moizes vodil svoj narod skozi puščavo, je srečeval prav take ovire, ki so se zdele na videz nepremagljive. Toda ker ga je vodilo Ime, Ime, katerega mu je zaupal Bog na gori Sinaj med bliskom in gromom, je usahnilo morje, in voda je brizgnila iz skal na ukaz Strazharia Strašnega imena. Po dolgem romanju je pripeljal narod, kamor je hotel. Podobno se godi s križarji, ki jih vodi Znamenje Odrešenja. Da bi ga le ne zgrešil izpred oči, da bi ga je vedno imeli pred sabo! Tdaj bodo premagali vse ovire, vzdružili vse napore in prišli na cilj! Prišli bodo tja za gotovo, kljub grehom in človeškim slabostim. Ohrumljeni, medleči, padajoči in izžeti, toda prišli bodo na sveti cilj! Resnico si govoril, Urban!

Zopet se je globoko oddahnil. To pot veselo. Ni čutil, da vsrka vase grenko slani prah pustinje. V glavi je imel jasnost, v srcu neizrazno radost. Nedoumljiva skrivnost Milosti Božje je padla nanj kakor dragoceni dar, pokrila ga in ga poučila. Največji izmed čudežev, sila, ki prihaja naravnost od Stvarnika k stvarim, dar, za katerega molijo leta in leta puščavniki v pustini, menihi v celicah, žarek, ki čisto zgreši tudi svetnika, a pade na grešnika, ki ga ne pričakuje, ali na zločince, trenutek neposrednega dotika z Bogom, ki zdostuje, da reši dušo za vse življenje in jo blagoslovi!

V občutju te sreče, nadzemske polnosti, ki razkaja s svojim bogastvom gušo, nesposoben, da zajame v celoti žarko srečo, sam, ki ni mogel to veselje deliti z nikomer, ves trepetajoč in zalit s solzami — je Ademar de Monteil padel na zemljo in zahteval...

Poslovenil iz poljščine T. Debeljak.

Kapelica v gozdu

V gozdiču smrekovem je pot, oj tiha pot, ki gre do tja, kjer iz sivih kamnov zidana Marijina stoji kapelica.

Bršljan košat in zimzelen
Podobe Nje okvir lesen
očem zakrivata.
V naročju Detec je spi,
prebrdka solza ji polzi
iz žalostnih oči.

Prihodnjih gleda dni skrivnost,
ko Jezusu na križu ost
preboda bo srce.
A Dete, ko da nič ne ve,
nasmeh krasi mu lice
v brezskrbnem mirnem snu.

Le pojdi duša mimo tod,
kadar v trpljenju ne veš kod;
glej podobo skromno in povej,
je tvoja ali Nje bolest brez mej!

(Susterskič Mirko.)

Veronika in sanje Pilatove žene

Prav tedaj, ko je bila Veronika kraj ceste, ki je držala od upravnike, Pilatove palače do Vrat pravčnosti in do Golgozte, je spremljala ljudstvo ondi nekega jetnika. Vedli so ga iz mesta, da bi ga ondi pribili na križ. Skupina mladih, vzburjenih ljudi je besnela pred njim. Divje so rumeli po cesti, iztegali so kakor v navdušenju roke kvišku in so kričali v nerazumnem veselju, ker bodo kmalu gledali nekaj takega, česar ne vidijo vsak dan.

Sledile so jih množice ljudi v svilenih oblačilih. Zdelo se je, da spadajo k najimenitnejšim in najvišjim osebam mesta. Za njimi so stopale žene in veriko izmed njih jih je bridko jokalo. Skupina beračev in pohablencev je vpila kričaje, da je šlo skozi ušesa. Obupanci so vpili: »O Bog! Reši ga! Pošlji svoje anđele in reši ga! Pošlji mu pomočnika in svojega najbradkejši sili!«

Slednjič se je bližalo nekaj rimskih najemnikov na visokih konjih. Pazili so, da ni nihče iz množice planil na jetnika in ga rešil. Koj za njimi so prišli rabljevci hlapci in so vodili človeka, ki bi moral biti križan. Naložili so mu na rame velik lesen križ. A on je bil preslaboten za to težo. Tako ga je tiščala, da se je sklanjalo njegovo telo pod njim do tal. Glava mu je bila sklonjena tako globoko, da ni nihče mogel spoznati njegovega lica.

Veronika je stala pri vходу majhne stranske ulice. Opazovala je težko pot na smrt obsojenega. Začudena je videla, da ima škrlatast plašč in da so pritisnili trnjevo krono na njegovo glavo.

»Kdo je ta človek?« je vprašala.

Eden izmed okoli stojičih ji je odgovoril:

»To je nekdo, ki je hotel postati cesar.«

»Toda mora prestatati smrt za nekaj, kar je malo vabljivo,« je dejala bolestno Veronika, misleča pri tem na svojega cesarja Tiberija, ki je v gnusnih ranah ležal v svoji vili na Capriju in ni zaupal nikomur kot njej.

Obsojenec se je opotekal pod križem. Njegovi koraki so bili bolj in bolj počasni. — Rabljevci hlapci so mu bili ovili vrv okrog života in so jo natezali, da bi ga pritisnili k hitrejši hoji. A ko so nategnili vrv bolj močno, je človek omahnil in ohležal s križem vred.

Tedaj je nastal velikanski hrup. Rimski jezdeci so se z največjo težkočo mogli zadržati ljudstvo. Iztegali so meče proti nekaterim ženam, ki so hotele naprej, da bi pomagale človeku, ki je padel. Rabljevci hlapci so ga hoteli pritisniti z udarci in sunki, da bi vstal. A ni mogel vstati zaradi križa. Slednjič so nekateri zgrabili križ, da bi ga dvignili.

Tedaj je obsojenec dvignil glavo. In Veronika je zagledala njegov obraz. Po bledeh licih so bile otekline od udarcev in iz njegovega od trnjeve krone ranjenega čela so polzele krvave kaplje navzdol. Lasje so mu bili vsi sprieti od potu in krvi in so viseli v zmešanih štrinah okrog glave. Ustnice so bile trdo stisnjene, a so podhrlevale, kakor da ne bi hotele zavpiti na ves glas. Oči so strmele polne solza in so bile skoraj ugasle od muke in upehanosti. Vendar je videla starka kakor v viziji pod obrazom tega polmrtnega človeka lep, blede obraz krasnih, veličastnih oči in krotkih potez. Nenadoma je vzdihlo njeno srce v žalosti in genljivosti zaradi neareče in ponižanja tulega človeka.

»O, kaj so ti storili, ti ubogi človek?« je vzkliknila in pristopila, in solze so ji prišle v oči. Ob tej nezgodi mučenega človeka je pozabila svojo lastno bridkost in svoj lastni nemir. Skoraj bi ji bilo počilo srce od sočutja. Kakor druge žene, je hotela prihiteti tudi ona, da bi ga iztrgala rabljev.

Obsojenec je videl, da se mu bliža, in je lezel k njej. Bilo je, kakor bi vedel, da bo našel pri njej zavetja pred vsemi onimi, ki so ga preganjali in mučili. Objel je njena kolena. Pritisnil se je nanjo kakor otrok, ki išče rešitve pri svoji materi.

Starka se je sklonila čez njega. Čeprav so ji bile solze v potokih, vendar je občutila najbolj blaženo veselje, da se je bil zatekel k njej po pomoč. Z eno roko ga je objela okrog tilnika. In kakor mati najprej obriše solze svojemu otroku, tako je ona položila svoj robec iz hladnega, najboljšega platna na njegov obraz, da bi mu obrisala solze in kri. Tedaj so pa dvignili rabljevci hlapci križ. In so prišli in strgali jetnika k sebi. Nejevoljni zaradi zakesnitve so ga odvlekli z divjo naglico. Na smrt posvečeni je začel, ko so ga odstranili od kraja, kjer je bil pravkar prosteje zadihal. A ni se upiral. — Veronika se ga je oklenila, da bi ga zadržala. Ko je videl, da njene slabotne, stare roke ne zmorejo tega, in so ga neumisljeno odvedli dalje, je občutila, kakor bi ji kdo ugrabil njenega lastnega otroka, in je zavpila: »Ne, ne! Ne vzemite ga! On ne sme umreti! Saj ni mogoče, da mora umreti!«

Občutila je najhujšo bolelost in jezo, ker so ga odvedli. Hotela je za njim in se borila z rabljevimi hlapci, da bi otela nesrečnega. A pri prvem koraku se ji je zvrtilo in bi bila skoraj omahnila. Sulpicij je prihitel in jo podprl z roko, da jo je obvaroval padea.

Na nasprotni cesti je zapazil majhno, temno prodajalno, kamor jo je ponesel. Ondi ni bilo ne stolov ne klopi. A prodajalec je bil usmiljen. Prinesel je preprogo in je postal za Veroniko na kamnitih tleh. Ni bila brez zavesti, a tako zelo se ji je vrtilo, da ni mogla biti pokonci in je morala ležati.

»Dolgo pot na konju ima danes za seboj. In čestni vrvež in gneča, to je bilo preveč zanj.« je dejal Sulpicij trgovcu. »Zelo stara je. In nihče ni tako močan, da ga ne bi premagala starost.«

»Ta dan je hud celo za onega, ki še ni star,« je odvrnil trgovec. »Komaj dihaš, tako težak je zrak. Ne bom se začudil, če bo prišla huda nevihta.«

Sulpicij se je sklonil čez Veroniko. Zadrževala je bila. Spala je in dihala tiho in enakomerno po vsem tem naporu in vzburkanju občutkov.

Stopil je k vratom prodajalne, da bi gledal še množico, in je čakal, kdaj se bo Veronika zbudila.

Rimski deželni upravnik Pilat v Jeruzalemu je imel mlado ženo. In ta je imela ono noč, preden je bila prišla Veronika v mesto, dolge sanje. Sanjalo se ji je, da je stala na strehi svoje hiše in je gledala na veliko, lepo dvorišče, ki je bilo po običajih Jutrove dežele tlakovano z marmornimi ploščami in poraslo s plevenjimi rastlinami.

Na dvorišču so bili zbrani vsi bolniki, slepci in hromi vsega sveta. Videla je bolnike, ki so bolehalo na kugi in so bila njih telesa nabrekli od oteklin. Videla je gobave z napol razjedanimi obrazi, hrome, ki se niso mogli premikati in so onemogli ležali na tleh, in vse hirajoče, ki so se zvijali v bolečinah in mukah. In vsi so se

gnatli proti vrodu in nekaj prednjih je trkalo s trdnimi udarci na vrata palače. Slednjič je videla, da je neki suženj odprl vrata in stopil na prag; potem je zaskočila, da je vprašal hirajoče, kaj bi radi.

Tedaj so mu odgovorili in dejali:

»Iščemo velikega preroka, ki ga je Bog poslal na zemljo. Kje je prerok iz Nazareta, on, ki ima oblast čez vse trpljenje? Kje je on, ki nas utegne odrešiti vseh naših bolečin?«

In suženj jim je odgovoril z visko dol in malomarno, kakor je navada slug v palačah, če zavrnejo revne tuje:

»Nič vam ne koristi, da iščete velikega preroka. Pilat ga je umoril.«

Tedaj so pričeli bolniki tožiti in jadikovati in škripali z zobmi, da jih ni mogla poslušati. Zdelo se ji je, da ji bo od sočutja počilo srce, in vroče solze so jo obile. A ko se je pričela jokati, se je zbudila.

Pa je spet zaspala. In spet se ji je sanjalo, da je stala na strehi svoje hiše in je gledala na veliko dvorišče pod seboj, ki je bilo tako široko kakor kako tržišče.

In glej, na dvorišču je bilo polno ljudi, ki so bili blazni in besni ali obsedeni od hudobnih

In je zagledala one, ki so jih gnali v tuje dežele v sužnost in so jim oči plamtele in gorele v domotožju. Videla je vse one bedne sužnje, ki so morali delati kakor tovarna živina in ki so jim hrbiti krvaveli od udarcev biča.

Vsi ti nesrečniki so klicali soglasno in dejali:

»Odprite, odprite!«

Tedaj je stopil vmes suženj, ki je stražil vhod, in jih je vprašal:

»Kaj je, kar zahtevate?«

In so odgovorili kakor drugi:

»Iščemo velikega preroka iz Nazareta, ki je prišel na zemljo, da bi povrnil jetnikom prostost in sužnjem srečo.«

A suženj jim je odgovoril trudno in malomarno:

»Tu ga ne boste našli. Pilat ga je umoril.«

Po teh besedah se je zdelo tej, ki je sanjala, da je zaskočila tolik izbruh besnosti in zasmeha med nesrečniki, da sta se stresala nebo in zemlja. Ona sama je bila vsa trda od groze, krčevito drhtenje jo je spreletelo in — se je zbudila.

Ko je bila že čisto zbujena, se je sklonila v postelji in je govorila predse:

»Nočem več sanjati. Vso noč hočem bdeti, da mi ne bo treba nič več gledati teh strahot.«

Velikonočno jutro

duhov. In je videla take, ki so bili nagli, in druge, ki so se zagrinjali v svoje dolge lase, in nekatere, ki so pletli vence iz slame in plašče iz trave in so mislili, da so kralji. Nekateri so lažili po tleh, misleč, da so živali, drugi so se venomer jokali zaradi nekega trpljenja. In nekateri so vlačili težke kamne, misleč, da je to zlato, in drugi so menili, da govorijo iz njihovih ust hudobni duhovi. In je videla, da so se vsi ljudje vlekli proti vratom palače in da so oni iz spodnje vrste trkali in tolkli in so hoteli noter.

Slednjič so se odprla vrata in je prišel suženj na prag in je vprašal:

»Kaj želite?«

Tedaj so zavpili in dejali:

»Kaj je veliki prerok iz Nazareta, on, ki ga je poslal Bog, da bi nam povrnil dušo in pamet?«

In je zaskočila malomarno odgovor sužnja:

»Nič vam ne koristi, da iščete velikega preroka. Pilat ga je umoril.«

Ko je to govoril, so blazneži zakričali, kot bi zarjavele divje živali. In vsi obupani so mesarili sami sebe, da je kapala kri na tla. In ko je ona, ki se ji je to sanjalo, videla obupnost vseh teh ljudi, je vila roke in stokala. In njeno lastno jadikovanje je jo zbudilo.

In spet je zadremala. In spet je bila v sanjah na strehi svoje hiše. In krog nje so sedele njene sužnje in igrale na cimbalne in citre. In mandljevo drevje je stresalo svetlo cvetje nanjo in šipek je ves dehtel.

In ko je sedela ondi, ji je zaklical neki glas:

»Pojdi do balustrade, ki obdaja tvojo streho, in poglej od ondod na dvorišče.«

A se je branila v sanjah in dejala:

»Ne maram videti še vseh onih ljudi, ki se nočijo gnetje po mojem dvorišču.«

V istem hipu je zaskočila od ondod rožljanje verig in težke udarce s kladivom in kakor bi les udaril na les. Njene sužnje so prenehale igrati in peti, stekle so do balustrade strehe in so ozrle navzdol. Tudi ona ni mogla več sedeti mirno in je šla za njimi in se je ozrla dol na dvorišče.

Tedaj je videla, da je bilo njeno dvorišče prenapolnjeno jetnikov vsega sveta. Zagledala je vse one, ki so sicer ginevali v mračnih luknjah ječe in so bili vključeni v težke verige. Spoznala je one, ki so delali v temnih rudokopih in ki so privlekli s seboj kladiva. In je videla veslače z vojnih ladij, ki so imeli težka, z železom okovana vesla. Oni, ki so bili obsojeni na smrt na križu, so vlačili svoje križe. In oni, ki bi morali biti obglavljeni, so prihajali s sekirami rabljev.

A jo je spanec premotil, že v istem hipu, omahnila je spet na blazine in je zadremala.

In spet se ji je sanjalo, da sedi na strehi svoje hiše in teka njen sinček sem pa tja in se igra z žogo.

Tedaj je zaskočila glas, ki ji je govoril:

»Pojdi k balustradi, ki obdaja streho, in poglej, kdo so oni, ki čakajo stoji na dvorišču.«

Ona pa, ki je sanjala, je dejala zase:

»Nooj! Vse videla preveč. Ne bi mogla zdržati več. Hočem ostati, kjer sem.«

V tem trenutku je njen deček vrgel žogo tako daleč, da je preletela balustrado. In otrok je stekel tja in splezal na ograjo. Tedaj se je prestrašila na vso moč. Pohitela je za njim in zgrabila otroka.

Pri tem je pogledala navzdol in je videla spet, da je na dvorišču polno ljudi.

In so ostali ondi vsi ljudje z vsega sveta, ki so bili ranjeni v vojnah. Prihajali so s pohabljenimi telesi in z globokimi, odprtimi ranami, ki je iz njih tekla kri, da je bilo poplavljenno vse dvorišče od nje.

In poleg njih so se gnetli ondi vsi ljudje z vse zemlje, ki so izgubili svoje na bojiščih. Bili so taki brez očetov, ki so žalovali za svojimi varuhi, in bile so mlade žene, ki so klicale svoje ljubljence; in bile so starke, ki so vzdihovale po sinovih.

Oni, ki so bili spredaj, so se gnetli do praga in prav tako kot prej, je prišel vratar in odprl vrata. Vprašal je vse te, ki so bili ranjeni v vojni in bitki:

»Česa iščete v tej hiši?«

In so odgovorili:

»Iščemo velikega preroka iz Nazareta, ki hoče odpraviti vojno in sovražstvo in ki bo prinesel miru na zemljo. Iščemo njega, ki bo prekoval meče v kose in sulice v vinjake.«

Tedaj je nekako nejevoljno odvrnil suženj:

»Zdaj pa ne pridite več, da bi me mučili! Saj sem vam povedal že tolikokrat: Velikega preroka ni več. Pilat ga je umoril.«

Potem je zaprl vrata. In ona, ki je sanjala, je pomislila na vse to jadikovanje, ki ga bo čutila.

»Ne maram ga slišati,« je vzkliknila in planila z balustrade. In je zapazila, da je od groze skočila iz postelje in stala na mrzlih, kamenitih tleh.

Spet si je dejala, da ne bo nič več zaspala te noč. In spet je je premagal spanec, da je zamislila, in se ji je spet sanjalo.

Spet je sedela na strehi svoje hiše in poleg nje je stal njen mož. Pripovedovala mu je svoje sanje, in on se je noreval iz njih. Tedaj sta spet zaskočila glas, ki ji je govoril:

»Pojdi in poglej ljudi, ki čakajo na dvorišču.«

Ona pa si je dejala:

»Nočem jih gledati. Saj sem že preveč nesrečnej videla nočjo.«

Tedaj je zaskočila tri močne udarce na vrata, in njen mož je stopil k balustradi, da bi videl, kdo hoče vstopiti v njegovo hišo. Pa komaj se je sklonil čez ograjo, že je namignil svoji ženi, naj bi prišla bliže.

»Ali poznaš morda tega človeka?« je vprašal in pokazal navzdol.

Ko je pogledala na dvorišče, je videla mrgoleti ondi jezdece in konje. Sužnji so jemali z oslov in kamel težke tovore. Zdelo se je, da je prispel kak ineniten popotnik. — Stal je pred vdomom. Bil je visokorastel, star moč širokih pleč in je bil videti otožen in mračen.

Sanjajoča je spoznala tujca in začetepala možu:

»To je Cezar Tiberij, ki je prispel v Jeruzalem. Nihče drugi ne bo.«

»Tudi meni se zdi, da ga spoznavam,« je dejal mož in ji položil prst na usta v znak, naj bi molčala in prisluskovala, kaj bodo govorili na dvorišču.

Videla sta, kako je vratar prišel ven in vprašal tujca:

»Kdo je, ki ga iščeš?«

In tujec je odgovoril:

»Iščem velikega preroka iz Nazareta, ki mu je Bog podelil čudežnih moči. Kliče ga cesar Tiberij, da bi ga ozdravil strašne bolezni, ki je ne more izleciti noben zdravnik.«

Ko je to dejal, se je suženj priklonil v globoki ponižnosti in govoril:

»Gospod, ne bodi hud, a tvoja želja se ne more izpolniti.«

Tedaj se je okrenil cesar k sužnjem, ki so čakali pri vrodu na dvorišču, in jim nekaj ukazal.

In sužnji so prišli. Nekateri so nesli v rokah bogate dragocenosti, drugi so držali čake, ki so bile v njih velike množine pravih biservov, in spet drugi so privlekli vroče, polne zlatnikov.

Cesar se je okrenil k sužnju, ki je stražil pri vrodu, in dejal:

»Vse to bodi njegovo, če hoče pomagati Tiberiju. S tem more obogatiti reveže vsega sveta.«

In vratar se je sklonil še nižje kot prej in dejal:

»Gospod, ne bodi hud na svojega hlapca, a tvoja želja se ne more izpolniti!«

In spet je namignil cesar sužnjem, in nekateri so prihiteli in prinesla bogato vezeno oblečilo, ki se je na njem svetilo oprsje polno dragih kamnov.

In cesar je govoril sužnju:

»Poglej! Kar mi ponujam s tem, to je vladarstvo čez Judejo. Vladal bi svoje ljudstvo kot najvišji sodnik. A prej mora iti z menoj in pozdraviti Tiberija.«

In suženj se je priklonil še nižje k zemlji in dejal:

»Gospod, ne zmorem tega, da bi ti pomagal!«

In je spet namignil cesar, in njegovi sužnji so prihiteli z zlatim diademom in škrlatim plaščem.

»Glej,« je dejal, to je volja cesarjeva: Oblečij mu, da ga bo imenoval za svojega dediča in mu podelil vladarstvo vsega sveta. Zdobij oblast voditi ves svet po volji božji. Da bi le prej iztegnil roko in pozdravil Tiberija.«

Tedaj je padel suženj k cesarjevim nogam in zaklical tožeče:

»Gospod, v moji moči ni, da bi te služal. On, ki ga iščeš, ne biva več tukaj na zemlji. Pilat ga je umoril.«

Ko se je zbudila mlada žena, je bil že velik, svetel dan. Njene sužnje so čakale, da bi ji pomagale pri oblačenju. Zelo je bila molčeča in zamisljena, ko so jo oblačile. Pa je končno vprašala sužnjo, ki ji je uravnavala lase, ali je že vstal njen mož.

In je izvedela, da so ga poklicali, ker je moral soditi nekega zločinca.

»Zelo, zelo rada bi govorila z njim,« je dejala mlada žena.

»Gospa, to se bo težko zgodilo zdaj med zasliševanjem. Povedale ti bomo kaj, ko bodo končali,« je odvrnila sužnja.

Molče je čakala, da je bila oblečena. Potem je vprašala:

»Ali je katera izmed vas slišala kaj o preroku iz Nazareta?«

»Prerok iz Nazareta je judovski čudodelnik,« je odgovorila ena izmed sužnje.

»Čudno, gospa, da prav danes vprašaš po njem,« je dejala druga sužnja. »Saj je to prav oni, ki so ga privedli Judje k palači, da bi ga deželni upravnik zaslišal.«

Koj je zaukazala, naj odide katera vprašat, česa je obdožlen. In neka sužnja je odšla.

Ko se je vrnila, je poročala:

»Obtožili so ga, da se je hotel povzdigniti v kralja te dežele, in zahtevalo od deželnega upravnika, naj ga obsodi na smrt na križu.«

Ko je zaskočila žena deželnega upravnika te besede, se je zgrozila in dejala:

»Govorim moram s svojim možem, sicer se bo danes zgodila tu velika nesreča.«

Ko so spet zatrdjevale sužnje, da to ni mogoče, se je stresla in pričela jokati. In eni izmed služabnic se je zasmilila in je dejala:

»Če hočeš poslati pismo poročilo deželnemu upravniku, bom poiskala oddati mu ga.«

In je koj vzela klinček in je napisala nekaj besed na voščeno tablico, ki so jo oddali Pilatu.

A njega ni dobila ves dan samega. Ko je bil namreč odlovil Jude in so odgnali obsojenca na kraj obsodbe, je prišel čas kosila in Pilat je bil na to južno povabil nekaj Rimljanov, ki so bivali v Jeruzalemu. Poveljnik čet, mlad mojster govornišva in še nekaj gostov je bilo prišlo.

Vendar ta pojedina ni bila kdo ve kako vesela. Zakaj, mlada žena deželnega upravnika je sedela ves čas nemo in žalostno in se ni udeleževala razgovorov.

Ko so vprašali gostje, ali je bolna ali jo kaj teži, je pravil deželni upravnik v smehu o opravičilu, ki mu ga je bila poslala navsezgodaj. In se je norčeval iz nje, kako je mogla misliti, da bi ulegla ženske sanje vplivati na izrek sodbe rimskega deželnega upravnika.

Ona je odgovorila tiho in žalostno:

»Zares, to niso bile sanje. Opomin je bil, ki so nam ga poslali bogovi. Vsaj še ta dan bi bil moral pustiti onega človeka pri življenju.«

Vsi so videli, da je bila v resnih skrbih. In če so se tako trudili, da bi jo tolažili z zanimivimi razgovori, se je zdelo, da je ne morejo potolažiti in spraviti do tega, da bi pozabila svoje niževe sanje.

Toda čez nekaj časa je nekdo dvignil glavo in vprašal:

»Kaj je to? Kaj smo tako dolgo sedeli pri mizi, da se dan že nagiba h koncu?«

Tedaj so vsi pogledali in so zapazili, da se je polagoma zmrčilo. Posebno čudno je bilo to, kako so počasi ugašale vse živahne barve, ki jih

Pomlad, ljudje, velika noč

(Sanjave misli z dodatkom.)

Poznam nekoga, ki se o veliki noči zapre v svojo sobo. Boji se, da bi utegnil zagledati nemara še modro nebo. Zastore si potegne na oknih in pri belem dnevu si prižge luč, da se more zares do dna zakopati v delo in obdržati svojo notranjost v vsakdanjem ravnanju. Kar boli ga, če zasliši doneti velikonočne zvonove in za vse na svetu ne more prenesti tistega posebnega nedeljskega ozračja v pokrajini.

Ta človek pripada k misleem v polžji hišici, ki se morajo spričo lastnih občutkov zavarovati. V resnici bi najraje adoptirali majhne otroke — če bi to ostalo neopaženo — in bi obdarovali revne družine za praznike. To so čudaki med prijatelji praznikov. Skolačkajo se kakor ježi in se spogledujejo s svojimi bodicami in nič več ne najdejo mostu, ki vodi v naročje narave.

Jaz za svojo osebo imam rad velikonočno vzdušje. To prvo sonce na njivah, nežno valovanje zavese na oknu, te begajoče svetlobne pramene, to drhtenje in migljanje ozračja in blagoslovljeno opoldansko tišino. Ali ste že kdaj opazovali nežno romanje pomladanskih oblakov? Mirno in neslišno jadrajo po nebesu, otroško ljubki so in imajo snežnobelo vest. Včasih so videti ko dehteče pajčevine, ki so na krajih ko dišne razcefrani. Če je tem ovčicam-oblakom dolg čas, iztegnejo svoje tipalke, da se združijo s kakim tovarišem. Nekateri hitijo dalje kot samotarji, drugi se odpravijo na dolgo pot — v modrino neba. Kako ljubko je videti, če si dva prijateljska oblaka sežeta v roko! Ni jima treba ne bencina ne drugega pogonskega nelila, kar po prijateljskem sunku vetra se dasta poginjati po vsemirju. Če se v jadrnanju utrudita, obstaneta na nebesu in pridržita sapo...

V praznikih bi se morali večkrat ozreti v oblake. Kdor z nosom tiči pri tleh, izgubi občutek za fine in arabske pomladi, za tiho glasbo pokrajine. Zdaj pa zdaj bi se morali pogledati v tolažilo skrivnost majhnega filozofskega romanja oblakov, da bi dognali prispodobno: prav tako gre marsikako življenje mimo nas. Kolikokrat pa se iz otroško-preprostega oblaka izčim hudourni oblak in iz hudournega oblaka začne padati tihotni dež.

V teh dneh se po pesniških besedah porajajo tudi nagajive sapice, ki so polne norčij in šegavosti. Prav pri srcu jim je, da se netaktno vedejo in njihova zvedavost lahkonogo skaklja preko vseh mej o naukih lepega vedenja. Če gre kaka mlada gospodična, nič hudega sluteča, po cesti, ji sapice zapihajo pod krilo, da se razgalijo noge. Kakor paglavci se hihitajo v pest, če kak tolsti gospod ves zaripel v obraz sopiha za svojim novim, svetlim pomladanskim klobukom, ki mu ga veter kotlji v lužo.

Niso se zbudile samo mile sapice, marveč so se porajali življenjski umetniki v živalstvu, ki so bili pogreznjeni v zimske spanje. Kako da morejo to storiti, mi bo za zmeraj uganka. A jaz sem jim bil za to zmeraj nemoščljiv. Nobene vdarine, nobene stanarine, nobenih skrbi za kurjavo! Nič jim ni bilo treba uspavalnih praškov, da bi ukrotili

svoje živce, uležajo se kar tako rekoč na zofo pod zemljo in presmrčijo zimo. Skolačkajo se, zatemnijo svoje brloge in si prislanjajo svojo vigred. Čim zavohajo pomlad, previdno pomolijo smrček skozi okno. Potem vse migola in gomazi pod zemljo, potem se vse odkašlje in odhrkava po naravi. Rastline se vadijo v jutranji telovadbi po zvokih zračne godbe. Popki se razveselijo pomladanskega vrvenja.

Spomladi je prekrasno. Tako na primer jutraj, ko pristopi sonce z mehikimi stopali k moji postelji, da bi me s svojimi toplimi žarki počestotalo, da bi se zbudil, in pod oknom mi ptičke žgoli jutranjico. Moji ženi in meni zapojejo velikonočno pesem, ne da bi se bili prej kaj vadili ali imeli generalko. Eno je pri tem resnično: celo v deveti Beethovnovi simfoniji ni toliko veselostnih vitaminov kakor v teh prigodnih jutranjih pesmih. Ti pernatí koncertni pevec v pisanem fraku se sicer prav nič ne razumejo na nauk o harmoniji, pa vendarle kar naravnost z not pojo in še kako lepo. Svoje melodije prejemajo iz prve roke, in tisti kapelnik, ki nevidno vihti taktirko, stoluje visoko nad nežnimi spomladanskimi oblaki. Seveda, nekaterim ljudem pa to pelje razburja živce. Tem se je treba v prehod iz zime v pomlad šele živjeti. V začetku toplejšega letnega časa so vsi utrujeni, čemerni, razdraženi, pravi pravcati sodi smodnika. V svojih udih nimajo le svinca, ampak je v njih tudi dinamit. Brez slehernega vzroka eksplodirajo, eksplodirajo iz samega veselja do eksploziji. Nihajo med srboritostjo in otožnostjo, med svetožaljem in kričavo veselostjo.

To, gospoda moja, je spomladanska bolezen! Še nihče ni odkril bacila, ki bi mu utegnili pripisati vzrok te bolezni. To je bolezen, ki se da težko izraziti z besedami. Bistvo te bolezni je, da se bojiš notranjega preobrata, da si v razdvojenem, brezčilnem hrepenenju, da se ne moreš ubraniti utrujenosti, da si duševno ves ohromel. Da bi bil človek za to bolezen nesprejemljiv ali imun, bi bilo treba pomlad jemati kot dragoceno zdravilo, le v obrok, vsak dan po en prašek, po eno žličko, noževno konico... Zal, ja je to le malokdaj mogoče, saj prihiti pomlad kar skokoma: »Hej, tu sem! Zdaj pa glej, kako mi boš kosil!»

Niti malo ne mislim pomladi žaliti in tudi ne mislimo modrovati, pač pa hočemo uživati velikonočne praznike. Čeprav en velikonočni zvon še ne napravi pomladi, pa je to le zvok, ki se dvigne kakor klic na pohod. Včasih je slišati njegovo zvonjenje, kakor da bi bili ljudje vse svoje veselje in zaupanje obesili na veliki velikonočni zvon. Potem ti spleza srce iz globine pozimske prisutnosti v nebesa zmagovalne vere v bodočnost.

PS. Mogoče zdajle curkoma lije dež, ko bereš te vrstice. Mogoče je ljuto sonce zaprto v sobo. Potem, prosim, pomislite tole: stavec ne more nič za to, on si umije roke v nedolžnosti. Pa bodi tako ali tako: ogrej se pri tem velikonočnem razmišljanju, ko da bi bilo majhno ogrevalno sonce, ki ti ga poštnine prosto pošljem! (T. Rigler.)

Pomlad v raju. (Slika iz 14. stoletja.)

Lastavičje gnezdo

Macedonsko bojišče je bilo malo bolj v stran in nisem bil dolgo ondi. Nove ceste so gradili Albanci v pisanih oblekah in z obrazi kot roparske ptice, in našim vojakom, ki so vozili avtomobile, ni bilo v vročini 40 stopinj prav nič na smeh.

Usedel sem se bil v enega od mnogih vagončkov od vzpenjalne železnice za prevažanje municije in sem se dal na lastno odgovornost prepeljati čez globoke grebene. Moj sluga, ki je bil v civilu brivec mrljeve v neki velikomestni mrtvašnici, ni prav nič pohvalil takega načina vožnje s smrtjo, da bi ga vezalo nanjo kako posebno prijateljstvo.

Pri topničarskih pratežnikih sem dobil nekega rezervnega častnika, bivšega profesorja latinščine in grščine, ki se je v tej samotni družini zazdel tako zapuščen, kot je bil Ovid v pregnanstvu ob Pontskem morju. V svojem prvem veselju nad tem, da je slednjič vendarle dobil kakega poslušalca, mi je prebral ducat slavospevov klasičnih pesnikov in me je pri tem opozoril na zgodovinski pomen tega gorvoja. Pritožil se je, da je njegov prejšnji poveljnik zbiral samo znamenje in da je njegov najboljši prijatelj, bivši nadučitelj, ki je bil doslej v njegovi bližini pasel črede goveda, odšel s svojo zalogo mesa neznankam v daljave. (Kdaleč je krulila fronta med branje grških slavospevov in medli žarometi so pometali s svojimi tankimi melemi po nebu, kot da bi kaka gospodinjica pomočnica brisala prah z zvezd in zvezdic.)

Drugo jutro sem se poslovil od trenja in sem se odpeljal z vozom. Proč. To ti je bila vožnja! Navzgor in navzdol in voz ti je zdaj visel nad predpadom, zdaj odskakoval po skalah. Mali mršavi konjički so plezali kot koze, in voznik, neki drzni Poljak, se je smehljaj spričo vsega, kot da bi bil tak način vožnje edino pravi. Opoldne sem prevzel baterijo in sem si ogledal mostovo. To so bili sami Poljaki, ki so razumeli samo nemška povelja, podčastniki in telefonisti so razumeli nekaj več, a ne mnogo, od častnikov pa je bil eden Slovenec, eden Čeh, eden Oger in eden Nemeč.

Poslovil sem se od stotnika in nato je šlo spet navkreber in navzdol, spet v baterijo nazaj. Nedaleč od postojanke me je pričakoval letalski napad. Vrgel sem se na tla in čakal. Sovražnik je streljal kot nor, a slednjič se je ogenj polegel in jaz sem se vrnil nazaj v baterijo.

Komaj sem bil tjakaj prispel, ko je tudi ondi začel sovražnik streljati in je besno treskal med topove. Nič več se nisem mogel vrniti v častniško skrovišče in sem ostal spodaj pri mostu. Skrovišče je bilo zasekano globoko v skalo in je bilo mrzlo in vlažno. Kamenčki so se krušili in padali nizdol, nekajkrat je ugasnila luč, kadar so zadetki padali na vrh. Hotel sem spredaj pri opazovalcu vprašati, ali misli, da bo na jarek napad, pa se je pogovor pretrgal in slišati je bilo, da je bila žica pretrgana. Zdaj je bilo obstreljevanje tako pogosto in je v baterijo tako točno zadevalo, da nisem mogel nobenega telefonista poslati, da bi popravil vod. Poljski vojaki so ždeli skupaj, vzeli so molke v roke in so molili. Ob vohodu v skrovišče je stal ognjijar, neki star podčastnik, pri meni. Zaklical

je nekaj po poljsko v skrovišče in je pokazal na ostreže nad četrim topom. Tu se je bila vnela rogoznica, ki je kot ostreže skrivala top.

Tedajci je šinil neki mlad korporal mimo mene, ne zmeče se za moje klice. Planil je kar v sredo med črne, zemeljske, prst in kamenje bruhaajoče lijak, tekkel je sključeno pod sikajočimi izstrelki, zdrevil je h gorečemu ostrežu, posegel je med dračje, vzela nekaj ven, česar jaz nisem mogel videti, skril je tisto v svojo bluzo in je v velikih švigašvagaških skokih brez sape priteknel nazaj v skrovišče.

Hotel sem vedeti, kaj je korporal skril in sem zato pogledal čez rame vojakom, ki so vsi čepeli krog sopihajočega korporala. Ta je segel v bluzo in je vzel iz nje gnezdo; v njem so bili čivkajoči ptički, ki so na stečaj odpirali kljunčke.

Bile so mlade lastovke. Vojaki so klečali in čepeli, drželi se molke v rokah, krog korporala in se niso nič več zmenili za izstrelke in ne za rjevenje granat. Prav tako naglo se je obstreljevanje končalo, kot se je bilo začelo. Imeli smo srečo, zakaj nihče od nas ni bil ranjen.

Vojaki so stopili iz skrovišča in se ozrli v nebo. Misli sem, da se razgledujejo za sovražnikovimi letali, ki bodo zdaj brez dvoma prihrumeli, pa so kazali na par lastovk, ki sta v velikem loku priletavali bliže in bliže ter obkrožali uppeljeno ostreže topa.

Vojaki so metali sveže veje in alamažne rogoznice na leseno ogrado in korporal je porinil gnezdo spet med ogrado.

S Poljaki se nisem znal pomeniti. Povsod so obnovili prekritje in zmeraj so spet tekali k lastovičjemu gnezdu. Ko sta samica in samec spet zletela v gnezdo, so se vsi zasmejali in se razveselili kot otroci.

Vprašal sem vojake, zakaj da so oni tam tako veseli zaradi lastovk, pa mi je nekaj pripovedoval, česar nisem dosti razumel. Vendar sem razbral iz mnogo besed to, da pomeni lastovičje gnezdo pod streho srečo za tisti dom. Zato se tudi korporal ni zbal ognja in je tvegala svoje življenje, da je rešil gnezdo.

Skozi baterijo sem odšel k baraki častnikov. Vojaki so se vsi srečni zasmejali, ko sem korporalu stisnil roko. Mladi človek je kar začel od sreče. Nato sem pogledal navzdol v dolino. Tam so prihajali liki močerad po dežju revni macedonski kmetiči iz hiše, iz katerih jih ni bilo moči izseliti in so začeli mlati svoje borno žito tako, da so poganzjali osliča v krogu okoli kola, kamor je bil privezan. Čudna je ta dežela in vse se mi je dozdevalo, kot bi bilo začarano. Svojim tovarišem nisem povedal zgodbe o lastovičjem gnezdu, zakaj notri v baraki je igral gramofon neko osladno popevko. V takem prostoru pa ni, da bi človek govoril o lastovičjem gnezdu. (H. Brem.)

O velikonočnem jutru

Cez vasice spet razlega prazniški se glas zvonov. Hiše že velikonočni zdaj objema blagoslov.

Slednja cvetka, ki pognala je iz pomladanskih tal, vsem naznanja vest veselo: Kristus je od mrtvih vstal.

Drobni ptiček tam na veji ziblje se in žvrgoli: Vstal je Kristus. Vse človeštvo z Njim naj zdaj se veseli.

Dovršeno je poslanstvo: pekel zmagan, raj odprt. Vstali Jezus bo pomagal nam na poti v rajski vrt.

(Jože R.)

»Ti, Pavel zmore dva stota teže, pa še malo ni rdeč v obraz!«
»To ni noben rekord! Peter zmore dvajset šilcev, pa ne postane rdeč v obraz.«

Zveličar, narodom zakliči!

Gospod, Ti si kapljico zadnjo krvi dragocene preliči, potem s čudovitim vstajenjem največje vseh zmag si slavil, odrleš si zemljo vesoljno, krvi in krivice prepolno.

Za vselej prestal si vse muke, človeštvu povrnil si raj, premagana smrt je prebridka, uničen peklenski je zmaj in lahko v ljubezni bi novi živeli vsi zemski rodovi.

Pa nočejo Tebe poznati, poslušajo divje strasti in v strašni slepoti sovražstva nedolžno prelivajo kri, kdor silen je, slabemu jemlje njegove pravice in zemlje.

Ti strt si bil, zdaj pa premagal najhujšo si zlobo krivice, Zveličar, naj narode besne pretrese grmeči Tvoj klic: »Jaz hočem pravico in spravo, vse češčenje in slavo!«

imajo vse reči in vsa bitja narave, da se je zdelo vse enobarvno in sivo.

In kakor vse drugo, so izginile barve tudi z njihovih obrazov.

»Zares, mrljem sem podobni,« je dejal drgetajoče mojster zgornosti. »Saj so naša lica siva in ustnice so črne.«

Ko se je temnilo bolj in bolj, je naraščala tudi groza mlade žene.

»Ah, prijatelj,« je slednjič vzkliknila. »Še vedno ne verjamem, da te nočejo opominjati ne-umrjoci? Hudi so, ker si obsodil svetega in nedolžnega človeka na smrt. Vendar sodim, da še gotovo ne more biti čisto mrtve, čeprav je zdaj že na križ pribit. Daj, da ga snamejo s križa! S svojimi lastnimi rokami mi hočem iztežiti rane. Le dovoli, da ga pokličem spet v življenje!«

A Pilat je v smehu odvrnil:

»Prav gotovo imaš prav, da vidimo v tem znamenje bogov. A gotovo ne bodo hoteli, da bi solnce izgubilo svojo luč, če je bil judski krivoverec obsodjen na smrt na križu. Nasprotno pa utegnemo pač pričakovati, da bodo nastopili važni dogodki, ki se tičejo države. Kdo more vedeti, kako dolgo bo stari Tiberij...«

Ni govoril dalje, zakaj stembilo se je tako zelo, da ni mogel videti niti čaše vina, ki je stala pred njim. Prekinil je torej stavek in zaukazal suženjem kot prinesiti nekaj svetilk.

Ko se je toliko razsvetlilo, da je mogel spoznati oblike svojih gostov, je opazil nezoglasje, ki je vse težilo.

»Le pogled,« je nekoliko jezno dejal svoji ženi.

»Res se dozdeva, da se ti je posrečilo razdreti s svojimi sanjami veselo razpoloženje našega krožka. A če že mora biti tako, da ne moreš misliti danes nič drugega, pa nam povej, kaj se ti je sanjalo. Vse nam povej, potem bom poizkušal najti razlago.«

Mlada žena je bila kaj pripravljena. In ko je pripovedovala sanje za sanjami, so postajali gostje resnejši in resnejši. Nič več niso praznili kozarcev in čela so se jim nagubala v globoke brazde. Deželni upravnik je bil edini, ki se je smejal dalje in dejal je, da je vse to prevara občutkov.

Ko je bila povest pri kraju, je dejal mladi govornik:

»Resnično, to je več kot samo sanje. Saj danes nisem videl sicer cesarja, a sem videl njegovo staro prijateljico Veroniko, ki je prišla v Jeruzalem, da bi zadobila pri Nazarencu zdravja za svojega cesarja Tiberija, čigar zvesta služabnica je bila že od njegovih mladih let. Čudim se te, da ni prišla že v palačo deželnega upravnika.«

»Saj res govoriš, da bolega cesar na neki grozni boleznici, je pravil deževodja. «Tudi meni se zdi verjetno, da so sanje tvoje žene opomin, ki so ga poslali bogovi.«

»Ne bi bilo nemogoče, da bi poslal cesar odposlanca, da bi poklical preroka k njegovim bolniškim posteljam,« je pritrdil mladi govornik.

Celovodja se je zelo resno okrenil k Pilatu: »V primeru, da bi cesar zares prišel na to in bi poklical tega čudodelnika, bi bilo zate in za nas bolje, če bi ga našel že živega.«

Pilat je odvrnil skoro ležno: »Kaj vas je ta tema potroščila? Skoraj bi človek mislil, da ste se vsi izpremenili v razlagave sanj in v prerokbe!«

A stotnik je silil bolj in bolj in dejal: »Morda bi mogli že zdaj rešiti življenje tega človeka, če bi kaj poslal sla tja.«

»Hočete torej, da postanem norec,« je odvrnil deželni upravnik. »Sami povejte, kam bi prišla pravica in red te dežele, če bi izvedeli, da je deželni upravnik pomilostil nekega zločinca, ker je imela žena hude sanje?«

»Pa je vendar resnica in niso sanje, da sem videl Veroniko v Jeruzalemu,« ga je zavrnil mladi govornik.

»V tej zadevi bom jaz odgovoren cesarju,« je dejal Pilat. »Spoznal bo, da ta sanjač, ki se je pustil brez obotavljanja mučiti mojim hlapcem, ni imel nobene moči, da bi mu pomagal.«

Kakor hitro so padle te besede, je zahrumela vsa hiša kakor od močnega, grozečega grmenja, in tla so se stresla od potresa. Palača deželnega upravnika je ostala sicer nepoškodovana, a nekaj minut pozneje je bilo slišati strahotno bobnenje porušenihi hiš in razpadajočih stebrov.

Ko se je le mogel razumeti človeški glas, je poklical deželni upravnik nekega suženja:

»Pojd na kraj obsodbe in zaukaži v mojem imenu, naj snamejo preroka iz Nazareta s križa!« Suženj je odhitel. Gostje so odšli iz jedilnice v peristil, da bi bili na prostem, če bi spet nastopil potres. Nihče se ni upal izpregovoriti besede, vsi so čakali, da se povrne suženj.

Naglo je prišel nazaj in je obstal pred deželnim upravnikom.

»Je bil še živ?« je vprašal upravnik.

»Gospod, preminul je. In v trenutku, ko je bil izdihnil, se je pričel potres.«

Komaj je izrekel te besede, so zaslišali, kako je na zunanja vrata nekdo močno potrkal. Pri teh udarcih so vzdihli vsi in poskočili kvišku, kakor bi bil stresel mesto drug potres.

Koj nato je prišel suženj.

»Plemenita Veronika in Sulpicij, cesarjeva prijateljca, te pozdravljata. Prišla sta s prošnjo, da bi jima pomagal poiskati preroka iz Nazareta.«

V peristilu je bilo slišati mrmranje in pritajene korake. Ko se je deželni upravnik Pilat ozrl, je videl, da so se mu unekimoli vsi prijatelji kakor nekomu, ki je zapadel nesreči.

(Seima Lagerlöf.)

Velika noč po raznih krajih

Velikonočne šege, po tisočletjih posvečene, so ponarodela razlaga velikih prirodnih in božjih skrivnosti. Velikonočne šege se tičejo svetih, nepojmljivih zagonetk in povedajo človeka prav na rob večnosti. Z njimi izražamo svoje spoštovanje sprito velike skrivnosti vstajenja Boga in prirode; vse, kar koli je bilo do teh dni okorelo in mrtvo, se zdaj osvobodi svojih vezi in okov. Tako so tudi piruhi ali pisanice več kot le v okras in zabavo velikonočnih praznikov.

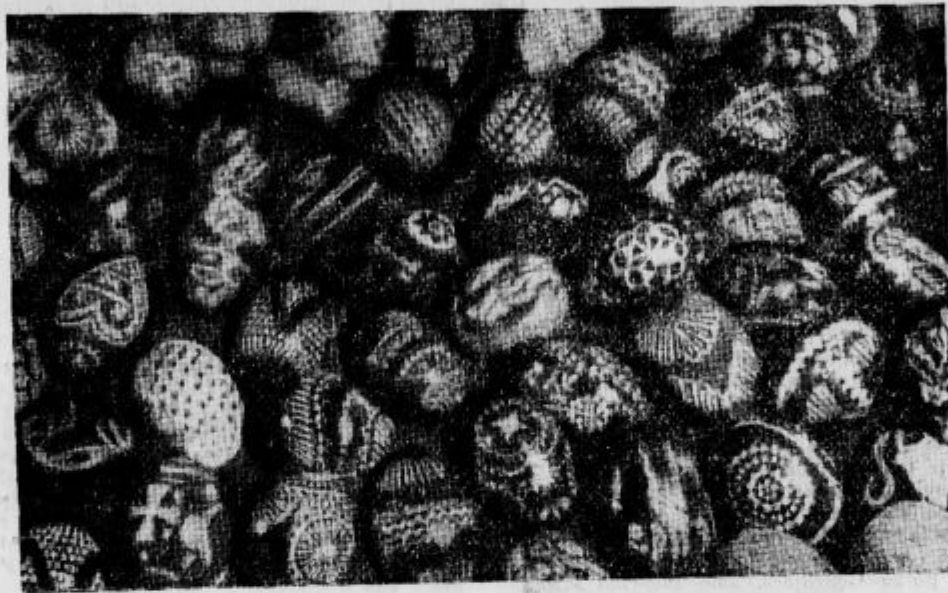
Poznamo pri nas barvanje in risanje ali opisovanje piruhov, sekanje piruhov in razne šegave zabave z njimi med fanti in dekleti. Vse to je bilo v tiskani besedi že večkrat opisano in povedano. Posebna je velikonočna šega v Črni gori. V mestecih in vaseh imajo na veliko nedeljo poseben sejem, kjer utegneš kupiti vse, kar koli ti srce poželi. A to ni poglavito. Poseben dodatek teh sejmov je »ženitovanjski sejem«, nekakšna »revija« vaških lepotic. Iz vse okolice pridejo na veliko nedeljo mladi fantje in se razgledujejo po svojih bodočih »boljših polovicah«. Mnogo parov najlepših deklet v svojih prekrasnih narodnih nošah se postavi v nekakšno vrsto in fantje hodijo »ob fronto« in si iščejo izvoljenko. Čim si kdo po videzu kako izbere, se začne na dolgo in široko izpraševati in poglavito vprašanje se suče okoli dote. Od te zavisi sleherni nadaljnja odločitev. Tako postane velika nedelja za marsikako dekle usoden dan v pravem pomenu besede. Tudi v Bosni poznajo takšne velikonočne snubaške sejme.

V nasprotju z Združenimi ameriški državami, ki jim njih geslo »Čas je denar« dopušča le 24-urno praznovanje velike noči, pa traja na Norveškem velika noč kar ves teden. Ondi se začne velika noč že na veliki četrtek in se konča v torek belega tedna. Nemara ga ni več naroda, ki bi praznoval velika noč s tako množico kolačev in pečiva ko vprav Norvežani. — Italijan mora imeti o veliki noči poleg svoje rumene in okusne »pince« tudi pečeno velikonočno jagnje in pa nežno, novo solato in razen tega še zadostno število jajec, v trdo in v mehko kuhanih.

V »svetem« Bizancu, sedanjem Carigradu ali Istanbulu, se na veliko soboto, eno uro pred polnočjo, spravijo kar karavane ljudi na noze. Vse hiti proti pravoslavni cerkvi, ki se sicer nikdar v letu ne blestijo v taki množici luči. Pravoslavna cerkev obhaja te svoje praznike po obredih, ki so že stoletja nespremenljivi in ki jih poznamo tudi pri nas v pravoslavni cerkvi. Istanbul ima celo posebno »cerkev luči«, ki se imenuje Phanar. V tej cerkvi se začne glavno opravilo nekaj ur pozneje, in sicer dopoldne na veliko nedeljo. Svetovno znana je velikonočna služba božja v fanarski cerkvi. Pravijo, da sleherni pravoslavci, pa bodi tu ali tam doma, hrepeni po tem, da bi bil vsaj enkrat pričujoč pri slovesnem velikonočnem opravilu v carigrajski »cerkvi luči«, ki ga opravi sam patrijarh. Vendar smejo biti pri tej božji službi le posebne, povabljen osebe prisotne. — Koj po slovesnem opravilu sprejme patrijarh v zasebnih prostorih povabljen goste iz cerkve, da jih blagoslovi in jim podari več lepih piruhov.

Američani ostanejo tudi o veliki noči ameriški. Brez dvoma se je marsikaj spremenilo od tlej, ko je spadalo k lepemu vedenju, da se je sleherni bogataš iz slavne Pete avenije v New Yorku odpravil po tej cesti na svoj velikonočni sprehod. Zdaj je od dolgega sprehoda ostalo le še nekaj korakov, ki jih opravijo peš, vse drugo pa stori avto. Od prejšnjega zgodovinskega velikonočnega sprehoda je ostala le še reklamna zadeva. Številne ženske filmske kandidatke priredijo o veliki noči tekmovalni tek za kak odlični modni salon kot reklamo. Tako je bilo že pred leti in tako je tudi zdaj, zakaj tisti dolarski tisočak, ki ga izda podjetnik za ta velikonočni »sprehod«, se bogato obnese. — Po več tednov dolgo tvori velikonočna modna parada vsebinsko govornico newyorškega prebivalstva.

Piruh kot simbol pa je ondi »čez lužo« izgubil veliko od svojega lepega pomena. Ohranil se je prav za prav le še zato, ker se na vrtu Bele hiše v Washingtonu, v prisotnosti ameriškega predsednika vrši vsako leto o veliki noči veliko trkljanje piruhov, v zabavo kakih pet tisoč otrok. V ameriških izložbah videvaš za veliko noč nebroj domačih zajcev in velikonočnih jančkov.

Pirhe sekamo

Ko je iz cerkve
žegen doma,
mati nam pirhov
pisanih da,
a za drobiž
večji je križ,
očku kar z lepa
noče iz žepa.

Prosimo vsi ga:
neka le par,
očka predobri,
dal nam boš v dar!
Nekaj le zamrma,
vendar se omehča,
Nam pa zavriska
radosten glas,
k mladim sosedom

krenemo v vas.
Zdaj pa pokaže
jasno naj vsak,
kdo je v tej borbi
prvi junak!
Kdor najbolj pirhe
sekati zna,
naj za prvaka
v tekmi velja!

(Franjo Neubauer)

Olje ti raste na vrtu

Komu ni na njegovem vrtu znano veselje, ki ga ima s preizkušanjem teh in onih rastlin? To veselje je pač eno od najlepših. Čeprav se mi marsikaj kaj ne posreči, vendar si zato ne belim glave pozno v noč, ampak sem jutraj spet na-

réd, da iznova poskusim srečo. Posejem iznova, presadim, spremenim kulturo. Mora uspeti — in slednjič tudi zares uspe.

Z artičokami, s papirko, cvetačo sem že zdavnaj v najožjem prijateljstvu, postale so samo po sebi umevne, razumem jih in one mene. Skrbim za jako tople kraje, dajejo mi najlepše užitke in zato nisem nič v skrbeh, če berem o omejitvah v prehrani.

Vendar mislim pisati o mnogo bolj koristnih stvareh in to je — o olju, da bi si olje pridobivali na vrtu!

Iz maku in sončnih rož!

Nihče mi ne bo mogel ugovarjati, da bi ne bilo to prekrasno, če bi imeli za solato, za prazenje, za peko svoje, čisto olje — in da bi ne bile rastline, ki nam olje dajejo, tudi vrtu v okras! Najlepšo rdečo barvo in najbolj jasno rumeno barvo imata mak in sončna roža. Toda zrnca, ki jih predvsem potrebujemo, so seveda manj lepa, se pač razlikujejo po lepoti od barve cvetja, kakor je pač zmeraj razlika med mladostjo in dozorelostjo.

V tem smislu bomo tudi govorili o maku in

sončnih rožah, ko se že iznebita cvetnih listov in se pripravljata na preskrbo svojega zaroda.

Res je, da imamo od obeh okras in korist hkrati, da zadovoljimo z njima oko in želodec, da delamo iz njih šopke in živilo.

Mak je najvažnejši! Ali je že videl kdo na našem jugu tista daljna makova polja v mesecu juniju? Kakšna krasota! A kar imajo poljedelci ondi posejanega, seveda ni naš navadni vrtni mak, marveč je to tako zvani »modri mak«, ki pa ni modre barve, marveč se v spreminjanju odnosov le dozdeva modričast. Skratka — to je enoletni oljni mak (papaver somniferus), uspravajoči mak, saj proizvajajo iz njega tudi pomirjevalna sredstva, opij in slednjič tudi morfi.

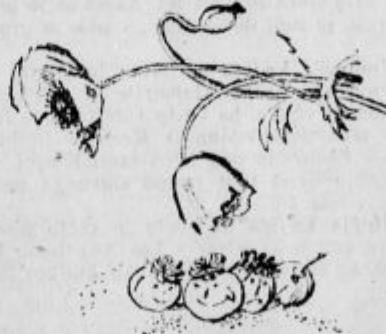
A vprav ta mak bomo vsejali. Tisti prostor na vrtu mora biti jako sončen, zemlja ne sme biti preveč pusta in mora biti na novo pognojena. Kaka taka zemlja, kjer je bila prej le trata, je najbolj idealna, le da je dobro predelana in prerahljana. Napravimo si ob vrvi prav plitve žlebiče v razdalji po 25 cm in posejemo vanje

zrnca, a ne več ko za centimeter globoko! 8 cm je jako tanko, treba je tudi varčevati z njim. Prej ga pomešamo s finim peskom in tako že sam od sebe ne bo padel pregloboko. Nato seme nalahno pokrijemo z zemljo in pripravimo strašila za ptice. Če zrastejo rastlinice preveč na gosto, jih izpulimo, ker le po 15 cm na daleč sme rasti po ena rastlina. Mak naglo zraste. Ker smo ga posadili v vrstah, ga lahko oplevmemo.

Po prekrasnem cvetenju nastopi potem oni čas, ko bo nasad precej mršav na pogled. A ker vemo, zakaj je tako, tudi lepo potrpiamo in si želimo, da sonca, veliko sonca. Moče ni treba

dosti, zakaj mak ima svoje koreninice tako globoko v zemlji kot peleršili in to že nekaj zaleže. Nekje v zemlji brez dvoma najde še malo juhiče, ki jo počasi posrka. Ker ima mak tako korenino, je tudi neobhodno potrebno, da ga sejemo zmeraj na islem mestu.

Ko postanejo glavice rjavkasto črne, bo polagoma čas, da jih odrežemo in izpulimo tudi vso rastlino. Glavice doma posušimo, nato se dajo izlahka odpreti — zrnca se kar usipajo iz njih. Zdaj k praktičnim podatkom! Kdor je posejal z makom kakih 150 kvadratnih metrov, bo pridelal približno 20 kg semen. Iz 20 kg zrne dobis povprečno 8 litrov olja!

Nihče ne bo mogel tega storiti v lastnem gospodinjstvu. Pa pogledaš v strokovne imenike, mogoče tudi v telefonski imenik, pa najdeš naslov, da ima ta in ta mlina (stope) za olje. Tjakaj pošljemo zrnca, seveda bi bilo najboljšo, da nas to stori več-takih skupaj, ki so tudi sadili mak doma. Oljni mlinar bo nastavlil svoj mlini šele takrat, ko bo imel zadostno količino zrne skupaj.

Glede na sončno rožo pa nam ni treba izgubljati mnogo besed. Saj smo jo že itak vsako leto imeli na vrtu. Lepo jih je videti, kako se obračajo za soncem in sô kakor zlate kraljičine v okras vsej okolici hiše. Sonce jim daje potrebno moč in ta »mala sonca« krogi naše hiše so le zato pri nas, da nam dajejo iz svojih zrne tekoče zlato, to je olje.

Praktično pa je takole: Srednje velika sončna roža ob ograji ali kje drugje na vrtu vsebuje približno 800 zrne, ki tehtajo 100 gramov. Oljni mlin iztisne iz njih 25 gramov olja, in 10 sončnih rož torej četrta kg olja.

Zdaj naj si pa vsakdo po svojih razmerah izračuna, koliko olja si more pridelati! Na kakem srednje velikem vrtu more rasti 50 do 60 sončnih rož, kar bi dalo 1 in pol kg najboljšega olja. S tem oljem bi si priredili pač najizvrstnejšo solato. Poskusimo!

Družini za pirhe

Muhasta luna določa datum velike noči

Velikonočni prazniki spreminjajo svoj datum in nemirno romajo po koledarjih tisočletij. Ker pa drugi prazniki zavisiyo od datuma velikonočnih praznikov, tudi ti, tako na primer Sv. Rešnje telo, vnebohod itd. spreminjajo svoj datum.

Deveti april je pa tisti datum, ko so skoraj pred dva tisoč leti obhajali veliko noč. Ne glede na to pa nam starodavni egiptovski koledar pove, kdaj da je Kristus umrl. To je bilo v 16. letu Tiberija, dne 25. farmutija. Ta dan pa je enak datumu 7. aprila. Dva dni po Kristusovi smrti je bila velika noč, torej dne 9. aprila.

Na cerkvenem zborovanju v Niceji, l. 325, so za vse čase določili, da bodi velika noč na prvo nedeljo po prvi pomladanski polni luni. Odtlej je velika noč nestalen praznik.

Luna določa dvanajst mesecev v letu. Velika noč je pa še posebej odvisna od lune in celo od luninih muh, vendar je te muhe moči vnaprej preračunati. Na primer: Recimo, da je kdaj 21. marea šip ali polna luna in da pade ta dan vprav na kako soboto; tedaj bi bila dan nato velika nedelja. Datum 22. marea je najbolj zgodnja velika noč, ki je sploh mogoča. To se je resnično pripetilo l. 1818. Za nasprotni primer pa tole: Če je polna luna na dan, preden se začne pomlad, torej 20. marea, tedaj se bo luna, ki potrebuje 29 dni, preden se iznova »napolni«, jako zakasnela. Šele dne 18. aprila bo imela priliko, da bo njena mesečina razsvetlila pomladansko noč. Če je na ta dan nedelja, bo šele drugo nedeljo, to je 25. aprila — velika noč. Ta datum pa velja za najbolj pozno veliko noč in se je to pripetilo leta 1886. Na vsakih sto let po enkrat sta ta skrajna datuma za veliko noč mogoča.

Posebni računarji so izračunali, da ni velika noč v marcu nikoli druga za drugo — letos pa drugo leto tudi. Izštali so tudi, da dobi velika noč približno 10 let enkrat datum. Trije matematiški so bili pa tako navdušeni za veliko noč, da so za 22.000 let vnaprej izračunali, kdaj bo kaka velika noč! Tako da ne preostane nam nič drugega, kakor da čim najlepše obhajamo te velikonočne praznike! Bog nam jih blagoslovi!

Sodobna pokrivala

»Teta?«
»No?«
»Ali niso rdeča lica znak, da je človek zdrav?«
»Seveda so.«
»No, potem si pa ti na levi strani bolj zdrava ko na desni.«

»Zakaj pa kar žariš od veselja?«
»Zato, ker me je operni tenorist pohvalil, da imam prekrasno poslasto.«
»Priateljica pokima, rekoč: »Zdaj je pa le še treba, da ti bo kak kipar dejal, da imaš prekrasen glas!«

Tone: »Koliko časa pa ti potrebuješ, da si oblečen?«
Jože: »Približno pol ure.«
Tone: »Jaz pa le deset minut!«
Jože: »Seveda — a jaz se tudi umijem!«

Sodobne frizure

MLADI SLOVENE

Velikonočnice

Zveličar je vstal iz groba...

Sonce si je nadelo svojo najlepšo zlato obleko. Ptiki so zažigali in iz vseh popkov so pokukale v božji svet glavice prešernih cvetov. Travniki so prevlekli svojo pusto sivino s svežo zeleno barvo in gozdovi so zasumeli svojo skrivnostno pesem.

Zveličar je stopil skozi prepevajočo naravo, ki mu je radostno vriskala nasproti: Hozana! Aleluja!

In glej čudo! Kamor je stopila zmagovalna Zveličarjeva noga, so poglale iz tal čudovite rumene cvetke, kakršnih v judovski deželi še nikoli niso videli. Vrh stebelca je bingljalo zlat zvonček, kakor bi hotel s svojim srebrnim glasom poveljati zmago Zveličarjevo nad grobom in smrtjo. Okoli zvončka se je razvrstilo čestno svetlo rumenih cvetnih listov, podobnih veselo plapolajočim zastavicam.

A niso ti zvončki samo slovesno pritrkavali in oznanjali veselja Gospodovega; tudi grenka kaplja njegovega trpljenja jim je bila pramešana. Listi so strogo in mirno širili v zrak kakor bridki meč, ki je presunil Jezusovo srce. In kdor je pogledal v zvonček, je videl v njih šest prašnikov, ki so bili na las podobni trsu, katerega so surovi hlapci potisnili v roke Zveličarju, da bi ga zasramovali. Pestile je bil oblikovan v podobi strašnega žebila, ki je neumljeno prebil Odršenikovo roko, da je iz nje tekla kri v polokih.

Te cvetke je Bog pustil ljudem v spomin na Zveličarjevo zmagovalno vstajenje. In vsako leto, kadar se bliža velika noč, vedno znova zaevete po naših vrtovih rumena cvetka in oznanja ljudem veselo novico: »Kristus je vstal!«

Ančka in pirhi

Na veliko soboto je mati rekla Ančki:

»Pojdi v trgovino po sol! Na, tu imaš denar.«

Ančka je zavijala nasek in »govorila:

»Oh, mama, zunaj je takšen veter! Prehladila se bom, boš videla. In tudi časa nimam, ker se moram igrati s punčko. Pošli raji Franco. Ona ima več časa in večja je od mene.«

Mati na te besede ni rekla ničesar. Poklicala je iz sobe Franco in ji naročila:

»Franca, pa pojdi ti v trgovino po sol. Veš, Ančki se ne ljubi.«

»Tako,« je odgovorila Franca in odhitela čez prag. Čez pet minut se je že vrnil s soljo...

Drugega dne, na veliko nedeljo, je mati rekla Francki:

»Franca, obleci praznjo obleko! Na obisk pojdeva.«

»Kam pa?« se je razveselila Franca.

»K stricu v mesto. Povabil nas je na pirhe in potico.«

Ko je Ančka to slišala, je stekla k materi ter se začela sukati okoli nje in prilizovati kot mlada mačica:

»Oh, mama, tako rada te imam — vzemi še mene s seboj!«

»Ne, Ančka, ti pa ne smeš z nama,« jo je zavrnila mati.

»Zakaj pa ne?« se je začudila Ančka.

»Ali ne veš, kaj si mi včeraj odgovorila, ko sem te poslala v trgovino po sol? Odgovorila si, da je zunaj veter in da bi se prehladila. Danes je pa še hujišji veter, zato moraš ostati doma.«

Ančko je bilo hudo sram. Povesila je oči in ni si upala ziniti nobene besede več.

Ko pa sta mati in Franca odšli in jo pustili samo doma, se je vrgla z obrazom na blazino in se bridko, bridko zjokala.

Pomladno prebu'enje

Zabe sredi mlake
so se zbrale
in na čast pomladi
zaregljale
pesem krasno,
pesem glasno,
da se do neba razlega:

rega, rega, rega!
revavodja žabjek
takt tim z nogo daje
ognjevit, silno,
da ves svet se maje.
»Lepa si, pomlad zelena...«
poje zbor tako lepó,
da še meni, da še meni
je pri srcu sladkó...

Nalepotičena perutnina

Na zadnji razstavi perutnine v Havani so odkrili, da je bil neki perutninar svojim kokošim in petelinom grebene lepo pobarval s črtnikom za ustnice. Mož je hotel s tako prepiranimi živalmi na vsak način doseči kakšno nagrado.

Dragocen pirh

Naša babica je imela med svojimi dragocenostmi tudi lepo okrašeno staro skrinjico, v kateri je ležal na mehkem žametlu zlat prstan s petimi kakor sonce lesketajočimi se dragulji. Ta prstan je babica hranila kot punčko svojega očesa. To je bil njen najljubši spomin na mladost.

V zvezi s tem prstanom nam je babica večkrat pripovedovala zanimivo zgodbo. Kadar nam je bilo dolgčas, smo jo vedno znova zaprosili, naj nam jo pove. Iz srca nam je rada ustregla.

Takale je bila ta zgodba.

Ko je bila babica še čisto majhna, se je seznanila z nekim starim gospodom, ki je bil v vojni ranjen, potem pa je tihó živel v svoji lepi, gosposki hiši kraj vasi. Živel je čisto sam in le redko kdaj se je prikazal med ljudi. Otroke pa je imel zelo rad. Spomladi jim je dovolil, da so trgali rože v njegovem vrtu, poleti pa so se lahko do mile volje nabolali sladkih vrtnih jagod. In kadar je šel na sprehod, je imel vedno polne žepke fig in sladkorčkov, ki jih je delil med otroke.

Najraje pa je stari gospod imel sosedovo Betko, našo sedanjo babico. Betka je hodila vsak dan k njemu na obisk. Natančno je poznala vse njegove rože in ptičke.

Da bi otroke prav posebej razveselil, je o veliki noči stari gospod sklenil, da priredi zanje svečanost. Moli gosti so bili najprej prijazno sprejeti in bogato pogosteni. Potem je stari gospod ukazal kuharici, naj prinese polno košarico pirhov. Sredi teh, pravih, čudovito lepih pirhov je ležal tudi majhen, skromen pirh, narejen iz sivega kartona.

»Tako,« je slovesno dejal stari gospod. »Zdaj me pa poslušajte, prijateljčki! Vse te pirhe bom skril v vrtu. Potem jih boste po vrsti šli iskati. Prvi pirh, katerega boste našli, bo vaš. Ste razumeli?«

»Smo!« so otroci veselo zaklicali v zboru in vsak je bil prepričan, da bo zadovoljen s svojo najdbo.

Ko je stari gospod vse pirhe dobro skril, je poklical na vrt prvega dečka. Deček je stekel na vrt — in takoj presenečeno obstal. Zagledal je na mizi, ki je stala sredi vrta, pirh iz sivega kartona.

»Nak, ta pa že ne velja!« si je mislil dečko. »Čemu mi bo papirnat pirh?! In je tebi nič, meni nič šel mimo in kmalu našel sredi cveta in zelenja lepo poslikan pirh. Hitro ga je pobral in radostno zaklical:

»Ga že imam!«

Takoj za njim je pritekla na vrt neka deklica. Tudi ta je nalašč prezrla pirh iz kartona in iskala dalje. Res je tudi ona kmalu našla drug lepši in pravi pirh sredi pisanih gredic in se ga na vso moč razveselila. Bil je ves z zlatom in srebrom poslikan.

Medtem je prvi deček svojim prijateljem in prijateljicam gotovo zaupno razodel, da leži na mizi prih iz kartona, kajti nihče se ga ni dotaknil. Vsi so šli mimo njega, kakor da ga ne vidijo...

Ko so čez vsi našli vsak svoj pirh, je prišla na vrsto Betka. Ko je zagledala na vrtni mizi pirh iz kartona, se je sicer razžalostila, a vendar je brez obotavljanja stopila tja in rekla:

»Tega sem zagledala najprej!«

Potem ga moraš pa vzeti,« je dejal stari gospod. »Saj veš, da smo se dogovorili tako.«

Rekši ji je položil pirh na dlan. Betka ga je hotela sprejeti, tedaj pa se je zakotalil na tla. Pri padcu se je pirh, ki je bil sestavljen iz dveh delov, razpolovil in v eni izmed teh dveh polovic je ležal na mehkem žametlu dragocen prstan iz zlata.

Betka je bila tako presenečena, da nekaj časa ni mogla spregovoriti besedice. Potem pa so ji oči zagorele v nepopisnem veselju. Dvignila je prstan in stekla z njim k svojim prijateljem in prijateljicam. Lahko si mislite, kako razočarani so bili ti, ko so izvedeli, kakšno dragocenost je skrival v sebi neznačni pirh iz kartona...

Stari gospod je pobožal Betko po laseh in se ji prijazno nasmehljaj:

»Vidiš, dušica moja, tako Bog poplača skromnost! Ostani vedno tako ponižna in poštena, pa boš vse življenje srečna in zadovoljna. Zlati prstan, darilo starega gospoda, je z ljubeznijo in spoštovanjem hranila do smrti.«

Nezadovoljne putke

Putka Godrnjača je videla, kako Krajerjeva mati barvajo jajca za veliko noč. To ji ni bilo prav nič všeč.

»Sramota za ves kokošji rod!« je užaljeno zakokodajala. »Mar niso bela jajca zadosti lepa? In je šla in sklicala vkup vse putke, kar jih je premogla Krajerjeva domačija. Putke so prišle od vseh strani in začeno spraševale:

»Ko-ko-ko-dak, kaj pa se je zgodilo?«

»Tako vam rečem, sestre,« je mogočno zakokodajala putka Godrnjača, »me znesemo jajca — a kaj napravijo z njimi ljudje? Grdo jih o veliki noči pomažejo z rdečo in modro barvo. Ali je to prav, mi povejte?«

»Ni prav, ko-ko-ko-dak, ni prav!« so putke ogorčeno izjavile soglasno in zavreščale.

»In zato, ker ni prav,« je nadaljevala putka Godrnjača, »sem sklenila, da ne znesem nobenega jajca več!«

»Kako boš pa to napravila?« je vprašala putka Skrebetelka. V sebi ga ne moreš obdržati; saj se boš razpočila!«

Tedaj je skočila na plot prebrisana putka Blebetuša in široko odprla kljun:

»Jaz vam pa svetujem nekaj drugega, sestre! Dokažimo ljudem, da tudi me nekaj znamo, če ho-

čemo. Same začnimo nesti rdeča in modra jajca! Ali bodo strmeli in se čudili!«

»Ko-ko-ko-dak, ali se ti je zmešalo?« se je zavzela putka Belka. »Saj ne znamo čarati!«

»Iznajdljiv mora človek biti in prebrisan, pa gre!« je nadaljevala putka Blebetuša. »Poslušajte, sestre! Videla sem prej, kako je Mirko postavil na prag dve skledi: v eni je rdeča barva, v drugi pa modra. Pojdimo tja, napijmo se te čudodelne pijače, pa bomo nesele najlepše pirhe, ki si jih more kdo želeti!«

»Pojdimo! Pojdimo!« so navdušeno zakokodajale putke.

»Jaz že ne grem!« je vzkljnila stara, izkušena putka Modrijanka.

»Kakor hočeš, nihče te ne sili! Pa nesi še vnaprej bela jajca!« so zavreščale kure in jo jadrno ucvrle za putko Blebetušo.

Na hišnem pragu sta res ležali dve skledi. Putke so začele kakor za stavo piti strupeno barvo. In so pile tako dolgo, da so po vrsti popadale po tleh in obležale mrtve. Edino stara, izkušena putka Modrijanka je ostala živa.

»Kakor me je ustvaril Bog, takšna sem in ostanem!« je modro rekla, ko si je obrisala drobno solzo iz oči. In je še vnaprej nesla bela jajca...

Knjige - naše prijateljice

Najstarejša knjiga na svetu se imenuje »Papiirus Prissac in je shranjena v Narodni knjižnici glavnega mesta Francije, v Parizu. Knjiga je bila spisana leta 3350. pred Kristusovim rojstvom in ej torej zdaj stara že 5291 let. Našel jo je učenjak, po katerem je tudi dobila ime, v nekem grobu pri Tebah.

Najmanjša knjiga na svetu je komaj 10 mm visoka in 6 mm široka. (Izmerite in začrtajte si s svinčnikom ta obseg, pa boste videli, da je ta knjižica res zelo, zelo majhna!) Knjižica je bila napisana v Padovi in ima 208 strani. V njej je med drugim objavljeno tudi pismo slavnega učenjaka Galileja iz leta 1615.

Najtežja knjiga na svetu je sveto pismo, ki ga je napravil neki mizar v Los Angelesu. Knjiga tehta 2200 kg (torej približno toliko, kolikor 25 sred-

nje debelih ljudi skupaj!) Debela je dva metra in četrti.

Najbolj razširjena knjiga na svetu je še zme-rom sveto pismo, ki je prevedeno na več ko 600 jezikov in narečij. Približno 700 milijonov izvodov svetega pisma kroži danes po svetu.

Kaj pa mladinske knjige? Katera mladinska knjiga je najstarejša? Tudi to so učenjaki dognali: najstarejša mladinska knjiga je izšla leta 1540. in se imenuje »Ezopove basni«. Saj veste, kaj je basen, ali ne? Basen opisuje v vezani in nevezani besedi pol resnične, pol izmišljene prigode iz živalskega življenja, v katerih se odražajo tudi dobre in slabe človeške lastnosti. Basni je treba brati z razumom: navadno so zafkljive in zabavljive, v tej zabavljalnosti pa se vedno skriva zlat nauk za življenje.

Zakaj je Bog umrl

Velika sobota je.

Na kraju vasi stoji velika hiša. V kleti te hiše stanuje revna mati s svojimi otroki. Majhna svečila razsvetljuje tesen prostor, v katerem je nakopičeno polno cunj, drv in druge šare. Otroci grizejo suhe skorjice in žalostno gledajo v mater.

Zvonovi na vasi zapojejo. Drejček se stisne k materi in jo vpraša:

»Mama, zakaj zvoni?«

»Jezus je vstal od mrtvih,« mu pove mati in ga poboja po glavi.

»Pa zakaj je Bog umrl?« hoče Drejček vedeti.

»Veš, to je bilo tako,« začne mati pripovedovati. — »Jezus je živel na zemlji in učil ljudi, naj ljubijo drug drugega. Nekateri so ga poslušali, drugi pa so ga sovražili in preganjali. Nekoč so ga ujeli in ga po dolgem, strašnem trpinčenju pribili na križ. Potem sta prišla dva dobra človeka, vzela Kristusa s križa in ga položila v grob. Preden je

Jezus umrl, je povedal svojim zvestim, da bo tretji dan po smrti živ iz zaprtega groba vstal. Tako se je tudi zgodilo.«

Drejček zamisljeno strmi skozi okno in posluša pritrkavanje zvonov: tink, tonk, tinka, tonka, tonk...

»Zdaj pa pojdimo v cerkev, da bomo molili za očeta, ki leži v bolnišnici,« reče mati in jih brž skromno, a vendarle čedno obleče. Pobožno gredo za procesijo in molijo.

A glej čudo: ko se vrnejo domov, najdejo očeta doma, živega in zdravega. Vrnili se je bil medtem, ko je družina sla hvaliti Kralja vseh Kraljev.

H. Bažec.

Najdaljša vzpenjača

Najdaljšo vzpenjačo v Evropi gradijo na Švedskem in dograditi jo mislijo še letos. Proga bo dolga 41 km in na njej bodo vsako uro lahko prepeljali 90 ton tovora. Tvrdka, ki je naročila to gradnjo, bi svoje proizvode lahko prepeljala z ladkami, tovornimi avtomobili ali vzpenjačo. Izračunala je, da so obratni stroški z zadnjo polovico manjši nego za prevažanje z ladjami in da znašajo komaj sedmino tega kar prevoz s tovornimi avtomobili. Višji stroški zaradi gradnje se kmalu poravnajo z majhnimi obratnimi stroški.

»Ali poznate gospodično Doro?«

»Seveda, saj sva bila istih let, ko sva bili še majhni!«

MLADA NJIVA

Soncu

Sonce se veselo smeje
z jasnega neba,
z žarki mrzlo zemljo greje,
ji svetlobe dá.

Sonce zlato, božja luč,
ti veselja, sreče ključ —
pridi, zasijaj nam zdaj,
da lepó bo kot nekdanj!

Vida Mežnarič, uč. 4. razr. m. š.,
Smihel pri Novem mestu.

Materi

Tvoja ljubezen, mamica,
je kakor morje globoka;
preko življenja prepadov, strmin
varno pripelje otoka.

Tvoja ljubezen, mamica,
v sončni smehljaj izžareva,
še iz skrivnostnih grobnih temin
toplo kot plamen odseva.

Olga Kuretova, Belgrad.

Pozdravljen, kralj!

Nebo oblačno nam dežja obeta,
svinčenega dežja,
orale bodo strele med grmenjem:
prerod sveta.
A narod naš bo stal še med viharjem,
ki zadivja,
in zmerom šel bo zvesto za vladarjem
in čuval ga.

Pozdravljen, kralj!

Za tabo gre ves rod slovenski
in naše prsi bodo zid jekleni,
da varen boš, ko čuvajo Slovenci
zaklad najdražji: rod svoj in Boga!

Virant Branko, D. M. v P.

Vstajenje

Spet so zaveli pomladni vetrovi,
v cvetje odeli so vsi se bregovi. —
Porojen iz žrtev, solza in trpljenja
nam zasijal je praznik vstajenja.

Blagoslov duše naj mrzle objame,
ogleni ljubezni naj srca razvname,
naj pomiri vse sovraštvo, strasti —
naj pomiri vse sovraštvo, strasti —
k sončnim višavam naš duh hrepni.

Rozika Perne, Gornji grad.

Zveličar je vstal

Drevesom šibé se
vrhovi do tal,
v njih vetre šepete:
»Zveličar je vstal!«

Sonce je z neba
svetlo posijalo,
»Zveličar naš vstal je!« —
tako je dejalo.

Bučijo gozdovi,
potoček šumi,
drhti vsa narava:
»Zveličar živi!«

Majda Peternelova, št. Rupert.

Potres pogoltnil jezero

Nedavni potres v Peru je imel nenavadno posledico. Preko noči je izginilo jezero. Senores, ki je ležalo v južnih Andah, jezero je pokrivalo površino 80 štirjaskih kilometrov, a je v zadnjih letih nazadovalo. Sedaj je ostalo za njim samo ogromno močvirno in blatno ozemlje. Stvar bo raziskala posebna znanstvena odprava.

Lice zemlje, morja in ljudi

(med Trontjemom in Kirkenesom na severnem Norveškem)

Severnonorveška pokrajina je zato tako čarobna, ker se venomer stikajo gorovja z vodami, in to je tisto, kar ti pogled priveže nase. Oko se kar ne more nagledati temnih senčnih vdorov fjordov, igračastega valovanja morja ob bregovih, srebrnega nugalovanja hudournikovih slapov, mogočnega šumenja vode, valovitih padcev gorskih rek z njih brzicami in plahutanja pajčolanov lesketajnih se slapov. Le malokdaj je ta ali ona podoba norveške prirode ljubka, največkrat je stroga, naravnost junašva polna.

Tudi polnočno sonce nima nobenih milih, duševnih, otožnih prizvokov, njegova svetloba je trpka in brez toplote. V tistih urah, ko bi morala biti noč, je sonce tik nad obzorjem in človeka opozarja z razpisnim plantenjem v juniju in juliju na to, da bo v polarni zimi nastopila prav tako dolgo trajajoča doba brez sleherne svetlobe.

Na severnem Norveškem živijo povsem primerne naravi, ki te obdaja, in sicer v samih prečudnih nasprotjih. Pokrajina je stroga, a glasba, ki jo ljubi Norvežan, je nežna in lirčna. Nobena radijska postaja nima tako nežnega znaka v odmorih kakor postaja v Oslu. V dva in dvajset ur trajajočo polarno noč in dušeto temino severnoskandinavske zime svetijo plapolajoči ognjeni zublji severnega sija in narejajo le za minute magično blede sončak sredi več mesecev trajajoče temine. V utrudljivi borbi z življenjem, kjer si utirajo pot trdi možakarji, jih spremljajo nežne ženske, lične rasli, ki so polne otroške vedrosti in šegavega vedenja.

Pa so še drugačna nasprotja: Vprav v tej deželi je jako izrazita miselnost o tem, kaj je tvoje in kaj moje, pa vendar ne zaklepajo hiš. Hišna vrata so tudi ponoči odprta in ključ od sob in omar hočejo v hotelih in gostiščih imeti le tuji. Ceste in cestni hodniki so neznansko umazani, saj se niti ne izplača snažiti jih zaradi večno spreminljivega vremena, toda ob umazanih potih stojijo hiše, ki so vse jako snažne in udobne, pa čeprav še tako beraške. In prav taka nasprotja najdeš v norveški politiki.

Morje donaja bogatije

Norveška je izrazito pomorsko-trgovska država. V njeni skandinavski domovini živi skoraj tri milijone Norvežanov. Pred to vojno so imeli trgovsko brodogojstvo s štirimi milijoni brutoregistrskimi tonami. S tem brodogojem niso le izvažali les, celulozo, papir, ribe in rude, marveč so z njim uvažali blago tudi od drugod in marsikakega norveškega brodnika po takih voznjah po več let ni bilo domov. (V tujini, zlasti v Severni Ameriki, živi zdaj več ko milijon Norvežanov.) Norveška obala je dolga z vsemi zalivi in fjordi vred 22.000 km, a brez teh le 2500 km.

S tisočernimi rokami posega Ocean v norveško zemljo in ji daje svojsko lice glede na pokrajine, na delo ljudi in na naselbine.

Roji komarjev in volkovi v Kirkenesu

Potniški parnik »Lyngen«, ki je sicer poleti prevažal svetovne potnike od Tromsja do Spiebergov, nas je nekega dne pripeljal v Kirkenes. Kirkenes je s svojimi 1700 prebivalci videti kot vsakdanje naselbine iskalcev zlata v Aljaski. Ze-

stvo. Nikogar ni, da bi trgali jagode in tako se priroda sredi najbolj skopih življenjskih pogojev izkazuje kot največja zapravljenka.

»Takk for sist!«

V Trontjemu, Narviku, Tromsju ali Kirkenesu, povsod se razlega krik ladijskih siren, udarjanje kladiv v ladjedelnicah, tuljenje premogovnih žerjavov in vpitje pristaniških delavcev, ko nalagajo tovore na ladje ali jih jemljejo z njih. Na tisoče ladij in ladijic prihaja in odhaja, vozeč tovore v deželo in iz dežele in pridelke kmetov iz fjordov v mesta. Vsa ta mesta so lesena, samo dobro urejene bolnišnice so kamnitne. Ker se vse gradi iz lesa, zato Norveška tudi nima zgodovinsko pomembnih stavb. Les ni trajen za stavbe, ki lahko ob vsaki priliki zgorejo, zato nujajo ta mesta vtis nagle minljivosti, začasnosti. Norvežani se ne potrudijo, da bi pazili na pomen svojih pozdravov. Tako pozdravljajo z »Morne« (Morgen — dobro jutro), čeprav je že poldne ali večer. Zmeraj je: »Morn!« A en norveški pozdrav je lepši kot so paši pozdravi, namreč: »Takk for sist!«, kar pomeni: »Hvala za zadnjič!«, to se pravi, zahvaljen bodi, ker si bil zadnjič pri meni, ali si mi zadnjič kaj dal, ali sem te zadnjič le srečal. Vljudnost Norvežanov je prav tako blagodejna kot njih stanovanjska kultura.

Domačnost in udobnost

Skoraj v slehernem norveškem stanovanju ti je udobno. Domače ti je povsod, bodi v stanovanju revnih ali pa bogatih ljudi. V neki prav siromašni leseni baraki nekega ribiča ob Severnem Lednem morju sem v svoje veliko presenečenje zagledal prav take domače, mehke se pogrezajoče blazinaste naslanjače, kot jih ima fylkesman (nekačen ban) v Steinkjeru pri Trontjemu.

Skoraj sleherni stanovanje vsebuje mimo dobre peči, ki se kuri s premogom (premog pride s Spiebergov), še odprt kanin, ki ga kurijo s prekrasnimi brezovimi poleni. Kože severnih medvedov, ki niso tu svoj čas stale več kot 750 din, nadomeščajo preproge. V stanovanjih je taka snaga, da pač ne more biti večja. Pri kmetih ni tako imenovana »boljša soba« samo zaradi lepšega, ampak tudi resnično živijo v njej. Take sobe so preprosto in jako okusno opremljene, v vsem je duša in duh domačnosti in prisrčnosti. — Norvežan pozna mnogo narodnih pesmi; nekatere so podobne onim iz alpskih dežel, le da so bolj poskočne. Te vsele narodne pesmi pa spremljajo otočni zvoki godbe.

Verske ločine, Judje, prostozidarji

V ribiški naselbini in trgovskem selu Mosjøenu je 1700 ljudi in devet verskih ločin. Skoraj vsaka od teh ima majhno molitveno. V Trontjemu in Tromsju je prav takšno. V vseh teh krajih nastopa skoraj vsak dan skupina uniformiranih pevcev in kitaristov, to je rečevalna armada, in če že dalj časa privabijo štiri do pet poslušalcev, začne že počestni pridigar pridigovati. Premožnejši Norvežani so bili pred to vojno skoraj vsi člani te ali one prostozidarske lože in brez tega članstva ni mogel biti skoraj nihče družabno priznan. V neštevilnih verskih ločinah so skoraj same ženske. Judje — ki jih pa v severni Norveški ni dosti — so konfekcijski trgovci in prekupčevalci. V taki trgo-

Fjordska pokrajina pri Hamarlesu na severnem Norveškem.

metano, če je pa za večerjo, dobiš krožnik juhe, nato gorko mesno jed s prilogami in slednjič še kavo. Nato si prepuščen mrzlemu bifeju in si sam postrežeš. Koliko si smeš privoščiti, je seveda tvoja stvar. Slednjič plačaš 4—5 kron (to je v našem denarju krog 40 din). Toda že nekaj dni se ti taka hrana priskuti, ker je preveč enolična, dan na dan ista, pa si zaželiš kaj bolj tečnega in rastlinskega. Seveda je dandanes v norveških bifejih vse bolj preprosto, tudi vrčki za kavo so manjši; zakaj tudi na Norveškem so si morali preurediti prehrano. Toda ribe, prinesene naravnost iz morja, teknejo drugače kot po pošiljnih od daleč in z ribami si na norveških jedilnikih zamašijo vse

vrzeli v prehrani. Tudi kitovo meso, ki je prav takšno po videzu in okusu kakor govedina, prihaja zdaj čisto na mizo. V maju in juniju pa vabi losos, ki so ga ribiči lani prodajali po 14 dinarjev kilogram. Losos je na severnem Norveškem jako priljubljena vsakdanja poletna jed. Losos je tudi dobra vaba za tujski promet. V oddaljenih fjordih na severu in na bregovih najbolj samotnih severnih rek dobiš skoraj razkošno opremljene turist-stajonene, turistijske postojanke, torej gostišča, v katerih je bivalo prej na ducate bogatih Angležev in Američanov, ki so se bili pripeljali semkaj samo zaradi lova na lososa — pač srečni časi! (E. Alker.)

Samo mirna duša je dobre volje

Ali je res potrebno, da je nemir v hiši, če se zjutraj raztrga trak pri čevlju? Ali je potrebno, da je zaradi razbitega krožnika pri kosilu potem vse popoldne jeza v hiši in se dan slabo konča? Res je, materi in gospodinjji ni lahko, da bi bila sprčo raznovrstnih nevednosti v gospodinjstvu in z otroki še dobre volje. Za to je treba mnogo samopremagovanja. A to samopremagovanje je obilno poplačano in vsa družina in tudi sama gospodinja prejema darove po njej.

Mir je vrednost duše. Zatorej proč z vsemi razburljivimi mislimi, ki niso za nič drugega kot le za to, da povzročajo razburjenje! S svojimi mislimi si lahko nakoplješ slabo voljo prav tako, kakor postanemo z dobrohotnostjo ljubeznivi in za odpuščanje pripravljeni. Če moremo obvladati svoje misli, premagamo sami sebe. Potem bomo kos tudi vsem nevednostim, ki nas bodo doletela že dan.

Mati in gospodinja mora že iz spalnice prinesiti s seboj dobro voljo. Ljubezniv smehljaj, ki z njim že zgedaj zjutraj pozdravi otroke in moža, jih bo ves dan ožarjal. Če je pa mati že ko zjutraj sitna in razburljiva in ne more obvladati svoje slabe volje, pade tu kaka zausnica, tam se začuje psovka in to škoduje materi in otrokom. Ona sama ne bo pomirjena, ker se ne zna obvladati, in kasneje, ko so otroci že v šoli, ji bo hudo, da je bila taka z njim, ali pa bo zmeraj

kot je bilo pri zajtrku. S tem pa mati škoduje svojim živcem in prav tako živcem otrok. Otroci so z mislimi še v šoli pri svoji razburjeni materi in prav nič ni čudno, če potem šepajo učni uspehi.

Najhujši sovražnik miru je nered. Kjer je v družini nered, ondi je mir vsak hip skaljen. Zmeraj se to ali ono išče, zlasti še zjutraj, ko se vse tako mudi. Ta ne more najti čevljev, oni nima nogavic, tretji ne najde čepice, četrti ne dobi nikjer ne knjige ne zvezka. Zenska in mati, ki je v duši v redu, je redna tudi po zunanji. Njen zgled pa vpliva na otroke. Zvečer je treba pripraviti vse stvari, ki so zjutraj potrebne, da ne bo zjutraj nepotrebnega iskanja. Hudo je, če se zjutraj odpirajo omare in predali in se navzlic temu nič ne najde. S tem se po nepotrebnem izžepajo telesne moči, ki so za vsakdanje delo tako potrebne.

Brez vsakršnega haska je, da se človek zaradi sleherne malenkosti vznemirja. Zmeraj moramo biti pripravljeni na to, da bomo kaj zoprnega doživeli, vendar se veščidel ne izplača, da bi bili zato razburjeni. Ob takih prilikah se zmeraj vprašajmo: »Kakšno se mi bo tole zdelo čez štirinajst dni?« Večinoma si bomo morali nato priznati, da bo tista zoprnost čez štirinajst dni že zdavnaj pozabljena. Če pa takrat ne bo vredna, da bi se razburjali, počemu naj bi bili pa zdajle slabe volje zaradi nje?

Vrt v aprilu

Ljuba vrtarica!

Na vrtu hočemo letos, več ko v drugih letih, nasaditi, pa ne le sočivja in zelenjave, marveč tudi več sadja in začimb. Če imaš še kak neobdelan koteček, pa čeprav tik ograje in dasi je kamniten, pa posadi tjakaj vsaj zdravilna zelišča. Hotela boš tudi več ko doslej pridelati iz semen in rada bi imela tudi zgodnjo zelenjavo. Pomni, da lahko tudi brez gnoja in listja za več tednov prej pridelaj zelenjavo, če položiš na prelopateno, zrahljano in posejano gredico krog in krog navadne deske, nanje pa daš okna. Če nimaš oken, pa zadošča oljnat papir, ki ga razpečeš med okvirje. Ponoči pokrij še gredico s slamo ali pa z lepenko, ki je prepletkana z oljnat barvo.

Pregrinjala iz slame ali listja si lahko sama napraviš. Poglavitno je, da v mrzlih aprilskih nočeh ne pade slana na posevke.

Brez dvoma si že večino del opravila v marcu. Ne pozabi posaditi graha in fižola in poskusi — kar je drugod že povsod v navadi — s fižolom soja. Soja povsod uspeva, kjer uspeva grah, tudi na tisti zemlji, kjer je bil lani navaden fižol. Izberi rumeno vrstoc soje, ki dozori v 110 dneh. Počemu nam bo fižol soja? Sojo utegnemo uporabljati povsod namesto jajec, ne pa namesto moka, zakaj sojeva moka je sicer jako redilna, zdrava in okusna, vendar se nič »ne vzdigne«, ne shaja.

Ali veš, da se dá sojevo zrnje, ko je še napol zrelo, skuhati kot grah in dá lahko zrelo zrnje v mlinčku za kavo zmleješ za zdrob? Soja ima okus kot kostanj »maronit«. Če sojo strešes v vrelo vodo in skuhaš do mehkega in da se zgosti, dobiš izvrstno jed, ki je mnogo boljše od polente; ješ jo z mlekom ali brez njega, s sladkorjem ali le osoljeno.

Soja pa uspeva le, če jo eepimo. Zatorej dobiš pri sleherni pošiljavi soje tudi malo cepilne

prsti. Zrnje namočiš in ga povaljaš po tej prsti, nato ga previdno dajš v zemljo, 3 do 5 cm globoko. Pazi na plitje, da ti ne pobere zrnja! Sredi maja presajaš sadike, ki morajo biti pa najmanj pol metra visoke, nato jih malo podpreš — kot grah. Poskusi!

Računi so mnogokrat zavisni od slučaja.

Mojstrova žena je pisala račun.

»To je?« je vprašal mojster.

»9 dinarjev 75 par.«

»Prav, Ampak to je treba zaokrožiti. Napiši 10 dinarjev 25 par, to je videti bolj počteno.«

Ob vstajenju

Zvonovi praznično donijo.
Narava se iz sanj prebuja.
Hiti čez mesta in vase
skrivnostna pesem: Aleluja.

Raz neba sonce žarke siplje.
Proslavlja z nami dan vstajenja.
In trame ptičje po vrhovih
slavilac pesmice pričanja.

Ze mimo naših hiš po poti
procesija se v slavo vije.
V molitvi zbranim raz obrazov
veselje, tiha sreča sije.

In množica vsa Zmagovalca
z navdušenjem povsod proslavlja.
Zveličar ljudstvo, sela, mesta
v ljubezni svoji blagoslavlja.

(Jože R.)

Ribiški čolni med fjordi na severnem Norveškem.

leznorudnati rudnik nedaleč od Kirkenesa daje mestecu z svojimi velikimi pripravami poseben videz. Luka je navzlic svoji severni legi pozimi brez ledu. Veliko pisarniško poslopje, nekaj trgovskih cest, ki vzbujajo videz postavljenih kulis, in skoraj razkošni hotel in krog vsega nekaj sto lesenih hišic: to je Kirkenes. Ena cesta vodi proti vzhodu na Finsko, druga pa na zahod. Ta cesta se vije med skalnatimi škrbinami in vodi skozi grozotno pusto barjansko pokrajino. Razen nekaterih oaz ob rekah ni tu nobenega drevesa več, marveč so sama grmovja. Breza, drevo Norveške, nastopa tu le še kot grmičje. Do finske meje romaš tu po več ur dolgo po barju in močvirju in si prisiljen, da se vdaja globoki otožnosti samotne pokrajine. Na obmejnem kamnu je z nerodnimi črkami vklesano na tej strani ime »Norge«, na drugi pa »Suomi«.

Več ko 240 km daleč bi moral človek po stezah hoditi, da bi prišel do prvega človeškega bivališča na Finskem. Poleti ni tu nobenega obmejnega prometa. Le pozimi se tu izmenja nekaj čred severnih jelenov z laponskimi pastirji, ker se severni jeleni pozimi zlasti radi pasejo na norveškem barju, kjer je zanje mnogo lišajev. Nato imajo volkovi svoj najlepši čas, medtem ko se morajo poleti zadovoljiti z nekaterimi ovcami, ki jih ugrabijo ribiškim kmetom na obali severnega Ledenelega morja.

Na severnem Norveškem, posebno v Finnmarki, a tudi v severni Švedski in Finski, je poleti na milijone rojev komarjev, ki človeka in žival neskončno trpinčijo. Na barjih in po tundrah ob Lednem morju je v avgustu in septembru pravi pravcati jagodov paradiz. Tla so po ure daleč porasla z brusnicami, borovnicami in brinjem, vendar je tu premalo ljudi, da bi izkoristili to boga-

Praznik vstajenja ob vzhodnem Jadranu | Nedeljski listi

Velika noč, pariznik vstajenja, praznik prebujajoče se narave. Odeti v sočno zelenje in živobarvno cvetje, poljubljani od zlatih sončnih žarkov, ki so vse drugačni kot o božiču, božana od lahkih pomladnih sapic, dviga prerojena narava tudi človeška srca k večni Lepoti, daje njihovim dušam nov polet. Ob obalah, ki jih poljubljajo srebrni valovi sinjega morja, je to prerajanje narave in človeka še vse občutnejše kot pri nas tu zadaj, ki smo daleč od onih bregov in ki samo sanjamo o njih in hrepnimo po južnem soncu, blagodatni njegovih veličastnih voda in razkošju njihove prirode.

Po vseh domovih se vrše priprave za dostojno proslavo velikega praznika, ki je svet tudi našim brežanem in otočanom gori od Soče doli do Bojane. S postom se pripravljajo na svečane dni. Tiho in mirno je tedaj posebno po naših otokih. Ni otona popevka se ne oglasi. Nad vse strogo se čuje posta zadnje dni velikega tedna. Mnogi ne uživajo tedaj drugega kot kruh in vodo.

V Boki Kotorski traja velikonočni post pravoslavnih bratov polnih petdeset dni. Uživati smejo le na olju pripravljene jedi, in celo ribe so jim v onem času dovoljene le dvakrat: na Marijino Oznanjenje in na cvetno nedeljo. Zato pa si preprosto Bokelj privoščijo pečenko za veliko noč, saj ga ta redkost doleti navadno le še o božiču in ob praznovanju krstne slave. Tudi drugod vzdolž vzhodne jadranske obale je podobno. V Istri ne smejo na velikonočni mizi manjkati redkvice in ne »pince«, velikonočni kruh, in ne »presnice«, velikonočna pogača. Ob slovenski moraki obali, kjer skozi vse leto natepljejo fizolovo juho, ribe, polento in kisló zelje, se gospodinjice za praznike odrežejo s posebno bogato kuhinjo.

Dih velikonočnega čara se čuti že na cvetno nedeljo. Blagoslovljene oljke ponaša ljudstvo na svoje zakonske postelje. Drugod jih shranijo v družinski sobi za velikim zrcalom ali sveto podobno. Žajgajo jih ob hudi uri. Vse zlo na vrtu, na polju in na morju odvrata od človeka in živali vosek blagoslovljene velikonočne sveče. Povsod ga imajo. Tudi na veliko soboto blagoslovljena voda ne sme manjkati v nobeni hiši.

Naš Primorec verno opravi velikonočno spoved, in ko prinese duhovniku spovedni listek, mu z njim vred izroči še primerno velikonočno darilo.

Prirodna krasota s Hvara.

Na veliki četrtak utihnejo zvonovi. »Gredo v Rim«, pravi ljudstvo. Tužno se oglašajo s cerkvenih lin drdrajoča raglja. Okoli okrašenega božjega groba se zgrinja ljudstvo.

V Trstu in ostalih večjih istrskih obalnih mestih, kjer je kot po vseh znanih pristaniških krajih razlika med blagostanjem in revščino posebno občutna, si ubog dečko »mulo« mu pravijo, postavi v majhen zaboj »božji grob«, ki ga razkazuje ob cestnem oglu, proseč z njim milodarov. Če se ga nihče ne usmili, ga gotovo obdari brhka Šavrinke, Slovenka iz okolice Kopra ali Pirana, ali pa njena slovenska prijateljica iz tržaške okolice, ki vsak dan prinašata v obrežna mesta na trg mleko, kruh, sadje in drva.

Kot ponekod pri nas v zaledju, so se tudi doli ob našem Jadranu v nekaterih krajih še iz davnih dni obdržale svojevrstne velikonočne igre. Pasijonske igre v bolj skromnem obsegu. Predvsem v pisanih Kaštelih severovzhodno od Splita, v sedmih starodavnih obmorskih naseljih Kaštelanskega zaliva med Trogirami in Splitom. Trinajst gradicov, kaštelov, so kot obrambo proti turškim napadom nekdanje bogate splitske in trogirске rodbine. Okoli njih so nastala naselja, in do danes se jih je obdržalo sedem, ki so lična obmorska letovišča. Z vinogradi in južnim sadjem nasičena krasna pokrajina se je prej imenovala »Podmorje«.

Pogled na Dubrovnik.

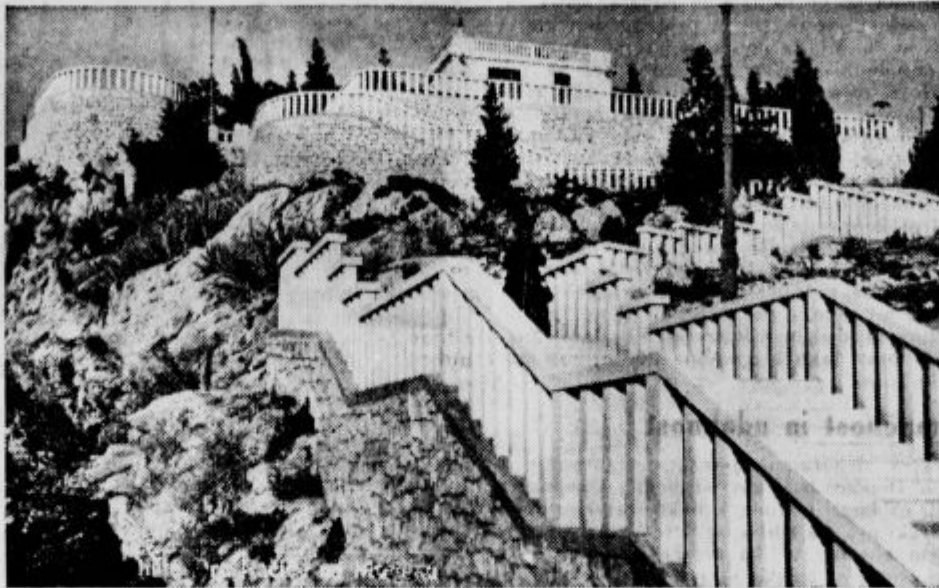
Na veliki četrtak popoldne se vrši v cerkvi »Angelska predstava«. Prvi nastopi cerkveni pevci. Na prav svojevrstni način prepevajo opisuje Kristusovo težko pot po zadnji večerji na Oljsko goro, kako je tam molil in krvavi pot potil. Potem se pojavi angel. Drugo za drugim kaže orodje, s kakršnim je bil mučen Zveličar. Pri vsakem orodju se razgovarja s pevcem o bolečinah, ki jih je povzročalo Jezusu ter zaključuje prizor s pozivom navzočim, naj ne pozabijo teh žrtev.

Na veliki petek popoldne odpojo na koru »Zalovanje Matere božje«. Tedaj nastopi več osob,

nica in priprošnjica bednih in žalostnih. Krajevna pesem jo počasti takole:

»Oj Ti, Gospe, što si na vrh sela, prevedi me zdrava i vesela!«

Iz župne cerkve se ob petih popoldne razvije prva velikonočna procesija, da počasti Mater Njega, ki je premagal smrt. Za križem in ferali se zvrste verniki in v dolgem sprevodu se po ozkih mestnih ulicah in po belem stopnišču med cipresami in rožiči, med smokvami in borovci počasi pomikajo k starinskemu Marijinemu svetišču, kjer

Marjan pri Splitu.

ki jih predstavljajo bolj odrasli otroci. Po vrstnem redu prepevajo Marija, Jezus, Janez, Peter, Juda, Pilat itd. Vsi ti spevi kot tudi oni »Angelske predstave« so sestavljeni v trohejskem osmercu.

Podoben dvogovore in speve prednašajo v mnogih primorskih cerkvah tudi ob raznih drugih svečanih prilikah, kot o božiču, na sv. Treh kraljev dan ter ob domačih cerkvenih slavnostih.

Na veliko soboto se zvonovi vrnejo iz Rima. Komaj se oglašijo bronasti zvonovi, že popusti vsakdo svoje delo in vse drvi k najbližji vodi, da se v njej umije.

»Sonce nas oblije in grebe z nas izmije.«

poje njihova narodna pesem, in njihova vera je tako trdna kot je trdno skalovje, ki je tako bogato posejano ob naših obalah. Blagoslovila se velikonočni ogenj. Nad njim se kuha velikonočna gujat in jagučina, kar skupno s pečeno perutnino, kruhom, jajci, hrenom, česnom in poljskimi prveneci ponese k cerkvenemu blagoslovu. In ko je bilo zadostno dušnim potrebam, sede vsa družina k svečanemu obedu »blagoslova«. Pobožni ribič ali kmet v slovenskem Primorju se še na veliko noč ne dotakne nobene jedi, dokler je ni duhovnik blagoslovil. Kar je od teh jedi ostalo, sežgo ali vržejo v vodo, da jo očisti, ali pa na polje, da bi bolje rodilo.

Vstajenje se praznuje na veliko soboto popoldne ali na veliko nedeljo zgodaj zjutraj s svečano procesijo. Prvič v novem letu je tedaj prilika, da se javno pokaže vsa pestrost in lepota naše narodne noše, najsi bo to tam okoli Trsta ali za Puljem, pod Učko goro ali pod Velebitom, v senči Mosorja ali Biokova, v objemu Lovčena ali v okrilju otokov. Pesem zvonov in človeških grl polni ozračje v slavošpevu večni Naravi.

V Istri je posebnost, da obhajajo Vstajenje ponekod že na velik petek popoldne z veliko procesijo. Pester je pogled nanjo. Ljudstvo v svečanih oblekah s cvetjem na prsih, za klobukom ali v roki, ki že med robcem stiska k sebi stari molitvenik »Oče, budi volja Tvoja!«. Iz roda v rod gre ljuba molitvena knjižica narodnega škofa Jurija Dobriča, v nobeni hiši niso brez nje. Možato stopajo za močnimi sohami, obdanimi od plapolajočih bakel, cerkvene bratovščine v čudnih dolgih haljah črne, bele, rdeče, rumene, vijolične ali pepelnate barve. Redko bandero in stara domača noša oživljata dolgi sprevodi, ki se vije med hišami in trjem in skozi oljne gaje, proseč božjega blagoslova.

Prijatelji in sorodniki se o praznikih obiskujejo in obdarjajo se medsebojno s pirhi in steharicami. To so hlebčki, ki je v njih skrito jajce. Pozdravljajo se pri tem s prisiščinami voščili:

»Srečo vam prinašamo s pirhi in zelmi, zdravi jih uživajte v veselju mnogo dni!«

Tako je posebno v Dalmaciji. Tudi v slovenskem Primorju in v Istri poklanjajo fantje dekletom svojevrstno oblikovane velikonočne kruhke, v katerih sta dva pirha. Pravijo jim »titolac«.

Najbolj svečano in najdalj menda proslavljajo veliko noč v ribiškem mestecu Jelsi na severni obali otoka Hvara. Ze na veliki četrtak popoldne hiti pobožna pesem skupno z vročimi molitvami k beli, v zelenje odeli cerkvi na gričku vzhodno od mesta. Tam stoji Gospa od Zdravilja, zaščit-

jih sveta Bogorodica pričaka v črnem oblaku. Tudi verniki so oblečeni temno. Enako so na veliki četrtak in veliki petek vse cerkve blizu in daleč tam naokoli odede v črno. Svečan mir zajame kopno in morje, le v mestu je praznično in živo. Z griča se procesija kmalu vrne in ljudstvo se razide k večerji in počitku, saj ga čaka to noč še ena procesija, edinstvena posebnost teh krajev, zato vredna spomina. Je to znameniti jelsanski »Križev pot«. Šestih kraji, da istočasno in po isti poti vsaka iz svojega izhodišča krenejo na dolgo in težavno nočno romanje k ostalim petim cerkvam ter se po deželi ur trajajoči nočni poti kasno zjutraj v prostrano orisanem krogu vrnejo spet v domači božji hram. Sprejaj v črno ovit križ, za njim črno oblečeni verniki z gorečimi svečami v rokah. Kot sra-hovi se ponikajo sredi zvezdnate noči temne senice, ki okoli njih švigajo ognjeni zubli, čez hrib in dol, čez drn in strn. Tod silí ognjena kača v breg, drugod hiti k obali, tam se nateče po ravnam, na drugi strani izginja v gozdu, peta se rine skozi vinograde, šeste trenutno ni videti; morda je v cerkvi, morda med vaškimi hišami. Kdor ni šel s procesijo, jo počaka, da »pričaka križ«. Čelo dojenčki na materinih prsih morajo biti deležni njegovega blagoslova. V vsaki cerkvi zapoje nekaj velikonočnih pesni ali odigrajo krajše starinske prizore iz pasijona. Najlepše je pač, kadar dvoglasno zapoje znameniti koral »Muke Kristove«. Potem pa spet dalje do nove postaje, do naslednje cerkve. Šest procesij se tako vrsti druga za drugo. Ze nad štiri sto let obnavljajo na ta način Jelsani pobožno z okoličani navado svojih pradedov v noči

Kopališče Malinska.

od velikega četrtka na veliki petek. Sledimo Jelsanom!

Ob enajstih ponoči se pomakne procesija iz njihove župne cerkve sv. Fabijana in Sebastijana po lepi široki cesti k sv. Jakobu v podgorskih Pivah. Jelsa je bila nekdanj pristava tamošnjih ribičev. Visoko nad vasjo domuje njihov zavetnik, 165 metrov višje kot jelsanska patrona. Sijajen razgled ima po morju od Podgore pri Mikarski do Splitskih vrat. Pa gre pot polgoma navkreber med sočnimi nasadi še 17 metrov višje v planinsko vas Vrisnik pod razorano škrbino, ki se 548 metrov visoka s hrebom naslanja na še višji vrh. Čudovit je podnevi razgled izpred širnega cerkvenega dvorišča, do koder vodi iz vasi vzorno tlakovana pot, ki jo na obeh straneh spremljajo vitke ciprese in košati bori. Sveti puščavnik Anton ima tam svoj dom. Od tod se spotikajo ponočkarji po ne ravno najboljši poti med vinogradi skoraj sto metrov navzdol na Maslinovoško ravnico k sveti spokornici Magdaleni v Svirčah. V sončnem svetu opaziš med zelenjem le njeno vitko kupolo. In še se pobožnjaki oddaljujejo od doma. Njihova pot pa gre sedaj vsa po ravnam do Vrbanja, kjer se priporoče sv. Duhu, potem pa zavijejo desno navzdol v Vrboško konec globokega zaliva. Spet 80 metrov višinske razlike! Sveti Lovre jih v svojem svojevrstnem hramu gostoljubno sprejme in jim vlje novih sil, da zadnje tri kilometre vflugaste poti po gozdu, med vinogradi in čez nasade upehani pridrsajo na veliki petek okoli osmih zjutraj nazaj v Jelso, kjer se z blagoslovom zaključijo njihovo naporno nočno romanje. Tudi ostalih pet procesij se ob nekako istem času vrne v svoja izhodišča.

Na veliki petek zvečer je v Jelsi razsvetljena vsa obala. Svečano okrasje luči si nadenejo tudi vse ladje in ladijce in ribiški čolni v pristanišču, da ima velikonočna procesija, ki se z Najsvetejšim pod črnim baldahinom okoli devetih zvečer privije iz župne cerkve, dostojno pot. Vsa Jelsa je na nogah, pol okolice je zbrane.

Vstajenje praznujejo Jelsani na veliko nedeljo zjutraj spet s procesijo in svečano službo božjo. Pesmi zvonov in razgibanih množice se družijo s še-

Kaj bi povedali za velikonočni praznik? Zopet Pavlovo močno besedo.

»Zatorej obhajamo praznik ne s starim kvasom...« Torej z novim kvasom. To je čista in resnična ljubezen. Ljubezen, ki si želi le sladkih reči; ljubezen, ki se boji žrtev, je podobna staremu kvasu. Ob starem, skvarjenem kvasu kruh ne vzhaja. Ob sebični in hinavski ljubezni duhovno življenje ne raste. Obhajajmo praznik z opresniki čistosti in resnice.

Ljubezen in sladki občutki, to sta dve reči. Ne pa tako ljubezen in žrtev. Poglejmo v pomladno naravo! Kakšna postava je zapisana tam? Ena stvar mora služiti drugi; služiti naposled s tem, da umre zaradi nje. Postava žrtvovanja in žrtve gre skozi vse stvarstvo. Kar izpolnjujejo nerazumna bitja, gnana po svojem nagonu, to moramo storiti mi prostovoljno, iz ljubezni za druge. Ljubezen je močnejša kot smrt.

Nespameten človek, ki veruje v ljubezen, sicer polno sladkih obljub, toda ne pripravljen za žrtev. Človeku, ki ni še nič trpel, ali ki ne bi hotel kar nič trpeti, ne moreš in ne smeš zaupati. Požrtvovalno ljubezen pa si mora vsak sam šele vzgojiti. Pa kako?

Voditelji in vzgojitelji, starši in učitelji morajo biti predvsem polni požrtvovalnega duha. Polni požrtvovalnega duha posebno danes. Na njih morajo videti vsi podrejeni, kaj je požrtvovalnost. Požrtvovalni duh se ne more pridobiti zgolj z besedami, z ukazi, s postavami. Požrtvovalnega duha se mora človek navzeti od zgledu drugih požrtvovalnih ljudi. Zlasti teh, ki so mu najbližji in najdražji.

Pred nami gre iz groba vstali Zveličar. »Ne bojte se! Jaz sem svet premagal.« V sebi in svojih zvestih. »Ne bi bil pa Kristus sveta zares premagal, če ga ne bi nadaljevalje premagal tudi v nas.« (Sv. Avgustin.) Kristus je temelj naše moči in naše zmage. Pa tudi vzor požrtvovalne ljubezni. Na njegovi zastavi je zapisano: Žrtev in mučeništvo nikakor ni poraz in izguba, temveč dobiček in zmaga. Zaupamo v požrtvovalno ljubezen naših mož in naših fantov. Zaupamo pa tudi v požrtvovalno ljubezen naših mater in deklet, da bodo bolj ko s solzami izprosile z molitvami, da bi naše žrtve ne bile zastonj. Vsi pa zaupamo v Boga, ki pomaga njim, ki zaupajo vanj. Naš velikonočni pozdrav: Mir vam bodi. Božje oko gleda na nas.

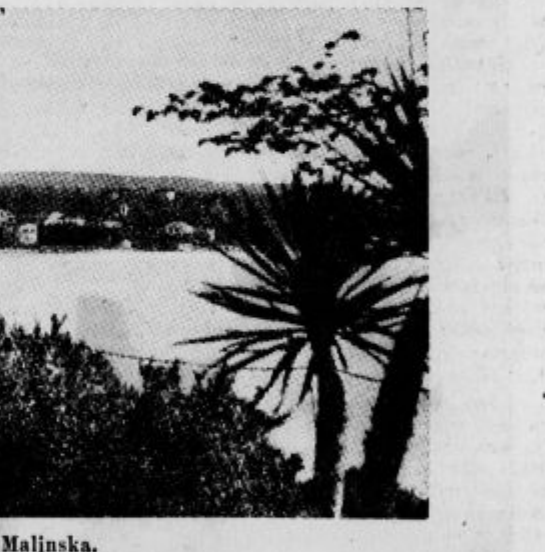
lestom drevja v večno hvalnico Stvarstvu. To so za hvarske otočane veliki prazniki in vsakdo se drži tiste dni doma.

Velikonočni običaji v Boki Kotorski se od ostalih v bistvu ne razlikujejo. Doli se praznuje pač ves dvojno: danes rimokatoliški, jutri pravoslavni, vse pa v bratskem razumevanju in idealni slogi.

Vsaka vasica ima tam cerkev, ima tudi dve, tri, na vsakem gričku je božji hramček, v vsakem zalivčku kapelica. In pobožno ljudstvo oskrbuje vse in posebno o praznikih povsod slavi Boga.

O veliki noči je v Boki zelo priljubljeno sekanje pirhov. Včasih so imeli navado, da so ob prazničnih dneh privezali na desko petelina in ga spustili po morju, nato pa je mladina kazala na njem svojo strelsko spertnost. Kdor ga je pogodil, ga je lahko odnesel v domačo ponev. Prav je, da je sedanja mladina opustila ta čudni običaj.

Okoli velikonočnih praznikov se kaj rad suče in k njim tudi nekako spada pomladanski zavetnik sv. Jurij, ki je v časteh tudi med našimi pomorci. Posebno svečano slave njegov god v Poljici pri Splitu. Poljica je bila dolga stoletja tja dolga stoletja tja do Napoleona leta 1807. prostrana ple-

mienska župa severovzhodno od Splita. Uživala je velike svobode in predpravo. Imela je lastno samoupravo po znamenitem »poljičkem statutu«. Obsega 250 km² površine, njenih 12.000 prebivalcev je raztresenih po 22 vaseh. Sveti Jurij je bil patron poljiške kneževine, kot so ji dejali. Na njegov praznik se iz dvanajstih največjih vasi zbero najuglednejše osebe v Gradacu, kjer je od pamtiveka cerkvena viteškega zaščitnika. Prostrana ravnica tam naokoli je posejana z naravnimi sedeži; na njih so Poljičani nekdanje zborovali. 833 m nad morjem nudi kraj izreden in obširen razgled. Tam gori je potem veliko narodno slanje.

Z narodnim slanjem ga počaste tudi v Boki. Pol vasi se pred jutranjo zoro dvigne z godbo in pesmijo do primerne travnika v bližini. Streljajo in se vrte v kolu, eno uro po sončnem vzhodu se prepevaje spet vrnejo v domače selo.

Naslednje jutro pa se že vrste vzdolž vse obale, po kopnem in po otokih. Markove prosiže procesije za dobro leto v hiši, na polju in na morju.

Viktor Pirnat.

Tone je malo preveč v kozarec pogledal. Precej je meril cesto, ko je šel proti domu. Nenadoma obstane pri okroglem stebri za lepake. Dolgo stoji pri njem in tuha. Nato iztegne roke, otipava stebel in začne hoditi krog in krog njega... enkrat... dvakrat... sedemkrat.

»Osmič pa mu izstopajo očči iz lamic, z rokami si pokrije obraz in zaječi: »O Bog, o Bog! Živega so me zazidali!«

»Atlantski ocean mi je vzel mojo nevesto!«
»Za božjo voljo! Ali se je ladja potopila ali pa ti je nevesta padla v morje?«
»Ne, ne! Kapitan je bil kriv!«

»Jaz bi pa vendarle rad videl, kako boste vi ribo ujeli,« je rekel počitniški gost nekemu samotnemu ribiču.

»Koliko pa imate še dopusta?« je mirno odgovrnil ribič.

Pravni nasveti

Skrasni rok drugega sina. Š. F. — Iz Vaših podatkov sklepamo, da Vaš drugi sin, ki služi popola vojaški rok, nima pravice do skrasnega roka. Pač pa bo tretji sin služil skrasni rok, ker je tudi prvi sin odslužil popola rok.

Odpoved stanovanja. O. J. — Odpoved stanovanja ni dopustna zato, da se stanovanje odda drugemu najemniku, če ste v redu plačevali najemnine ali če niste stanovanja kvarili ali nemovalno živeli ali najemodajalca ali njegove rodbine tako žalili, da ste bili s sodno obsodbo obsojeni.

Čin podčastniške šole. P. P. — Podčastniške šole ustrezajo izobrazbi dveh razredov srednje šole in dajo tolsko kvalifikacijo za zvanjsko državno službo. — Glede tečaja, ki ga omenjate v pismu, zaprosite prosvetno ministrstvo za pojasnilo, če in kakšni šolski izobrazbi ustreza. Uredba o činu strokovnih šol je bila objavljena v 51. številki »Slovenec« dne 24. junija 1933. Odločbe o činu raznih šol in tečajev pa najdete v št. 51 z dne 28. junija 1939, v št. 16, 39 in 55 »Slovenec« dne 12. junija 1940 in še v drugih številkah.

Izročitev zemljišča sinu. K. F. Z. — Če boste zemljišče darovali, je potrebno, da napravite darilno pogodbo v obliki notarskega akta. Notar bo že vedel, kako se to napravi in bi bilo nepotrebno o tem obirneje pisati. Zaradi odmere take bo treba zemljišče oceniti.

Spor s obrtnikom. Š. L. — Dolžni ste plačati, kar je med vami in mojstrskim kandidatom dogovorjeno. Če glede dogovora zastopata vsak svoje mnenje in se nikakor ne moreta sporazumeti, bo v primeru tožbe odločilo sodišče.

Mojstrsko izpričevalo. P. Z. — Veljavnost mojstrskega spričevala ni časovno omejena.

Gozdar V. A. — Če niste v državni službi, pač ne morete opravljati strokovnih izpitov, ki so predpisani po uradniški zakon. V poštev bi morda prišla služba gozdnega ali lovskega čuvaja. Za gozdnega čuvaja se zahteva, da je dotični dovršil logarsko šolo ali opravil izpit za čuvajsko službo sposoben in neoporečen. Pravilnik o opravljanju izpita za gozdarsko čuvajsko službo najdete v 35. številki »Slovenec« dne 12. junija 1939. Za lovskega čuvaja se pa sme postaviti oseba, ki ji je občepravno oblastvo priznalo sposobnost za ta poklic. Tudi kandidat za lovskega čuvaja mora opraviti pri okrajnem načelniku izpit za lovskega čuvaja. Pravilnik o tem izpitu najdete v »Slovenec« dne 15. julija 1936.

Sosedova greznica. K. E. — Niste dolžni trpeti, da se voda iz sosedove greznice odteka na vaš vrt. Tak spor je zasebnopravna zadeva in občina na vašo prošnjo lahko samo posreduje, ne more ga pa rešiti, če se stranke ne poravnajo. Za spore zasebnopravne narave je pristojno sodišče.

Tajnik. T. M. — Zaradi neke vloge Vašega društva na nadrejenosti kličete ta oblast tajnika društva, ki je vloga podpisal, na zaslišanje. Vprašate, ali je oblast upravičena zasliševati tajnika, ki je pri dotični oblasti nameščen, zaradi vloge društva? Očitno gre za državno oblast in državno uslužbenca. V tem oziru veljajo predpisi uradniškega zakona. Opozorimo Vas na § 72. cit. zakona, po katerem mora uslužbenec v službi in zunaj nje čuvati svoj ugled svojih starih. Zato je Vaš tajnik, ki je očitno državni uslužbenec, disciplinsko odgovoren, če je podpisal kakšno vlogo, s katero bi se moglo škodovati ugledu njegovih nadrejenih starih. Razume se, da je nadrejen oblastvo upravičeno svojega uslužbenca poklicati na odgovor. Kakor je posneti iz vprašanja, se v dopisu oblastu očitno protizakonitost. Če je ta očitek neresničen, je žaljiv in tudi po kazenskem zakonu kazniv.

Izguba letnega spričevala. J. Š. Obrnite se na ravnateljstvo šole, ki vam je izstavilo izgubljeno spričevalo in prosite za duplikat.

Prevzem mlekarne. Š. Z. Iz vašega pisma ne moremo sklepati, da bi šlo za kakšno prevzeto. Če vam je prejšnja imetnica mlekarne zamolčala, da ji je lokal odpovedan, bi vam morda odgovarjala za škodo, ki jo imate zaradi tega, ker ne boste mogli dalje česa posloovati v lokal. Sicer pa ste sami neopredelno postopali, ker se niste obrnili na lastnika lokala. Zato dvomimo, da bi s kakšno odškodninsko tožbo uspeli. — Če se poročite z drž. upokojencem, bi po sedanjem uradniškem zakonu prejeli rodniško pokojnino, ako bi mož pred vami umrl. Leta, odnosno razlika let med zakoncem, pri odmeri rodniške pokojnine ne igra nobene vloge. — Tretje vprašanje pa pošljite »Slovenec« zdravniški posvetovalnici.

Spor zaradi porabe vode v strog. J. B. Zakaj vam okrajno načelnstvo na vaši vlogi ni odgovorilo, ne moremo vedeti. Najbrž v vlogi niste napisali nobenega predloga ali zahtevka, ki naj bi ga navedeno oblastvo rešilo. Oglasite se sami pri okrajnem načelnstvu in prosite za pojasnilo glede vaših vlog.

Žena zapravljenca. J. V. B. Kar je mati dajala svojemu možu, to je vašemu očimu, tega ne more od njega zahtevati nazaj. Kajti posestvo je bilo materino in če je oči na tem posestvu gospodaril, je denar itak uporabil za posestvo. Kar ga pa je zase porabil in zapravil, je bila mati pač nesposobna, da mu je dajala denar, ki ga je medtem podedovala. Med zakoni velja dano posojilo le, če je posojilna pogodba napravljena pred notarjem. Brez take pogodbe mož izročil denar ženi ne more od moža zahtevati nazaj.

Odnos pastorka do mačke. Z. Z. Z. — Pastorka do svoje mačke nima nobenih dednih pravic in zato pastorka napram mački nima dolžnosti, da bi za njo skrbela, čeprav bi bila ta v potrebi. Če tedaj pastorka, ki ima lastno družino, ne more mačke podpirati, se bo morala mačka pač na svojo občino obrniti za podporo.

Na dražbi kupljen gozd. M. A. J. — Gozd, ki je bil sodniško cenjen in nato na dražbi prodan in vam kot najboljšemu ponudniku domaknjen, je vaš in ostane vaš. Dotični, ki se danj pravi, da je bil kos tega gozda njegov, ker ga je že preko 30 let užival, ne bo mogel proti vam uveljaviti svojo morebitno priposestevno lastninsko pravico.

Zamuden dolžnik. B. P. — Na povračilo dolga smete terjati le tisto osebo, kateri ste denar smete leti posodili. Če je ta oseba sedaj

vojak, morete le njega tožiti in šele potem, ko imate pravomočno sodbo, boste lahko predlagali izvršbo na podjetje, ki ga dolžnik ima. Ne morete pa terjati plačila dolga od podjetja, ker podjetju vi niste nič posodili.

Plačilo viničarja. J. M. O. — Med gospodarjem in viničarjem je moralo biti dogovorjeno, kakšna dela da bo opravljal viničar in kakšno plačilo mu bo zato gospodar dajal. Če glede krmljenja živine ni bilo izrecno dogovorjeno, da bo to opravljal viničar brezplačno, odnosno, da spada to opravilo obenem k drugem, že upoštevanem in plačanem delu, je dolžan gospodar tudi to delo primerno s drugim delom poplačati. — Viničar sme gospodarja opomniti k plačilu bodisi sam, ali pa tudi po pooblaščenem — advokatu.

Star dolg. Hribski 9. — Šele po preteku 30 let zastara danem posojilu. Upnica vas lahko še vedno terja za plačilo dolga, čeprav vas je 15 let pustila popolnoma v miru. Sme tudi zahtevati zakonite 5% obresti od dneva opomna dalje, največ pa za 3 leta, kajti ostale obresti so že zastarane.

Zamrznjena vloga. I. L. C. — Zaščiten hranilnica vam je dolžna izplačevati vlogo le po izplačilnem načrtu. Če imate dejansko potrebo za večje izplačilo, obrnite se s prošnjo na načelnika; prošnji smejo ugoditi, če imajo sredstva, prisilili jih pa s tožbo k temu ne morete.

Skrb za bodočnost ločenke. S. M. N. — Ločili ste se sodniško na zahtevo moža, ki ga je osvojila druga, s katero se je poročil in vprašate, če vas bo dolžan ločeni mož preživljati, ki sama ne boste več mogla sebe preživljati. — Če je bil zakon ločen po krivdi moža, potem je mož dolžan, da vam že sedaj plačuje svojim dohodkom primerno preživnino in sicer, do vaše smrti. Če pa je bil vajin zakon ločen iz obojestranske krivde, potem sme sodišče naložiti ločenemu možu, da nudi svoji ločeni ženi nujno vzdrževanje, če je sama nesposobna preživljati se in če njena krivda na ločitvi ni večja od moževe. Tako preživnino si lahko priborite le s tožbo, če so dani predpogoji. Dokler pa sami služite svoj kruh, se ne morete v drugem primeru zahtevati preživnine od moža.

Stroški izbrisu vknjižnega dolga. K. O. Š. — Če ni bilo posebnega dogovora, mora pač sestra, ki se je za varnost svoje terjatve vknjižila na bratovem posestvu, plačati stroške izbrisu vknjižnega dolga pa mora trpeti zemljeknjižni lastnik, to je brat, sam.

Služkinja pri učitelju. S. T. S. — Služkinjo, ki vam bo v pomoč pri kuhi in pri delih na vrtu, morate prijaviti v zavarovanje pri OUZD in boste mesečno plačevali 48 din prispevkov.

Srednja tehnična šola. S. M. G. Za vstop v srednjo tehnično šolo je potrebno, da dovršite štiri razrede srednje šole s malo maturo. Z dvema razredoma srednje šole bi v državni službi mogli postati zvanjenci.

Graditev hiše. B. D. Preden pričnete z gradbo, si morate pri občini izposlovati gradbeno dovoljenje. Pri krajevnem ogledu, ki ga bo odredila občina na kraju, kjer nameravate zidati, se vam bodo določile tudi razdalje med banovinsko cesto in bodočo zgradbo, kakor tudi med sosedovo mejo in nameravano zgradbo. Po obnem čestnem redu se brez dovoljenja banke uprave ne smejo postaviti nobene zgradbe bliže nego štiri metre od zunanje meje cestnega zemljišča. Kar se tiče raz-

dalje zgradbe od sosedove meje, boste morali graditi pač v taki razdalji, da ne boste sosedu motili v njegovih pravicah. Razdaljo od vsakega kota do zgradbe vam bo določila občina. Tudi za zgraditev mizarske delavnice je potrebno gradbeno dovoljenje. Gradbeno dovoljenje za gradbo za obrtne namene se pa sme izdati šele, ko izda pristojno oblastvo odobritev, da se postavi omenjena zgradba.

Neprijetni najemniki. O. K. L. Uredba, s katero se omejujejo pravice odpovedati stanovanje, vendar dovoljuje odpoved stanovanja, če je življenje najemnika ali njegovih sosedov, ali podnajemnika v stanovanju nemoralno ali pohujljivo ali če dopušča, da drugi tako živijo, ali če s vojnim vedenjem v stanovanju ali na dvorišču najemodajalca ali drugim najemnikom v znatni meri otežujejo stanovanje v istem poslopiju. Če je vse to res, kar ste napisali o vašem najemniku, boste gotovo ugodilo vaši odpovedi. Tudi izvensodna odpoved more biti veljavna, če odgovarja zakonitim predpisom.

Smreka v meji sadovnjaka. P. J. Nikler ni predpisano, kakšna sme ali mora biti meja okrog sadovnjaka. Zato je vaše mnenje, da v meji ob sadovnjaku ne smejo rasti smreke, popolnoma neosnovano. Če smreka, ki ste jo posekali, ni bila vaša, ste dolžni lastniku povrniti vso škodo.

Odložitve plačevanja najemnine oseb v vojaški službi. B. Z. Zaradi vpoklica moža v vojaško službo sicer ni predpisano kakšno znižanje najemnine, ki jo plačuje za stanovanje, pač pa odložitve plačanja. Po uredbi o odložitvi plačanja najemnin se od oseb, ki so poklicane v vojaško službo, ne more zahtevati plačilo dolžnih najemnin za stanovanje, dokler so v tej službi in še tri mesece po odpustitvi iz te službe. Ko mine ta čas, sme zahtevati najemodajalec od najemnika plačevanje redne najemnine in poleg tega še po 50% kot odplačilo dolžne najemnine za vsak mesec, dokler ni dolžna najemnika popolnoma plačana.

Prodaja hiše. J. P. V začetku leta 1940. ste prodali hišo z gospodarskim poslopijem. Prodano posestvo pa še ni prepisano na kupca, ker še ni prišla odobritev iz Belgrade. Tudi ste hišo prepovedali prodati. Vprašate, ali bi lahko razdrl kupčijo, kako bi to napravili in kakšni bi bili stroški. — Predvsem točno preberite kupno pogodbo in poglejte, ali se niste odpovedali pravici, da pogodbo izpodbijate zaradi eventualne prikratbe nad polovico. Če je taka klavzula v pogodbi, je ne boste mogli uspešno izpodbijati, čeprav ste morda posestvo prodali pod polovično vrednostjo. Če se pa na tej pravici niste odpovedali, bi mogli zahtevati razveljavljenje pogodbe, ako niste prejeli niti polovice tega, kar je bilo posestvo vredno ob času sklepa kupčije. V tem primeru bi morali vložiti tožbo na razveljavljenje pogodbe, ako bi kupec mirnim potom ne pristal, da se pogodba razveljavi, ali pa, ako ne bi doplačal toliko, kolikor manjka do obče vrednosti posestva. Ako bi izgubili pravdo, bi seveda morali plačati tudi vse pravne stroške, o katerih višini je pa še pregledati govoriti.

Pridobitev domovinske pravice v Ljubljani. V. A. Upokojena državna uradnica ste in bivate od leta 1935. v Ljubljani. Vprašate, ali bi mogli tu dobiti domovinsko pravico. — Ker bivate stalno že pet let v Ljubljani, lahko zaprosite za sprejem v članstvo (domovinstvo) ljubljanske mestne občine. O sprejemu odloča mestni svet, ki po predpisu zakona o mestnih občinah sprejema prošnjo, ki biva najmanj pet let stalno v občini, ne sme odkloniti, če prošnjo uživa častne pravice, če ni v sodni preiskavi ali pod obtožbo za dejanja, ki imajo za posledico izgubo častnih pravic in ki more vzdrževati sebe in svojo rodbino. Če biva kdo stalno najmanj deset let v občini in občina ne more za ta čas ničesar, kar je prej navedeno, zoper njega prigovarjati, ej pridobil po zakonu članstvo te občine in ga izgubi v občini, v kateri ga je doslej užival.

Turški nagelj (tagetes patula) je za rabate ali skupine kaj primerna poletna cvetlica, ki se neumorno razveta do jesenske slane.

Astre (callistephus chinensis) so tudi povsod priljubljene, bolj proti jeseni cvetijo. Sejemo jih pa tudi že marca meseca in pozneje.

K lepo cvetočim in hvaležnim poletnim cveticam prištevamo še ostrožnik (delphinium), krasno modrocvetno lobelijo (lobelia erinus), bresvice ali halzamine (impatiens balsamina), nepostarnik (ageratum mexicanum), ki ga sadimo za obrobek, spoviš (verbena hybrida), poletna plamenica (phlox Drummondii), čeboje ali fajgeljne (mathiola annua) itd. Vse te in še mnogo drugih gojimo v toplih gredah in presajamo na plano konec aprila ali v prvi polovici maja — sploh, ko se ni več bati slane.

Živinozdravnik

Bojne kokoši. I. P. Lj. Vaše kokoši imajo jetiko. Edino zdravilo zanje je nož pod vrat in to čimprej, da preveč ne shujšajo. Potem pa si nabavite novo pasmo — najbolje štajerke — te so za jetiko zelo odporne.

Nemarna zajka. F. V. L. Z zajko, ki povzroča mladiče kar tako lajdrasto, da jim še gnezda ne napravi, sem napravil svoje dni takole: Ko so se približale tiste ure, sem zajko zaprl v pripravljen zaboj, njo samo sem po trebuhu oskubil in napravil gnezdo. Pazil sem in vsakega mladiča sproti položil vanj. Poskusite tudi vi to. Če se ne obnese, pa zajko zakoljite.

Srbečica pri psu. A. P. Lj. Pes je vedno privezan in ga stalno srbijo; pozabili ste najbrž povedati, da je tudi psu. Dajte mu najprej kakšno koli odvajalno sredstvo, bolj po malem ga hranite, predvsem pa naj se vsak dan izleže po mili volji. Če ga ne koplje, ga dobro izkrtajte.

Dišeči grahor (lathyrus odoratus) ali dišeča grašica je manj znana, pa krasna enoletnica, ki jo moramo sejati kar na prasto prav zgodaj spomladi. Najbolje se poda na rabatah ob ograji, kamor se oprijemlje. Ali ji pa naredimo oporo iz vej v obliki piramide.

Na suhih, vročih tleh raste turščak ali portulak (portulaca grandiflora), ki ga je treba

dalje zgradbe od sosedove meje, boste morali graditi pač v taki razdalji, da ne boste sosedu motili v njegovih pravicah. Razdaljo od vsakega kota do zgradbe vam bo določila občina. Tudi za zgraditev mizarske delavnice je potrebno gradbeno dovoljenje. Gradbeno dovoljenje za gradbo za obrtne namene se pa sme izdati šele, ko izda pristojno oblastvo odobritev, da se postavi omenjena zgradba.

Neprijetni najemniki. O. K. L. Uredba, s katero se omejujejo pravice odpovedati stanovanje, vendar dovoljuje odpoved stanovanja, če je življenje najemnika ali njegovih sosedov, ali podnajemnika v stanovanju nemoralno ali pohujljivo ali če dopušča, da drugi tako živijo, ali če s vojnim vedenjem v stanovanju ali na dvorišču najemodajalca ali drugim najemnikom v znatni meri otežujejo stanovanje v istem poslopiju. Če je vse to res, kar ste napisali o vašem najemniku, boste gotovo ugodilo vaši odpovedi. Tudi izvensodna odpoved more biti veljavna, če odgovarja zakonitim predpisom.

Smreka v meji sadovnjaka. P. J. Nikler ni predpisano, kakšna sme ali mora biti meja okrog sadovnjaka. Zato je vaše mnenje, da v meji ob sadovnjaku ne smejo rasti smreke, popolnoma neosnovano. Če smreka, ki ste jo posekali, ni bila vaša, ste dolžni lastniku povrniti vso škodo.

Odložitve plačevanja najemnine oseb v vojaški službi. B. Z. Zaradi vpoklica moža v vojaško službo sicer ni predpisano kakšno znižanje najemnine, ki jo plačuje za stanovanje, pač pa odložitve plačanja. Po uredbi o odložitvi plačanja najemnin se od oseb, ki so poklicane v vojaško službo, ne more zahtevati plačilo dolžnih najemnin za stanovanje, dokler so v tej službi in še tri mesece po odpustitvi iz te službe. Ko mine ta čas, sme zahtevati najemodajalec od najemnika plačevanje redne najemnine in poleg tega še po 50% kot odplačilo dolžne najemnine za vsak mesec, dokler ni dolžna najemnika popolnoma plačana.

Prodaja hiše. J. P. V začetku leta 1940. ste prodali hišo z gospodarskim poslopijem. Prodano posestvo pa še ni prepisano na kupca, ker še ni prišla odobritev iz Belgrade. Tudi ste hišo prepovedali prodati. Vprašate, ali bi lahko razdrl kupčijo, kako bi to napravili in kakšni bi bili stroški. — Predvsem točno preberite kupno pogodbo in poglejte, ali se niste odpovedali pravici, da pogodbo izpodbijate zaradi eventualne prikratbe nad polovico. Če je taka klavzula v pogodbi, je ne boste mogli uspešno izpodbijati, čeprav ste morda posestvo prodali pod polovično vrednostjo. Če se pa na tej pravici niste odpovedali, bi mogli zahtevati razveljavljenje pogodbe, ako niste prejeli niti polovice tega, kar je bilo posestvo vredno ob času sklepa kupčije. V tem primeru bi morali vložiti tožbo na razveljavljenje pogodbe, ako bi kupec mirnim potom ne pristal, da se pogodba razveljavi, ali pa, ako ne bi doplačal toliko, kolikor manjka do obče vrednosti posestva. Ako bi izgubili pravdo, bi seveda morali plačati tudi vse pravne stroške, o katerih višini je pa še pregledati govoriti.

Pridobitev domovinske pravice v Ljubljani. V. A. Upokojena državna uradnica ste in bivate od leta 1935. v Ljubljani. Vprašate, ali bi mogli tu dobiti domovinsko pravico. — Ker bivate stalno že pet let v Ljubljani, lahko zaprosite za sprejem v članstvo (domovinstvo) ljubljanske mestne občine. O sprejemu odloča mestni svet, ki po predpisu zakona o mestnih občinah sprejema prošnjo, ki biva najmanj pet let stalno v občini, ne sme odkloniti, če prošnjo uživa častne pravice, če ni v sodni preiskavi ali pod obtožbo za dejanja, ki imajo za posledico izgubo častnih pravic in ki more vzdrževati sebe in svojo rodbino. Če biva kdo stalno najmanj deset let v občini in občina ne more za ta čas ničesar, kar je prej navedeno, zoper njega prigovarjati, ej pridobil po zakonu članstvo te občine in ga izgubi v občini, v kateri ga je doslej užival.

Turški nagelj (tagetes patula) je za rabate ali skupine kaj primerna poletna cvetlica, ki se neumorno razveta do jesenske slane.

Astre (callistephus chinensis) so tudi povsod priljubljene, bolj proti jeseni cvetijo. Sejemo jih pa tudi že marca meseca in pozneje.

K lepo cvetočim in hvaležnim poletnim cveticam prištevamo še ostrožnik (delphinium), krasno modrocvetno lobelijo (lobelia erinus), bresvice ali halzamine (impatiens balsamina), nepostarnik (ageratum mexicanum), ki ga sadimo za obrobek, spoviš (verbena hybrida), poletna plamenica (phlox Drummondii), čeboje ali fajgeljne (mathiola annua) itd. Vse te in še mnogo drugih gojimo v toplih gredah in presajamo na plano konec aprila ali v prvi polovici maja — sploh, ko se ni več bati slane.

Živinozdravnik

Bojne kokoši. I. P. Lj. Vaše kokoši imajo jetiko. Edino zdravilo zanje je nož pod vrat in to čimprej, da preveč ne shujšajo. Potem pa si nabavite novo pasmo — najbolje štajerke — te so za jetiko zelo odporne.

Nemarna zajka. F. V. L. Z zajko, ki povzroča mladiče kar tako lajdrasto, da jim še gnezda ne napravi, sem napravil svoje dni takole: Ko so se približale tiste ure, sem zajko zaprl v pripravljen zaboj, njo samo sem po trebuhu oskubil in napravil gnezdo. Pazil sem in vsakega mladiča sproti položil vanj. Poskusite tudi vi to. Če se ne obnese, pa zajko zakoljite.

Srbečica pri psu. A. P. Lj. Pes je vedno privezan in ga stalno srbijo; pozabili ste najbrž povedati, da je tudi psu. Dajte mu najprej kakšno koli odvajalno sredstvo, bolj po malem ga hranite, predvsem pa naj se vsak dan izleže po mili volji. Če ga ne koplje, ga dobro izkrtajte.

Dišeči grahor (lathyrus odoratus) ali dišeča grašica je manj znana, pa krasna enoletnica, ki jo moramo sejati kar na prasto prav zgodaj spomladi. Najbolje se poda na rabatah ob ograji, kamor se oprijemlje. Ali ji pa naredimo oporo iz vej v obliki piramide.

Na suhih, vročih tleh raste turščak ali portulak (portulaca grandiflora), ki ga je treba

dalje zgradbe od sosedove meje, boste morali graditi pač v taki razdalji, da ne boste sosedu motili v njegovih pravicah. Razdaljo od vsakega kota do zgradbe vam bo določila občina. Tudi za zgraditev mizarske delavnice je potrebno gradbeno dovoljenje. Gradbeno dovoljenje za gradbo za obrtne namene se pa sme izdati šele, ko izda pristojno oblastvo odobritev, da se postavi omenjena zgradba.

Neprijetni najemniki. O. K. L. Uredba, s katero se omejujejo pravice odpovedati stanovanje, vendar dovoljuje odpoved stanovanja, če je življenje najemnika ali njegovih sosedov, ali podnajemnika v stanovanju nemoralno ali pohujljivo ali če dopušča, da drugi tako živijo, ali če s vojnim vedenjem v stanovanju ali na dvorišču najemodajalca ali drugim najemnikom v znatni meri otežujejo stanovanje v istem poslopiju. Če je vse to res, kar ste napisali o vašem najemniku, boste gotovo ugodilo vaši odpovedi. Tudi izvensodna odpoved more biti veljavna, če odgovarja zakonitim predpisom.

Smreka v meji sadovnjaka. P. J. Nikler ni predpisano, kakšna sme ali mora biti meja okrog sadovnjaka. Zato je vaše mnenje, da v meji ob sadovnjaku ne smejo rasti smreke, popolnoma neosnovano. Če smreka, ki ste jo posekali, ni bila vaša, ste dolžni lastniku povrniti vso škodo.

Odložitve plačevanja najemnine oseb v vojaški službi. B. Z. Zaradi vpoklica moža v vojaško službo sicer ni predpisano kakšno znižanje najemnine, ki jo plačuje za stanovanje, pač pa odložitve plačanja. Po uredbi o odložitvi plačanja najemnin se od oseb, ki so poklicane v vojaško službo, ne more zahtevati plačilo dolžnih najemnin za stanovanje, dokler so v tej službi in še tri mesece po odpustitvi iz te službe. Ko mine ta čas, sme zahtevati najemodajalec od najemnika plačevanje redne najemnine in poleg tega še po 50% kot odplačilo dolžne najemnine za vsak mesec, dokler ni dolžna najemnika popolnoma plačana.

Prodaja hiše. J. P. V začetku leta 1940. ste prodali hišo z gospodarskim poslopijem. Prodano posestvo pa še ni prepisano na kupca, ker še ni prišla odobritev iz Belgrade. Tudi ste hišo prepovedali prodati. Vprašate, ali bi lahko razdrl kupčijo, kako bi to napravili in kakšni bi bili stroški. — Predvsem točno preberite kupno pogodbo in poglejte, ali se niste odpovedali pravici, da pogodbo izpodbijate zaradi eventualne prikratbe nad polovico. Če je taka klavzula v pogodbi, je ne boste mogli uspešno izpodbijati, čeprav ste morda posestvo prodali pod polovično vrednostjo. Če se pa na tej pravici niste odpovedali, bi mogli zahtevati razveljavljenje pogodbe, ako niste prejeli niti polovice tega, kar je bilo posestvo vredno ob času sklepa kupčije. V tem primeru bi morali vložiti tožbo na razveljavljenje pogodbe, ako bi kupec mirnim potom ne pristal, da se pogodba razveljavi, ali pa, ako ne bi doplačal toliko, kolikor manjka do obče vrednosti posestva. Ako bi izgubili pravdo, bi seveda morali plačati tudi vse pravne stroške, o katerih višini je pa še pregledati govoriti.

Pridobitev domovinske pravice v Ljubljani. V. A. Upokojena državna uradnica ste in bivate od leta 1935. v Ljubljani. Vprašate, ali bi mogli tu dobiti domovinsko pravico. — Ker bivate stalno že pet let v Ljubljani, lahko zaprosite za sprejem v članstvo (domovinstvo) ljubljanske mestne občine. O sprejemu odloča mestni svet, ki po predpisu zakona o mestnih občinah sprejema prošnjo, ki biva najmanj pet let stalno v občini, ne sme odkloniti, če prošnjo uživa častne pravice, če ni v sodni preiskavi ali pod obtožbo za dejanja, ki imajo za posledico izgubo častnih pravic in ki more vzdrževati sebe in svojo rodbino. Če biva kdo stalno najmanj deset let v občini in občina ne more za ta čas ničesar, kar je prej navedeno, zoper njega prigovarjati, ej pridobil po zakonu članstvo te občine in ga izgubi v občini, v kateri ga je doslej užival.

Turški nagelj (tagetes patula) je za rabate ali skupine kaj primerna poletna cvetlica, ki se neumorno razveta do jesenske slane.

Astre (callistephus chinensis) so tudi povsod priljubljene, bolj proti jeseni cvetijo. Sejemo jih pa tudi že marca meseca in pozneje.

K lepo cvetočim in hvaležnim poletnim cveticam prištevamo še ostrožnik (delphinium), krasno modrocvetno lobelijo (lobelia erinus), bresvice ali halzamine (impatiens balsamina), nepostarnik (ageratum mexicanum), ki ga sadimo za obrobek, spoviš (verbena hybrida), poletna plamenica (phlox Drummondii), čeboje ali fajgeljne (mathiola annua) itd. Vse te in še mnogo drugih gojimo v toplih gredah in presajamo na plano konec aprila ali v prvi polovici maja — sploh, ko se ni več bati slane.

Živinozdravnik

Bojne kokoši. I. P. Lj. Vaše kokoši imajo jetiko. Edino zdravilo zanje je nož pod vrat in to čimprej, da preveč ne shujšajo. Potem pa si nabavite novo pasmo — najbolje štajerke — te so za jetiko zelo odporne.

Nemarna zajka. F. V. L. Z zajko, ki povzroča mladiče kar tako lajdrasto, da jim še gnezda ne napravi, sem napravil svoje dni takole: Ko so se približale tiste ure, sem zajko zaprl v pripravljen zaboj, njo samo sem po trebuhu oskubil in napravil gnezdo. Pazil sem in vsakega mladiča sproti položil vanj. Poskusite tudi vi to. Če se ne obnese, pa zajko zakoljite.

Srbečica pri psu. A. P. Lj. Pes je vedno privezan in ga stalno srbijo; pozabili ste najbrž povedati, da je tudi psu. Dajte mu najprej kakšno koli odvajalno sredstvo, bolj po malem ga hranite, predvsem pa naj se vsak dan izleže po mili volji. Če ga ne koplje, ga dobro izkrtajte.

Dišeči grahor (lathyrus odoratus) ali dišeča grašica je manj znana, pa krasna enoletnica, ki jo moramo sejati kar na prasto prav zgodaj spomladi. Najbolje se poda na rabatah ob ograji, kamor se oprijemlje. Ali ji pa naredimo oporo iz vej v obliki piramide.

Na suhih, vročih tleh raste turščak ali portulak (portulaca grandiflora), ki ga je treba

Posebno pazite, kaj bolnik pije!

Pijača ni le za sdravega človeka sele važna, temveč tudi za bolnika mnogokrat važnejša od hrane!

Zato pijte Vi in Vaš bolnik čim česče našo najboljšo mineralno vodo, ki je obenem tudi zdravilna

ono z rdečimi srci!

Prospekte in vsa potrebna navodila za domače zdravljenje Vam pošlje gratis in radevolje Uprava zdravilnega kopališča

SLATINA RADENCI

Kmetijski nasveti

Kuhanje brinjevca. S. M. Št. I.</

Zofija Kossak: Križarji osvoje Božji grob

(Iz zadnjega dela velike zgodovinske epopeje Križarska vojska)¹

Poslovenil Tine Debeljak.

Kleče, Molče. Strme. Gledajo in se spominjajo svojega dosedanjega romanja in vsega, kar so morali preživeti, preživeti in preboleti, preden so prišli sem. Vse te vrste planje v lok, ki ga ni mogoče zadržati in ne omejit. Vsa vojska joka. Joka, nevedoča sama, ali so te solze izraz veselja, ali žalosti, radosti ali povečanega hrepenenja srca? Glej, tukaj so, prišli so sem, prišli! Izpolnili so prisego! Dosegli so cilj, na videz nedosegljiv, ki jih je odtrgal od njihovega življenja, od družin, od domovine, in jih pripeljal prav na konec sveta. Glej, tu so... Izpolnili so je...

Vitezi sklanjajo ponosne glave in ponižno poljubujejo tla. Hlapci privikrat v življenju gledajo nanje brez nejevolje. Vse prevzema ginenost, ki se ne da z ničemer primerjati, neizrazno veselje, božanska sproščenost in sreča brez mej... I- kdo ve, če ta ura ne bo prišla k najlepši zgodovini vse križarske vojske kot nepozaben trenutek najpopolnejše radosti... Trenutek, ko je cilj dosežen, pa še v njihovi oblasti...

Sonce je že visoko in neumljeno žge. Peter Eremit razlaga, obdan od poslušalcev, kanonikov mesto, kar on hitro zapisuje. Ta prazni trg s kupolo v sredi je gora Morija, kjer je stal Salomonov tempel in potem Herodov. Kupola pripada sedaj poganski mošiji. Na desno od nje je gora Sion. A tam, te male kupole so kapelice Najdenja sv. Križa in Sveti Grob...

Bog, bodi nam milostljiv! Kot tak, ki je bil že tukaj, se Peter obrne na drugo stran in razlaga naprej. Na sivem skalnatem pobočju se temni Oljska gora, z eno samo liso zelenja. To je vrt Getzemani... Na ta sivi kamen je padal krvavi pot Održenikov... Ta drevesa, ki tam stoji, so metala senco na njegovo glavo... Ozka dolina niže, ki deli mesto od Oljske gore, presekana podolcem s sedaj usahljim potokom, je dolina Jozafat, in potok se imenuje Cedron...

Dolina Jozafat! Kje? Kje? Pokažite! vprašujejo drugi in se čudijo, da je tako ozka in tako malo jih more sprejeti vase. Kako neki se bodo tu zbrali vsi ljudje na sodni dan? Kje bodo stali?

Bog jo bo čudovito razširil, jih pomirja kanonik in hitro zapisuje dalje. Na nasprotni strani mesta se vidi gora Skušnjave in spodaj ribnik Siloe... Ona stavba tam je trdnjava Antonia, kjer je obsedel Pilat Kristusa, a med hišami tesno stisnjenimi druga k drugi, boli podobni brezobličnemu kupu kamnov kot hišam, se je vil križev pot, kar pa se ne vidi od tukaj... Via Dolorosa...

Via Dolorosa! Ah, ti, ki jo sedaj gledajo z očmi, so tudi že preživeli svoj križev pot, dolgo, bolešno Kalvarijo, preden so prišli sem v podnožje Boga!...

Nezadržane solze teko dalje, kolena še nepremično kleče, ko naglo skozi čisti, jutranji zrak zaveje od mesta sem zvenec glas, križarjem prav dobro znan: spev muzeinov, ključnih k molitvi Mohamedove spoznavale. V primeri s pravkar doživljeno ginenostjo se zdi ključem ta glas kot bogokletje in zasramovanje Boga. Kako to? Oni so vendar že tu, a pozani že vedno na prejšnji način slave v Najsvetejšem Mestu svojega Alaha! V srcu vitezov se vzbuja strašen gnev, jeza, ki je napolnjevala preroke. Dvigne jih in razvema. Taki, kakor stoji sedaj, ne čakajo nič več, ne mislijo nič več, temveč brez prestanka po večeršnjem celodnevem hodu ter po neprespani noči, skočijo na konje ter se zapode v diru kot lava, kot burja... Drve v valavu, da vse drgeče. Vsako oviro zgnetejo, zlomijo in razvale...

Bratje! kriči Rajmund St. Gilles, danes zvečer bomo v mestu peli Angel Gospodov, ne pa oni svojih pasjih molitev!...

Kakor navadno se mu jezik plete od ginenosti ter ga vsi ne razumejo, za kaj gre. Kljub temu odgovore s krikom navdušenja! Bog hoče tako!... Bog gleda!... Bog čaka!... Bog nas vidi!... Naprej!... Naprej!... Ne izgublajmo časa, ne minute!... Ne sekunde!... Pred večerom moramo biti križarji že v mestu!...

Križarji se, od navdušenja prevzeti, zaneseni s sveto obsedenostjo in močni v nezlomljivi veri, vržejo s hriba v dolino na vrat na nos in pozvajo se na kamnih, skačejo čez usahlj potok Cedron, s silo orkana in nepremišljivega morskoga vala se ženo pod gor, k zidovju in k vratom... Lomijo jih, sekajo, drobje v trske in iveri... Zdi se, da bodo od besnosti začeli grizti zidovje z zobmi... Že stoji drug drugemu na ramah. Cele čete nastavljajo hrbte, da bi po njih splezali tovariši, nanje pa še tretji, in če bo potreba — še četrti... Nekateri mečejo vrvi,

¹ Izide v kratkem pri Jugoslovanski knjigarni.

drugi napadajo vrata. Branitelji ne ostanejo dolžni in kmalu nato je gosti kup trupel predstavljal prvo stopinjo tovarišem...

Ura je že tri popoldne, prav tista ura, ob kateri je v tem mestu izdihnil dušo Naš gospod Jezus Kristus. Dne 15. julija leta Gospodovega 1099.

Polno Latincev je že v mestu. Ljuta in neumljena borba divja po ulicah. Saraceni se branijo kakor levi z mračnim, divjim in prezirljivim junaštvom. Še danes bodo v Prerokovem raju. Prav gotovo bodo v raju.

V mestu samem pa niso samo vojaki. Po ozkih, strmih ulicah beže pred napadalci prestrašene skupine žensk z otroki v naročju, starci, neboljenci... Zastonj prosijo usmiljenja... Zaman se mečejo pod noge in jokajo... Latinski meč ne priznaša nikomur. Ni slabih, ni razlik v spolih. So samo pogani! Vsak izmed teh bežečih je eden izmed tistih, ki so zasramovali vs. Križ, ki so oblikovali z gnojno lice Materi Božji. Eden izmed tistih, ki so ponoči zastupili vodnjake. Eden izmed tistih, ki so zakleli zemljo, da rodi samo kane. Satanski vrag, zaradi katerega so umirali križarji od žeje. Carovnica, ki je ponoči čarala...

Ne, ni usmiljenja, ni! Zlo mora biti iztrebljeno in prekleto!

Po ozkih, strmih ulicah se lije kri. Brizga, klokoče, zbira se in steka v studencih. Na trgu se dela vroča kaluža. Ponekod stopa čez konjska kopita. V stekli borbi, v smrtnem stisku pade marsikdo tudi od meča svojih lastnih tovarišev. Pogine tudi mnogo kristjanov. Skoraj da niso zaklali tudi sivega armenskega patriarha Varama. Aranski kronisti, opišujoči ta dan, imenujejo številu svojih mrtvih sedemdeset tisoč...

V dalji migotajo baklje. Njihova rdeča svetloba se odbija v rdečih mlakazah, v tekočih rdečih polokih, ziblje se, niha, migota in prehiteva... To je Godfrid, bos, brez meča, ki gre z odkrito glavo kot spokornik z nekoliko vojaki in hlapci, nespečni baklje in roma k Grobu Gospodovemu... Romajo, pojoc svete pesmi. Rajmund Tankred in oba Roberta vržejo na tla svoje meče in čelade in se vstopijo za njimi. Kri pljuska pod nogami. Topla in spolzka. Bose stopinje ostajajo za njimi na vlažnem kamenju...

Ulice Svetega mesta se vijo nerazumljivo prepletene med seboj, padajo v globel, da se zopet dvignejo strmo navzgor. Tako so ozke ponekod, da se razproštrte roke dotikajo obeh zidov. Zgoraj pa kamenita rebra drže od sebe hiše, da bi se za primer potresa ne sesule, in ne zgnetle prebivalce na mezo. Včasih pa namesto reber streha z desk ali plahit zakriva pri vrhu ulice, spreminjajoč jo v mračno obokan prehod.

Sedaj vlada po ulicah smrtna tišina. Nad grmadami je obmolknila groza. Groza in trupa ovirajo prehode. Da bi prišli do Svetega groba, morajo spokorniki stopati bosi preko mrtvih ovir, stopati na razdrte oči, teptati ustnice, ki so okamenele v strašnem predsmrtnem kriku. Hodijo hitro, brezumno, brez misli na to, da so ta trda telesa bila pred uro še topla, živa, da so bili kot oni ljudje, ki so zaman prosili za milost. Vse, kar se je godilo doslej, je padlo v prepado pozabe, v popolno pozabljivost, kakor da je vse odpušeno in da se sploh ni zgodilo. Oprajo se ob zid, oškropljene od visokosti človeka s človeško krvjo, in jokajo s solzami kesanja in veselja. Solze umivajo dušo kot nebeska rosa, da se naenkrat obkrožijo nedolžni in v nebo vzete. Ah, nihče od njih bi sedaj ne napravil nič zlega niti otroku, ne prizdejal najmanjše boli niti živali in bi rad podaljšal pot, samo da ne bi potožil martinčka... Ponižna vzvišenost je napolnila duše in jih dvignila v višino angelov. Greh, satan, zlo, vse je izginilo, zbežalo kakor da so jih odrešeni za vselej...

Niso imeli ta hip nobene druge misli razen občutja, da bodo vsak trenutek zagledali to, kamor so hoteli in kar je predstavljalo ali njihovi vojski.

Po kolenih se plazejo in vzpenjajoč se na mrtva telesa pravtako brezbržno pobitih, kakor da so ti ljudje bili kamenje, niso sedaj mislili ničesar drugega kakor, samo na to, kakšno bo ono, kar napolnjuje njihove misli od vsega početka. Niso si o Svetem Grobu napravili ves ta čas nobene podobe. Niso pričakovali nič določenega, temveč samo da bi prišli že tja, pa najsi bo že tak ali tak. Sprejemali so vse brez pridržkov, v prepričanju, da bo prav tako moralo biti, kakršno je. Niso poznali zgodovine Svetih krajev, niso vedeli, da je golo skalo, imenovano Golgota, v katere pobočje je bil izdolen novi grob bogatega Jožefa Arimateja in pod katerim je bil po neizmerno stari tradiciji pokopan tudi praotec Adam (kakor da bi bil zdravnik dvignjen prav na tem mestu, kjer je počival bolnik!), dal cesar

Hadrijan iz vse svoje duše sovražnik Kristusov, zasuti, poravnati z zemljo in zgraditi na njej Jupitrov tempelj, pazljivo razložili njegove temelje ter je pod njimi našla nedotaknjeni Grob in Golgotsko skalo, s tremi črnimi vdolbinami, v katere so zapičili križe. Našla je v bližnjem vodnjaku sveti les nedotaknjen in neuničen, dobro ohranjen na tem kraju kamenja in večnosti, kjer se nič ne pokvari in ne izgubi.

Toda ko so pogani privikrat vdrl v Jeruzalem, je perzijski šah Chosroes, ljut uničevalec vsega, porušil baziliko sv. Helene. Za cesarja Herakleja so jo postavili na novo iz razvalin. Toda običajni razmah in občutek lepote bizantinskih graditeljev se ob tej priliki nista izkazala. Namesto velikega svetilišča, ki naj bi objemalo ves vrh, so zgradili pet malih kapelic. Prekopali in napol podirli so vrh Golgote ter ločili Kalvarijo od Groba, da bi vsako častilo posebe. Tako so ločeno sezidali cerkev Vstajenja od mrtvih ali Anastasija, Cerkev Križanja, Maziljenja, Najdenja sv. Križa ter Bičanja.

Pred devdesetimi leti je Kalif Hakem, surovi proganjalec svete vere, tisti, ki je ukazal kristjanom za sramoto nositi na tilniku deset funtov težko utež, uničil teh pet kapel. V času kratkega premirja med polmesecem in križem je bizantinski bazejli Kostantin Monomah po ljubljivosti Hakemovega naslednika poslal jeruzalemskim kristjanom denar za obnovo porušeni svetilišč. Po zaslugi te pomoči so kapele zavarovali pred nadaljnjim uničenjem, dasi so ostale še prav za prav razvaline. Ostanki različnih zgradb so kopičili enega na drugega ter s tem spremenili lice mesta, da ga ni bilo spoznati. Toda križarji niso mislili na to. Stopali so preko podrtih stebrov, razvaljenih plošč, ne da bi jih sploh zapazili. Niso si belili glave s tem, če je to vedno bilo tako. Sprejemali so sedanjí položaj brez začudenja. Podzavestno so čutili, da veličina tega, kar bodo videli, ne bo v velikih razmerah, ne v zunanjem videzu, ne v bogastvu. Čeprav so bili preprosti, neizobraženi in otroško naivni, so vendarle takoj domeli malopomembnost zunanjega videza v primeri z večno ceno reči. Čustvo, katerega so bili prepričani, bi ne moglo biti večje, tudi če bi se pokazal kraj, kamor so prispeli, začarano svetilišče iz zlata, koral in kristalov...

Z drhtenjem, stiskajočim srce kot pred smrtjo, so se zgnatli pod uničeno in opraskano kupolo Cerkev Vstajenja. Na sredi je stala brezoblična skala, v katero je bila z ene strani vdolbena precej obširna jama. To je bil predvor Groba, prostor, kjer so med pogrebom stali rodobina in jokavke. V notranjini predvoja, pri nizki odprtini, ki vodi v globino, je v ozkem žlebu skale tičal velik, okrogel kamen, zapirajoč vhod v pravi Grob. Na tem kamnu je sedel nekoč angel v slavi, vprašujoč plakajoče ž. e, koga iščejo. Sedaj je bil kamen odvaljen, oprt na steno in vhod prost. Z nedoumljivim občutjem, da so zrasi daleč nad sebe, so se plazili križarji po kolenih v sredino te ozke in tesne pečine. V mraku tipajoče roke so po desni strani zadevale z vso spoštljivostjo na kamenito polico, izdolbeno naravnost v skalo. Na tej klopi je Božje Telo počivalo od petka zvečer do nedelje v jutro. Od gi-

Turnir šestorice najboljših ruskih mojstrov je v prvi četrtini pokazal, da je v najboljši formi vele mojster Botvinik, dočim njegov glavni konkurent vele mojster Keres ni na višku. Od ostalih se je izkazal Lilienthal in deloma tudi Boleslavski in Smislov, Bondarevski pa do sedaj še ni potrdil svojega velikega uspeha v lanskem turnirju v Moskvi. Največji dogodek od sedaj je bila hitra Botvinikova zmaga proti Keresu, ki je Botviniku največ pripomogla, da je prevzel vodstvo. Prva polovica turnirja, v kateri bo vsak udeleženec odigral z vsakim dve partiji, bo kmalu končana. Mojstri se bodo nato preselili iz Leningrada v Moskvo, kjer bo turnir končan. Do konca turnirja so možna še velika presenečenja, tako da po dosedanjih rezultatih ni možno predvideti, kakšna mesta bodo zasedli posamezni udeleženci.

V USA se bo v kratkem pričel match med ameriškim prvakom Reshevskym in mojstrom Korowitzem za prvenstvo. Vele mojster Reshevsky je amaterski prvak od leta 1936. Njegov glavni konkurent je Fine, tako da je smatrati Reshevskyjev match s Horowitzem kljub

Neredna stolica

upliva na ves organizem. Dobro sredstvo za odvajanje, ki zanesljivo deluje in ima prijeten okus, je DARMOL.

Ph. 100.5 N. 13244/12. 10

na naglem obšel strah in odletela je na južno stran v temo, ki se je neki obešala v daljavi. Kos je poslušal odmev svojega petja. Mačka je zmajala z glavo, češ da ni taka, kakor se kaže, in se potuhnila, vetre pa ji je zoral črni, kožušček po hrbtu na sivkaste brazde. Nato se je pomaknila spet naprej.

Prav v tistem, ko se je premaknila, je kos znova zapel. Vsa črna velika mačka se je previjala po šilastih sivih kamnih, kakor da je žel duh. Drhteči glasovi, ki so vrel v polnega kosovega grla, so se prelivali v prečudno veselo pesem. Mačka pa se je počasi plazila zmeraj bliže. Naposled je okroglega črnorjavega kosa že premerila z očmi in oprezno dvignila desno šapo, da jo prestavi naprej na majhen okrogel kamen, od koder je nakanila skočiti. Mislice so ji vzdrgetale in život se ji je pretegnil. Spustila je desno šapo na okrogli kamen in...

V tistem je potegnil veter in kosa je streslo od mraza. Bil je to prvi zagon večernega vetra. Prišel je kosu do zivega in ga navdal s spoznanjem, da ima sam sebe za norca, ker poje tu zunaj v črni temi, ko so vsi drugi ptici že pospali. Zdal se je kos takoj domislil, da je vse tiho zato, ker je nastala tema, ne pa zaradi njegovega čudovitega petja. Nad tem se je zjezil, zaradi lepšega še trikrat na ves glas zažvižgal, in zletel z ograde. Zletel je ravno v tistem hipu, ko je mačka skočila, da ga pograbi. S krepiljem je zadel rep in za kosom so sifrotala tri majhna peresa. Kos je letel proč, ne da bi si upal ozreti se, in srce se mu je stiskalo od groze.

Mačka je ostala v znožju ograde, kamor je telebila, ko je zastojl skočila za kosom. Komaj se je ujeta na noge. Glavo obrnjeno vstran je jezno renčala. V bršlino so vrabci začeli ščebetati.

Angleško: Liam O'Flaherty.

Pri afekciji želodca in črev v začetnem stadiju zelo dobro koristi vrecel Tempel ali Styria

njenosti plakajočim romarjem se je zdelo, da ga vidi, kako se beli v mraku kot ogromna Hostija, blesteča se v bledi svetlobi. Pokrivali so ubogi kamen s poljubi najčistejše ljubezni, neizrazne sreče. V Grobu samem ima prostora ne več kot štiri ali največ pet oseb, zato tisti, ki stoji pri vhodu, prosijo in rote one, da bi že šli ven in jih pustili naprej, sicer umro od nestrpnosti. V molitve pogreznjene vlečejo za plašče in noge, proseč jih, da bi jih vendar že pustili k Grobu. Ko jih tako s silo polegnjejo ven, polprisebni omahujejo, nakar dvignejo ogromnost svojega občutja po osemnajstih strmih stopnicah navzgor v Cerkev Križanja. Ta kapela je še bolj zapuščena in uničena kot prva. Pred oltarjem, oropanim od okrasov, pod ostanki tlaka, pokritega nekdanj z dragocenim blagom, je videti golo skalo s tremi temnimi vdolbinami križev. Poleg ozka, globoka razpoka, v kateri je v kamen ohranjen spomin groznega potresa. Smer te razpoke, nasproten sestavu skal, daje tej neprilicovani razpoki strašen in nenaraven značaj.

Pod skalo v izdolbeni pečini je starodavna kapelica praočeta Adama. Tako je prav in tako se spodobi. Ta je grešil za vse, oni tam. Sin človekov, pa je vse odrešil. Ta skala, ki loči oboke ene kapele od mozačnih tal druge, zapira v sebi zgodbe vsega človeštva, skrivnost smrti in življenja, greha in odrešenja, telesa in duha. Sredi teh razvaljenih in od starosti črnih zidov tiči vsa mladost sveta, vsa njegova bol in beda, premagana z zmago in najmočnejšim upanjem...

Skalna razpoklina, ki ostaja večna priča edinega, v zgodovini, vesoljsva, dogodka, prehaja obok. Če dvigneš pogled, vidiš skozi njo luč v gornji kapeli kot blisk nesmrtnosti.

Ta razpoka gre potem skozi notranjost kapele Adama, grešnega človeka, in je zopet pod nogami, od koder gre do same sredine zemlje...

Baklje so že zdavnaj zgorjele in ugasnile in noč se bliža koncu. Vitezi kleče nepremično v dolgem redu in čakajo, da pridejo na vrsto. Plazeč se in pomikajoč po kolenih, pokrivajo zemljo kot vzdihajoča in strnjena preproga, podobni jati izmučenih, potujočih lastav, ki so jih videli nekoč de la Tour, Imbram in Jašek Zawora na poti v Clermont. Ne vedo, ali je noč ali svit, dan ali mrak... Potopljeni v molitve so izgubili občutje prostora in časa. Mogočni valovi nadčutne moči se pretakajo nad njimi, bijejo in udarjajo v dušo, enakomerno kakor diha... Cigave? Ali valovi samega Boga, ali skale, posvečene z Njegovo prisotnostjo?...

temu, da je tudi zelo močan mojster, za manj važno prireditev. V matchu Reshevsky — Horowitz bo odigranih 14 partij.

V šahovskem turnirju za prvenstvo Celja sta se po prvih kolih izkazala za glavna konkurenta za prvo mesto sodnik Modic in inž. Sajovic.

V velikem švicarskem izločilnem turnirju sta ostala le še dva tekmeča, znani švicarski mojster H. Johner in mladi, mnogo obetajoči P. Leepin. Med njima bo v kratkem odigrana odločilna partija za končno prvenstvo. Iz dosedanjega tekmovanja prinašamo danes Leepinovo partijo z Blanom.

M. Blan — P. Leepin

1. e2—e4, c7—c5 2. Sg1—f3, e7—e6 3. d2—d4, c5×d4, Sf3×d4, Sg8—f6 5. Sb1—c3, d7—d6 6. Lc1—g5 (v zvezi z Dd1—d2 in 0—0—0 je to znani napadalni sistem belega proti sicilski obrambi.) a7—a6 7. Dd1—d2, h7—h6 (močna poteza, ki prisili belega, da se odloči ali za Lxh6 ali Le3, ker bi na Lh4 moglo slediti Sfb×e4). 8. Lg5—e3, Sf8—e7 (vpoštev je prišlo tudi Sf6—g4 z menjavo konja za lovca.) 9. Lf1—e2 (beli se odloči za malo rohado. Pričakovati je bilo f2—f3, g2—g4 in 0—0—0 z dvorezno igro.) Dd8—c7 10. 0—0, Sb8—d7 11. Ta1—d1 (boljše bi bilo f2—f4 in Le2—f3 b7—b5 12. f2—f3 (beli je bil potisnjen v obrambo in kmalu prevzema vodstvo črni.) Le8—b7 13. a2—a3, Ta8—c8 14. Dd2—e1, d6—d5! (s to močno potezo začne črni napad.) 15. e4×d5, Sf6×d5 16. Sc3×d5, Lh7×d5 17. Le2—d3 (boljše je bilo Dc1—g5) Sd7—c5 18. Kg1—h1, 0—0 19. f3—f4, Le7—f6 20. Ld3—c2, Sc5—a4! (črni je zasledil slabo stran bele pozicije.) 21. Td1—b1, Tf8—d8 22. e2—c3 (grozila je Lxh4 in Lxg2+), Ld5—e4 23. De1—g3, Le4×b1 24. Tf1+b1 (da je ubranil damsko krilo je žrtvoval beli kvaleteto, toda črni takoj dokaže, da tudi žrtve kvalitete na reši slabega belega damskega krila.) Sa4×b2! 25. Tb1×b2, Dc7×e8 26. Tb2—d2, Td8×d4! 27. Le5×d4, Dc×d2 in beli se je vdal, ker je brez obrambe.

Za kratek čas

»To je pa res,« je rekla gospodična mlademu zdravniku, »da zakonski može delj živijo kot samski.«

Mladi zdravnik se je prisrčno nasmehnil, rekoč: »Prav tako točno tole ni, gospodična! Zakonskim možem se le zdi, da so delj na svetu.«

»Ali ste se ravnali po diletu, ki sem vam jo predpisal?« je vprašal zdravnik.

»Sem se,« je pokimal pacient, »vendar je to težko slo.«

»Težko? Saj sem vam bil vendar rekel, da dajte jesti to, kar uživa vaš triletni fantek!«

»No? In to je: novce za en dinar, ogorek smotke, gumb od ovratnika in dva kamenčka — ali to ni težko?«

Janez Jožetu: »Oženil si se? In kdo je gospodar v hiši?«

»To sva si pa razdelila,« pravi Jože, »moja žena ima v rokah denar, gospodinjstvo, otroke, hišne zadeve, — jaz pa ribico v akvariju.«

Po večerji je neki mlad pianist igral na klavir. Igral je jako dobro in vsi smo ga pohvalili. Teta Amalija je vprašala pianista, kaj da je prav za prav zaigral, ko je bilo tako lepo.

»Prva stvar je bila neka uspavanka, druga pa svatbena koračnica.«

»Oh, to ste res čudni vi mladi ljudje,« je rekla teta. »Saj bi bili morali igrati vprav narobe!

Kos o veliki noči

Stal je vrh kamnitne ograde in pel, kar je mogel glasno. Hotel je udušiti ostro vrbaje ščebetanje v bršlino, ki je zadaj za njim obraščal sprednjo stran majčkene čeri. Mala čer ga je obkrožala s treh strani, da je bila vse okrog njega nagnjena, zelena travnata draga. Onkraj drage se je raztezala prestrana ravnina.

Kljun pokonci in grlo nabreklo od zvokov je sipal svoj glas po dolinici. Po ušesih mu je vrtalo kričeče čvrljenje vrbave, ki so ščebetale vse vprek. Veselilo ga je pa le, da je njegovo žlahtno žgolenje odmevalo spet in spet, daleč nad vsemi drugimi glasovi v dragi. Ko je odmev njegovega glasu prihajal nazaj od razdrtih čeri vse srebrn in očarljivo nežen, ga je opojilo e ponosom, tako da se je pozibaval na slokih nogah in trepalj s peresi v perutih. Vedno znova je zapiral oči in nagibal kljun naprej, da je pel s še večjo močjo. Zdelo se je, da se mu bo grlo stopilo.

Sonce je zadelo. Sinji smrak v dragi je temnel. Kos bi moral že spati. Toda omamljen od ponosa je žgolel dalje. Tako vneto je žvižgal, da niti opazil ni tišine, ki se je hipoma spustila na vse ptice zadaj za njim. Gostolenje in čvrljenje je bilo v kraju. Vse je utihnilo, kot bi trenil, le prestrašeno, zvedavo in zateglo ščebljanje taščice le, ki je po skalnati njivici pod čerjo skakljala s kamna na kamen in ob vsakem poskoku kljubovalno bočila prsi. V bršlino na čeri je bilo trenutno poprej vse živo glasov in bršlinovi listi so se venomer majali, ko so ptički smukali med njimi sem pa tja. Zdal je bil bršlin miren. Noben ptič se ni več zganil.

Mačka je prišla v drago. Priplazila se je po robek čeri, natihoma zlezla navzdol po razpoki

poraščeni z mahom, in urno drobila dalje pod čerjo, dokler ptiči niso nehali peti in čvrleti. Kakor hitro pa so jim glasovi zamrli, se je mačka ustavila. Obstala je kakor vkopana, desno šapo dvignjeno in dolgi črni hrbet napol skrit v šopu trave, skozi katero je šla. Velike oči so se ji že svetile v poltemi. Začela je ovohavati travo okoli sebe, kakor da bi jo nameravala jesti. Rep je podvila podse in počasi legla na trebuh, pa samo za trenutek. Potem so se ji oči zablistale in tesno pri tleh se je pognala nekoliko naprej. Spazila je kosa, ki je pel na ogradi, katere je zapirala njeno stezo. V skoku je prišla do tam, kjer se je ograda končala v čeri. Začela se je spenjati in vsako šapo posebej je otrsela, ko je drugo za drugo pazljivo prestavljala po kamnih. Prišla je do vrha, stegnila svojo veliko okroglo glavo čez rob ograde in jo začela strašno počasi obračati. Spet je uzrla kosa, ki je pel desno od nje, deset metrov daleč. Pomežiknila je in neveselno zmajala z glavo, kakor da bi globoko vzdihnila. Obliznila si je šapo, Potlej se je s čudno naglim zagonom pognala na vrh in stekla po ogradi kakih pet metrov daleč, rep iztegnjen in oči žareče od silne divjosti. Taščica je presunljivo zavreščala. Mačka pa je na mah obstala.

Kos se je zavedal, da je zadaj za njim vse tiho, in se je bolj postavil. Misli je, da je prekosil vrbave, ki zdaj v tistem zanosu poslušajo njegovo prelepo žgolenje. Taščičin svarilni krik je slišal, toda bil je preverjen, da je zavpila od same nevoščljivosti. Otrsela se je v pustilo, da mu je vse črnorjavo perje pahljalo in vetru, ki je narahlo privel iz drage in obletel njegove okrogle prsi. Potegnil je glavo nazaj na hrbet, da se mu je vrat malone skril, in na ves glas vnovič zapel. Mačka je začela vohati krpicu počrnelega mahu na kamnu pred seboj.

Potlej je bilo nekaj časa vse tiho. Taščico je

Frtaučku Gustl ma beseda

Tu je še naša sreča, de glih dons, ke je Velika noč, nima spet Neška besede. Ta mrcina b nam prou gvišen spet tulk ud putic in pa ud šarkemu skp načevkala, de b se nam kar sline dol pu brad cedile. Vite, jest pa rajš letas putic še u misu na bom jemau, ke sem veseu, de mama še mal enotenega kruha pr hiš. Cez putice letas kar križ naredima in pučakma na bulši čase. Dons se pa rajš kej družga puguovorma, de boma loži puza-bil na zdejšna mizerija.

Asten, zdej vam je vender enkat Neška puvedala, kuku in pa ki sva se midva prouzaprrou seznanla in nazadne še clu bratušna pila. Vi na verjamete, kulk sem s mogu jest przadjat, de sem Neška prpravu do tega, de je pršla s farba na dan in puvedla, kulk je že stara. Sej glih prou nč na rečem. Za ena ženska je tu res precej naroden. Puseben, keder je že mal bl u letih, koker je že Neška Lejte! Men je pa tu prou čist useglih, kulk sem star. De je clouk le zdrou na duš in na teles in pa de je še za kašen del. Sej nubeden ni sam uržah, če je že tku star. Leta greja holt kar naprej in naprej. Z nubena ketna jih na morma tku kam prkient, de b na mogle več naprej. Kulker je men znan, se pa tud še nubeden ni prtužvou čez tu, če je že eneh osemdešet al pa še več let mogu pu svet trava tlači.

Verjamete, de me Neška en ceu teden še pugledala ni na cest, še sva se arečala. Kar hiter je začela u kašen auslog zjat in je tulk zjala, de sem jest odšou naprej. Jest na vem, zakua je mulla pasla. Noja, zdej se je pa že unesla. Zdej sva že spet do-bra. Ta babenca b brez mene mende še žiut na mogle, tku sem ji h šrc prrasu. Scer je mam pa tud jest še precej rad, če prou ma jezek za ene par centimetru predoug. Sej en žensk tu ni glih zamert, ke tu je ja ženska epidemija že ud nekdej.

Te dni en dan sem ja dubu u Zidousk ulc glih tam pred Kosuva štacuna, ke je u enmu ausluge muderčke al neki tagca, ugledavala. Sej veste, de jest nisem mogu jiti kar mem ne. Prec sem kar ke k ne stopu in ja pu ram mal puteplou. Ke se je ubrnila, sem ja pa prašu, če je še kej huda name.

»Zakua bom huda,« m je udguvarila. »Zdej je že, kar je. Zdej na morem več besede nazaj jemati. Prou lepu pa tu glih ni blu ud tebe, de s me du kej tagca prpravu. Kua gre pa tu ldem mar, kulk sem stara? Zdej s mende ja sit, al ne? Puglej, Gusl! Jest še neekol u žeuilejn nubenu puvedala, kulk let mam že na grb. Pa tud zdej b tega na puvedala, če b m ti k temu na pršilu.«

»Pejdnopejd čenca. Kuku b pa naredila, če b mogla jiti kerkat na sudnija kermu za priča? Tam moreš ja use prou natančen puvedat kar u priča useh, ke prideja ubravnavu puslušat. Tam te sudnik upraša, kdaj s bla rujena, pol pa tud, ki s bla rujena. Prou use b mogla na sudni puvedat. Use tu, kar s sudnike puvedala, pride pa nazadne tud u naše časupise. Zdej m pa puvej, al b bla pol kej na bulšem?«

»Oh, Gusl! kdu b s mislu, de s ti tku strašen naumen. At res misleš, de sem jest kar na pržgan žup u Iblana prplavala? Jest b s že žnala pumagat. Tu nej te prou nč na skrbi. Puglej! Lans let že bi preke jesen, sem mogla jiti jest res na sudnija za priča. Dve babenice prec zraven pr našmu šusede sa se enkat tku med saba skausale, de se je pu cel naš ulc razlegal, ke sa se klufale. Sevede, jest se nisem tla prou nč umes mešat, kar tih sem jih vogne gledala in se pr tem tku zabavala, koker u kašenmu kino. No, in nazadne je pršlu clu du tož-be. Ke sa mende vidle, de jih jest pr vokne gledam, sa me dale pa za priča. Kua sem tla naredit? Kar jiti sem mogla, če prou nisem šla rada.«

»No, videš, tam s mogla pa tud puvedat, kulk s stara, al ne?«

»Ja, Gusl! al me maš res tku za nauma, de bom šla kej tagca na sudni prpoudvat?«

»Kuku s pa naredila? Sudnik če ja ud priče use natančen zvedet.«

»Smorn! Ke me je gespuh prašu, kerga leta sem bla rujena, de bo zapisu u protokol, sem mu pa kar anjtoh rekla, de se več na spomunam, ke je še precej doug. En čas je sudnik premšivou, pol je pa reku, de nej mu saj puvem, kulk sem stara,

pol bo pa že sam zrajtu, kerga leta sem bla rujena. Jest se mu mu tkula udguvarila: »Uprustite gespuh sudnik. Tud tu vam na morem puvedat. Verjamete, de jest še neekol nisem leta štela. Tu me sploh ni interesiral. Leta sa šli holt naprej. Keder se m je dober gudil, sa tku hiter irčal naprej, de m je blu kar žou zajne. Keder sma brunda toukel, jih pa kar ni tlu bit konc.«

Sudnik se je mal namuznu, ke sem mu tu puvedala, puslušauci sa se začel pa kar naglas rezat.

»Tu boste pa mende ja vedel, u ker cerku so vas krstil. U tem župnišč boma pa lohka use ta drug zvedel, kar vi na veste. Tam morja use zapisat.«

»Tu rada verjamem,« sem jest rekla. »Ampak, žalibog, tud tega na morem puvedat. Nekar m na zamerte. Veste gespuh sudnik, prec ke sem jest pršla na svet, me je ena babenca tku u ene cujne puvila in zahumatala, de nisem prou nč vidla, kua se z mana dela. Lejte, zatu tud nisem mogla videt, u kera cerku sa me nesel.«

»Pol se pejte pa usi farbat,« je reku gespuh sudnik in nas use ven zapodu. Tiste dve babence, ke sa se steple med saba in se pol še tužile, mene pa tud puvrh. Viš, Gusl! zvedla pa le ni živa duša, kulk sem stara. Sam ti s me zdej tku deleč prpravu, de sem mogla u »Sluvence« use puvedat.«

BABYMIRA krema

se uspešno uporablja zoper spuščaje, rane, praske, opekline, hraste, lišaje in vse nečistosti kože pri otrocih in odraslih, Naglo suši od potu ali seči vneto in odrgajeno kožo.

Dobiva se v vseh lekarnah in drogerijah po ceni din 12.— za škatlico

»Nekar se na jez, Neška. T pa drug let na bo treba puvedat, ke bova praznuvala dvainosemdesetletenca, če nama Bog na bo pred ta rajtenga pre-križu.«

»Noja, zdej je že, kar je. Sej nisem več jezna nate. Puvej m rajš, kar s zdej namenem? Al greš spet penzumiste sprašvat, kua je kej nauga na svet? Tkula sem mu jest dala mal pud nus, ke hod zdej usak dan v Zvezda k penzumistem pu puručila, namest de b se na kašen časupis naroču.«

»Kaj še. Zvezda grem mal pugledat, de bom vidu, kuku je kej napredvala.«

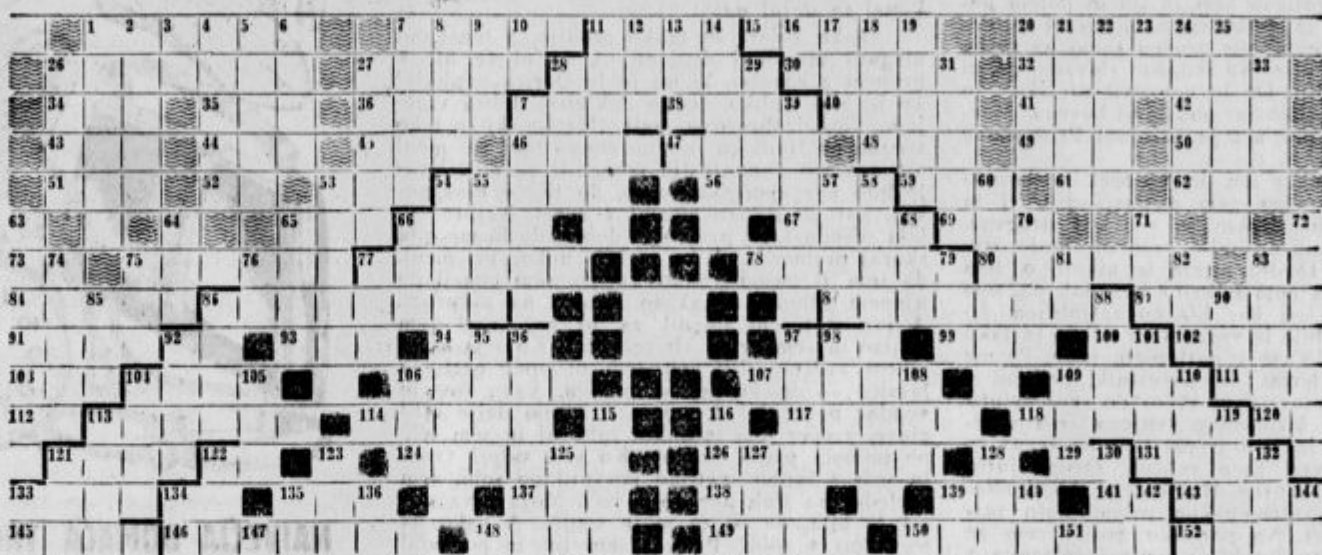
»Pol je pa glih prou, de sva skup pršla, ke jest mam glih ta namen.«

»Za moj tal. Ker skupi pejva. Veš, jest b tud toj mnejne u zdejšen Zvezd rad slišu. Du zdej m ja je še usak drgač kritiziru. En prauja, de je bla pred, dokler še nisa kustajnu ven puruval, velik lepši, koker je zdej. En penzumistu ja ma pa strašen u želodce. Tku zabaula zmeri čez tiste kustajne, de

je groza. Veš, tu pa sam zatu, ke mu je enkat ena kauka en majhen spumineček dol z drevesa na klu-buk spustila. Tega na more neekol puzabet, ke ga je mogu pol dat h Rajhe, de mu ga je spucu. Plačat je mogu pa kar tri kuvače. Ampak tu je prena-umen, de se zdej na kustajne in pa na Rajha jezi, ke sta čist nadoužna. Ta špas s je ja ena kauka prvušila. Cez kauka b se mogu prtužvat. Jest pa tkula prauim: keder bo Zvezda voreng naštimana, bo tku lepa, koker je blu soje čase tist raj, ke sta Adam in pa Eva not živela. Praktična bo pa Zvezda še velik bl, koker je blu tist raj. Kene, u Zvezd nisa tli gespuh nubenga jabuka zasadi, de se lde na boja mogel pregrešit. Tu je pameten, ce b Adam pa Eva bla še pr žeuilejn, b se prou gvišen u naša Zvezda preselila. Tle b na mela nubeneh skušnau. Vem, de zdej tku žalasten gledata dol z nebes na naša Zvezda, pa s na morta več pumagat. Kar je tu je. U parkh še holt na smeja jabuka sadit, pa je fertik.«

F. G.

*** K r i ž a n k a ***

Vodoravno: 1. Gozdna žival — 7. Lepo žensko krsturo ime — 11. Sramežljivost — 15. Tuja beseda za svetilko — 20. Zabljuha zakona — 26. Svojski — 27. Litvanski šahovski mojster — 28. Zvezda premičnica — 30. Strah, obnemelost — 32. Enotnost, sloga — 34. Vrsta zemlje — 35. Kratko žensko ime — 36. Sop slame — 37. Vzhodni krivoverec — 38. Prvi človek — 40. Kos lesa — 41. Stavbno gradivo — 42. Drug izraz za smuči — 43. Zelelnik — 44. Uživam hrano — 45. Domača žival — 46. Savinjska reka — 47. Domače moško ime — 48. Oblika osebnega zaimka ženskega spola — 49. Illova (2. sklon) — 50. Kakšen? — 51. Družinski poglavar — 52. Obrnjeni predlog — 53. Pečina, skala v morju — 54. Znamka švicarskih ur — 56. Nasprotje od visok — 59. Skrajšano žensko ime — 61. Ploskovna mera — 62. Irška revolucionarna organizacija — 65. Beloglavi jastreb — 66. Vrsta naglasa — 67. Južnoazijsko višavje — 69. Finsko mesto — 73. Osební zaimek — 75. Svečana zadnja pot — 77. Okolica — 78. Zar, ogenj — 80. Površno opisan — 83. Mo — 84. Stopinja — 86. Starogrška zgodovinska oseba ženskega spola — 87. Komet — 89. Zgoščena tekočina, sok — 91. Koroska gora — 92. Nikalnica — 93. Romunska reka — 94. Igralna karta — 98. Kratica pri naslavljanju — 99. Obžalovanje — 100. Osební zaimek — 102. Južnoameriška država — 103. Pritrdilnica — 104. Hranivo — 106. Hrib pri Beogradu — 107. Drevored — 109. Ena od obeh rok — 111. Slovenski zgodovinar — 112. Števnik — 113. Govoriti neresnico — 114. Vrsta pogodbe — 117. Zensko ime — 118. Južni sadež — 120. Osební zaimek — 121. Del noge — 122.

Kazalni zaimek — 124. Tanka, lahka tkanina — 126. Glasbeno delo — 129. Kratica pri električnem toku — 131. Up — 133. Naj bo — 134. Vzklik — 135. Casovna enota — 137. Gora v Mali Aziji — 138. Pojdi — 139. Clan slovanskega naroda — 141. Primorski vzklik — 143. Zdravilna rastlina — 145. Južnoazijska država — 146. Postati otopel — 148. Začimba — 149. Telesna poškodba — 150. Kovina — 152. Sop žitnega bilja.

Navpično: 1. Praznične jedi — 2. Senčna stran pobočja — 3. Nedoločni zaimek — 4. Mori — 5. Casovna doba — 6. Dežela v Zapadni Indiji — 7. Dolžinska mero — 8. Grško bog vojne — 9. Del živalskega telesa — 10. Začetnici slov. pisatelja (Torin, gospod Mirodolski — 11. Umetnik — 12. Bivališče blaženih — 13. Zensko ime — 14. Mohamedansko sveto mesto — 16. Prva in osma črka v abecedi — 17. Sončna hiba — 18. Napolnjen — 19. Celina — 20. Rastline — 21. Tuje žensko ime — 22. Človek, ki riše — 23. Osební zaimek — 24. Trdi deli telesa — 25. Kolonijalni vojak — 26. Tuje moško krstno ime — 27. Mesto v Istri — 28. Del vhoda — 29. Hrvaški graščak iz kmečkih pultov — 31. Pozitivni električni pol — 33. Pisni izraz za glas ure — 37. Tek, slast do jedi — 39. Zdravilna snov — 53. Pridna žuželka — 54. Poljsko delo (nedoločnik) — 55. Domača vprežna žival — 57. Državna blagajna — 58. Napasti s kamenjem — 60. Nesimpatični, oduren — 63. Ubogljiv — 64. Struja — 65. Suha trava — 66. Veznik — 68. Kratice ruske povojne gospodarske organizacije — 70. Površen opis — 71. Naselje — 72. Vrsta tkanine — 74. Niti eden — 75. Dvojica — 76.

Izraz pri kartanju — 77. Romunska reka — 79. Ljudska nikalnica — 81. Začetnici slovenskega pisatelja — 82. Se manj ko zelo malo — 83. Mešanec črnega in belega plemena — 85. Zver — 86. Ločilo — 88. Konec očenaša — 90. Evropsko mesto — 92. Del telesa — 95. Slovenska reka — 96. Tanka žitna bljka, (2. sklon množine) — 97. Visoka ravan (2. sklon množine) — 98. Lisa, madež — 101. Moško krstno ime — 104. Rednica — 105. Očka — 106. Stajerski izraz za očeta — 108. Kot pri št. 105. navpično — 109. Vrsta barve — 110. Dežela v Zadnji Indiji — 113. Krleževa drama — 115. Del besede »anatomija« — 116. Osje gnezdo — 119. Južnoarabska trdnjava — 121. Vrtna rastlina — 122. Starorimski cesar — 123. Casovne enote — 125. Gre, odhaja — 127. Pesnitev — 128. Besedno naslonilo pri prevoznih sredstvih — 130. Lahko, more — 132. Najmanjši del snovi brez zadnje črke — 133. Pogojnik — 134. Vzklik — 135. Nada — 36. At — 139. Grška črka — 140. Označka za kem, prvino — 142. Ploskovna mera — 144. »Preteklega leta« (trgovska kratica).

Zlogovnica:

Sestavi iz zlogov: a, ar, ben, ca, do, ev, fe, gaj, hij, is, ja, je, ko, li, lon, ma, nav, ne, o, po, pir, reč, rman, sič, so, sta, ta, vor, to, ti, tro.

Besede sledečega pomena:

Grešni kraj po svetem pismu — vojaško glasbilo — moško ime — Pol tič, pol miš — Okoliš — gozdiček — zelišče — balkansko pleme — muslimansko pokrivalec — besede istega pomena — drevo — grški bog.

Prve črke dobljenih besed način hitre pisave, tretje črke pa lastnost, ki jo mora imeti vsakdo.

Premenjalnica:

Zamenjaj zloge teh besed tako, da dobiš nove besede sledečega pomena: Človek z bolanimi udi — Del očesa — Vežba — Božjepotnik — Vojvodinska reka — Moško ime — vinčar — Vodna tvorba — Rednica — Del drevesa — Ruska reka.

Ali že veste?

Rdeče roke si izboljšaš, če si jih umiješ v mlačni vodi, ki ji primešaš boraksa in kafnega spirita.

Zarjavele drsalke namažeš s petrolejem, drug dan pa jih obdržiš s soljo ali finim peskom.

Stare mastne madeže iz prepon (tapet) odpraviš s kašo iz ilovice in vode, ki jo precej na debelo daš na madeže. Drug dan to kašo previdno postrgaš proč.

Porumenelo belo volneno blago obeliš v žvepleni sopari. Kako sobico dobro zapreš, obesiš vanjo tisto volneno blago (obleko) in užgeš nekaj žvepljenih trakov. Čez nekaj ur kamrico odpreš in blago delj časa dobro prezračiš. Pri vsem tem pa je na mestu skrajna previdnost, da se kaj ne užge in da ne uhaja žveplo ven.

Zgibana (pokršljena) krila se dajo težko uporabiti, če hočemo obleko predelati, ker se zgibki nožejo porazgubiti. Pomagaš si tako, da zgibano blago opereš in ga potem razprostreš. Ko je blago suho, ni zgibkov več videti.

Preslano meso postane okusno, če ga zavije-mo v platneno krpo in položimo v pesek. Čez 10 ur izgubi meso slan okus. Prav tako storimo s preslanimi ribami.

Kako si oči okrepiš?

Okrepitev oči je pač najvažnejše za sleher nega človeka. Izvrstno sredstvo za okrepitev očesnih živcev je navada, da si veke, obrvi in sence vsak dan, preden gremo spat, z mrzlo vodo orosimo. Zares ni ničesar drugega, kar bi dalo očesnim živcem tako moč, mimo tega pa zabrani vodo, da v oči in prehludega krvnega pritiska, (kar je večidel vzrok skoraj vseh očesnih nevarnosti). Večkrat na dan dajmo z mrzlo vodo ovlažiti veke, obrvi in sence, zlasti še, če čutimo, da nam oči slabijo. Vsa druga sredstva za oči pa so brez zdravnikovega navodila škodljiva.

P. S. Finžgar

Pod svobodnim soncem

Povest davnih dedov

97.

Iztoka je omamil sijaj Bizanca. Prisoštvoval je pri igrav v cirkusu in iz Epafroditove lože je gledal Justinijana — krvnika svojega naroda, in carico Teodoro. V cirkusu so bile tudi dirke med »modrimic, to so bili carjevi, in med »zelenimic.«

98.

97. Tekmovali so »modric« in »zelenic« in obe stranki sta imeli isto število vodnikov.

98.

Epafrodit je bil kupil štiri arabske žrebce in vprav te je bil poklonil carici Teodori.

99.

Epafrodit: »V poslednji dirki so dobili moji konji, ki sem jih poklonil Teodori...«

Iztok: »Ah, kako bi rad vodil te konje...«

100.

Mogočni Azbad, cesarjev ljubljencec, ki je bil zaljubljen v Irene, je bil pri carici. Teodora: »Azbad, pojdi in vprašaj Epafrodita, ali hoče uničiti arabske žrebce, ki sem jih kupila z njegovim posredovanjem.«

99.

100.

To ni še nič!

Sam Bog ve, kako so le prišli drug do drugega! Sleherni od njih je bil iz druge dežele, z drugih razmer in do dna so se razlikovali drug od drugega po izobrazbi, svoji nravi in svojih navadah. Eno pa je bilo skupno vsem: vsakdo od njih se je znal prav odlično — lagati, tako lagati, da je bila to že umetnost.

Umetnost? Prav zares! Kdor se ni te umetnosti učil, kdor ni prav rojen zanj, temu je za vsako reč, kaj si, kri mu plane v glavo, jecljati začne in se motati v štrene. Takim žalostnim začetnikom so se naši mojstri le sočutno nasmihali, zakaj oni so se lagali s tako odločnostjo, s tako lahkoto, da jim sploh nihče ni bil kos. Kmalu so se združili v poseben krožek, kjer ni bilo pisanih pravil, pač pa je veljalo to:

»Laži se, kolikor se hočeš, a tako, da ne bo nihče zdaval o tem, da ne govoriš resnice! Kvečjemu smeš reči:

»To ni še nič! ampak to, kar se je meni pri-merilo...«

V neki predmestni krčmi so imeli svoj sedež. Tam so se shajali in so hoteli biti zase. Neki moj prijatelj, ki je imel rad vse, kar je bilo kaj posebnega, me je opozoril nanjo. Koj drugi večer sem bil ondi in s svojega se-žeza sem utegnil posluškovati takemu razgo-voru:

»To ni še nič,« je pravkar začel eden od njih. »Poznal sem starega profesorja, ki je svojega jazbečarja zdresiral na knjige. Kadar je gospod sedel za svojo pisalno mizo, mu je bilo treba le zaklicati: »Bobi, prinesi mi So-krata!« in že je pes odvihral k pravi polici, vohljaj je po knjigah sem in tja in potem po-tegnil Sokrata iz vrste in ga prinesel profe-sorju. Žal, pa je bil pes izučen samo na grške in latinske pisatelje. Na sedanje slovstvo ga ni bilo moči navaditi. Da bi napravil preizkus, je profesor poslal Bobija po Levstikovega Mar-tina Krpana, a pes mu je prinesel Prešernove poezije.«

»To ni še nič,« mu je posegel v besedo njegov tovariš. »Jaz vem o pasji dresuri in njenih napačnih učinkih še vse kaj drugega, kar me je nekoč spravilo celo ob mojo živ-ljenjsko srečo. Doslej nisem še nikoli o tem govoril, a danes bom odkrito povedal, da sem bil pred tremi leti kar blazno zaljubljen. Iz-vojenka mi je bila iz vsega srca vdana in tako bi se bilo izvršilo vse v najlepšem redu. Pa me je njen oče, bogat veleposelnik, povabil v svoj grad in na lov. Tisti večer po svojem pri-hodu sem se z izvoljenko svojega srca spre-hajal po parku in sem ji pri tem na šegav in nagajiv način vzel njen robček. Drugo jutro sem se hotel s svojim Hektorjem, kratkodla-kim in velikim plemenskim psom, malo raz-gledati po kolicah. Na parobku gozda sem se usedel na stor, vzel robček svoje izvoljenke v roko in ga pritisnil na ustnice. Pri tem pa me je Hektor opazoval, je robček povohljaj, jaz sem pa napravil kretnjo, ki jo je pes napak razumel. Brez misli sem zrl za njim, kako je divjal od mene proč, nato sem se pogreznil v zaljubljene sanjarije, a kar mahoma sem za-slišal klice na pomoč. Seveda, to je bil glas moje neveste! Planil sem kvišku, in že je pri-drevil Hektor in je vlekel ubogo dekle s seboj! Aportiral mi jo je! Saj je to prav spretno na-pravil in jo je držal za pas pizame v gobcu. Saj veste, da je dekle padlo iz ene omedlevice v drugo in pa — da je bilo nato vse končano med nama!«

»No, ali naj zdaj,« je povzel tretji, »nada-ljujemo zgodbe o ženskah in otrocih? Jaz bi vam lahko z obojim postregel! Pa vam bom najprej pripovedoval o nekem čudovitem do-godku, ki sem ga bil lani doživel. Slučajno sem se bil seznanil s ljubko gospodično in zla-sti njene velike, kot oglje črne oči so name neznansko vplivale. A ona je pogled skoraj zmeraj povečala in kar izogibala se je temu, da bi mi bila v oči pogledala. Ko sem ji to nekoč povedal, mi je priznala, da ima pogled njenih oči poseben vpliv in ker me ima rada, me noče onesrečiti. Znano je, da strahu sploh ne poznam in da nisem babjeveren. Prav zato sem silil vanjo, da naj mi vendar pogleda v oči. Slednjič je popustila in se mi je za nekaj trenutkov krepko v oči zazrla. Meni je postalo pri tem tako nekam čudno, v obeh me je za-čelo sketati in zbadati in kakor bi skozi vse moje telo šinil električni tok in v koncih prstov in v petah sem začutil pekočo bolečino, v glavi pa se mi je zvrtilo in sem že skoraj omedlel. Dekletovega pogleda nisem mogel več zdržati, povestiti sem moral pogled in ko sem se spet ozrl kvišku, ni bilo od nje nikjer ne duha in sluha. Nekakšna nenavada utrujenost me je prisilila, da sem odšel proti domu. Toda ljudje so me na cesti tako čudno pogledovali. Nisem vedel, kaj naj bi to pomenilo, dokler me ni neki znanec nagovoril:

»Križi božji, kaj se je pa z vami zgodilo? Pri vsakem koraku se vam noge tresejo, roke vam podrtveajo ko v krčih, glava se vam maje, ko da vam bi odpadla in vaše oči so grozne, da se vas človek kar ustraši! Sarenica je zelena, zenica rdeča ko ogenj, a očesno ja-bolko je črno ko oglje! Brez dvoma imate kako posebno hudo bolezen. Pojdite brž z menoj, po-klical bom avto in vas odpeljal k zdravniku!« A zdravnik tudi ni vedel ne kaj ne kako, po-skušaj je z menoj to in obo, pa je bilo vse zaman. Brez dvoma bi bil še zdajle tak, ka-kršen sem bil tedaj, ko bi se ne bil slučajno seznanil s ravnateljem zoološkega vrta. Ta je dejal, da bi bilo treba poskusiti, kako bi name vplivali pogledi raznih živali in da ima že razne dobre uspehe s tem zdravljenjem. Tako sem postal vsakdanji gost zoološkega vrta in sem z ravnateljem hojeval od kletke do kletke. Precej težko mi je povzročalo, da sem mogel ujeti pogled živali, saj se splošno ne zanimajo dosti za radovedne ljudi, mene pa so ge oči-vidno kar bale. Z neskončnim potrpljenjem se mi je slednjič posrečilo, a učinka še dolgo ni-sem občutil na sebi. Le pri medvedu in pri sovi sem čutil neko olajšanje, in sicer najprej v obeh nato pa po vsem telesu. To sem povedal ravnatelju, ki mi je dejal, da sva s tem prišla na pravilno pot zdravljenja. Za vsak dan mi je predpisal po eno uro medvedovega in po eno uro sovinega pogleda dotlej, dokler ne bom ozdravljen. To čudno zdravljenje mi je zares pomagalo in čez teden dni sem povsem ozdravljen odšel iz zoološkega vrta.

Zdaj je bil četrti na vrsti. Modro je pri-kimal in dejal nato:

»Take stvari se lahko zgodijo, z ženskami utegneš marsikaj doživeti. A to ni še nič v primeri z zgodbo, ki mi jo je Dorica napletla! To je bilo ljubko, čedno dekletce, dobro vzgo-jeno, fino izobraženo, toda človeka, ki se tako spozna na ljudi ko jaz, ne moreš tebi nič meni ti s samo zunanostjo potegniti za nos. Meni je bilo kar spočetka jasno, da tiči v njej ne-kaj, kar je s čarovnicami v zvezi. Najprej je bila seveda tako pridna in dobra, da bi me bila skoraj premotila. A ko je bila nekoč pri meni, da sem ji posodil neko knjigo, sem opazil po njenem odhodu nekakšno lasnico na preprogi. A jaz se nisem zmenil za to reč, vzel sem knjigo in sem urico ali več bral. Ko sem hotel potem zvečer oditi ven, sem se spet ozrl na lasnico — in čudno, si mislim, kako se je vendar povečala! A s tem si nisem dalje bilil glavo, zvečer sem se dobro zabaval in sem šele po polnoči prišel domov. Ko sem odprl vrata in sem z žepno svetilko posvetil po sobi, sem zagledal na tleh dve dolgi reči. Moja prva mi-sel je bila, da so to moje smuči. A kako da so poletji v sobi? Prižgal sem luč in pogledal natančneje in sem videl, da to niso smuči, am-pak da je železna palica, zakriviljena v obliki črke u.

»Saj je to ko kaka velikanska lasnica,« sem si dejal, a nato koj pomislil, da je to traparija in da sem pač pregloboko pogledal v kozareček. To je bilo bržkone tudi res, zakaj zaspal sem bil, ne da bi bil luč ugasnil. Zbudilo me je nekakšno grmenje in zagledal sem prevrnjeno nočno omarico. Ali sem jo bil nemara v spanju prevrnil? Nikakor, stvar je bila taka, da jo je prevrnila tista preklemana lasnica, ki se je bila še dalje razrastla. Zdaj je ležala na svoji žrtvi kakor hudobna pošast in je iztezala svoje roglje proti oknu. Kot bi trenil, sem se bil iz-treznil in sem začel premišljevat, kaj bi se dalo storiti. Pa se nisem nobene pametne do-mislil, ker me je presvetla luč skelela v oči in nisem mogel nič misliti. Skočil sem s po-stelje in sem luč ugasnil. Tema je blagodejno vplivala na moje možgane, vsa ta reč z lasnico se mi je zazdelo trapasta in sem tako spet za-spal. To pot sem se zbudil, ker je nekaj za-žvenketalo. Takoj sem vedel, zakaj: lasnica se je bila še bolj povečala in je predrla okens-ke šipe. Zdaj je pa že bilo treba nekaj storiti. Navsezgodaj sem odhitel k železninarju in sem mu to reč prodal prav po ceni, češ da naj jo pride koj iskat. Jako sem bil ponosen na to, da sem se nakani tistega čarovniškega dekleta tako dobro postavil po robu in mu pri tem celo nekaj denarja zaslužil. Ko sem šel čez ne-kaj časa mimo železninarja sem moral hočeš nočeš noter, ker sem bil radoveden, kam je tista železna palica prišla. Prav čudno me je pogledal, nato pa je dejal, da jo je bil še istega dne prodal. Komu? Kam? Nekemu tvo-rničarju. Meni pa ta reč ni dala miru in pozve-doval sem dalje, dokler nisem prišel do dna: škodove tovarne so bile tisto reč kupile, ki še zmeraj dalje raste, tako da nimajo le tovarne dovolj tega železa, ampak ga tudi še izvažajo. Zdaj sem bil pa tam, kamor me je ženišče brez dvoma hotelo spraviti: tako sem pobesnel in še

Grazia Deledda:

35

Marianna Sirca

Sardinska povest

»Vi?« se je okrenil k njemu Sebastiano. Vaša hčerka ne more pričakovati, da bi iz vaše strani zadevo uredili. In ti, sestrična, le poslušaj me od tod: pokliči svojega hlapca, da raz-draži psa proti meni. Jaz te bom kljub temu branil: branil te bom, kot branimo blazneža. Poslušaj me! Poslušajte me vsi! Kričanje je ne-potrebno. Vedite, da sporočam Simonu Soleu, naj se tebi, Marianna Sirca, ne približa nikdar več v svojem življenju. V nasprotnem primeru ga v znamenju tega svetega križa usmrtili kot divjega prašiča, kot lisico, ki zleze v ovčar-nico.«

»Snel si je kapo ter potegnil z roko čez ogenj znamenje velikega križa in razpolovil pri tem plamen. Marianna se je znova vsa jezna dvignila.

»A jaz ti rečem, Sebastiano Sirca, da so tvoje besede kot veter, ki mine.«
»Dobro! A pazi nase, ženska! In nate se obračam, Costantino Moro, nate, ker pravijo, da veruješ v Boga. Skušaj! Ti urediti zadevo. Če tega ne storiš, boš ti odgovarjal pred Go-spodom, kar se bo zgodilo.«

Costantino ga je še vedno ironično gledal. »Bogu bom dal odgovornost za svoje na-pake in ne za tvoje! In niti Simone Sole se ni-ma bati takega človeka, kot si ti. Zakaj ho-češ ti gospodovati nad usodo?«

»Ali je to tvoj odgovor?«
»Za sedaj da. Potem ti bom odgovoril na besede, ki si jih obrnil name. Sedaj sem v hiši drugih. Napraviva takole: Stopiva na zemljo, ki ni last Marianne Sirca in ti bom na vpra-sanja bolj odgovoril.«

Marianna je rekla na to:

»Nihče nima pravice, govoriti o moji za-devi, ne v moji hiši in ne zunaj nje. Ponavljam, da sem jaz gospodinja. In niti moj oče, ki je tu navzoč, mi ne more ukazovati.«

Stric Berte je pokimal z glavo, njegov obraz je bil resen in otožen.

Sebastiano je sprejel Costantinovo ponu-bdo in se dvignil. Ta dva človeka, ki se nista prej nikdar srečala in nista imela nobene zveze, sta se gledala preko ognjišča kot dva smrtna sovražnika. Toda Costantino je nenadoma dvig-nil glavo in zdelo se je, da v tragični tihoti, ki je sledila, poslušata trepetanje plamena, naha-jajočega se ob njegovih nogah.

»Ne, za sedaj ti nimam ničesar več po-vedati. Če Bog hoče, še bova še srečala,« je mirno rekel.

Sebastiano ni vztrajal; šel je po svojega konja in ga zajezdil. Ko je odjahal mimo ku-hinje, je njegova senca ponovno zatemnila jasno luno. Pekanje konjskih kopit je dolgo časa odmevalo v nočni tišini.

Marianna je zopet sedla. Proti njej volji so ji privrele solze iz oči; rodile so se v strahu in muki. Costantino je podnetil ogenj in ko je raztezal žerjavico, se je prikazal rdeč rožni venec: zdelo se je, kot da bi bil napravljen iz jagod ostrolistnice. Padel je na tla.

Videti je bilo, da je ta padec vse zdramil. Stric Berte je sklenil roke med kolena in med tem, ko je Costantino dvigal rožni venec, mr-mral:

»To je slabo, da pozabljamo na Boga in na smrt. Marianna, hčerka moja, poslušaj me! Zdi se mi, kot da stojim pred smrtjo in da ti moram govoriti o minljivih rečeh. Poslušaj me, Marianna: nikar ne uniči dveh kristianov! Vi-diš, če ti hočeš, se Simone lahko reši in tudi Sebastiano. Ti pa želiš obema pogubo. Mari-anna, moramo umreti! življenje je tako kratko, kot steza med to hišo in ono tam, medtem ko je večno življenje vse.«

NAJVEČJA DOMAČA TRGOV-SKA HIŠA V JUGOSLAVIJI!

ZAHTEVAJTE TAKOJ NAJNO-VEJŠI CENIK!

Sternceki
CELJE 46

danes ta dan pobesnim, če pomislim, da bi bil mogel postati največji kralj železa na svetu, da bi bil večkratni milijarder, če bi bil obdr-zal lasnico in se sam lotil kupčije z bombami!«

Za zdaj mi je bilo dosti teh zgodb in sem odšel iz krčme, a obljubil sem, da bom še pri-šel. A minilo je več ko tri mesece, preden sem bil tam. Toda miza ljudi, to ni še nič, je bila prazna. Krčmar mi je povedal, da ni noben teh mojstrov laži več pri življenju. Da je bil ne-kega večera eden od njih povedal tako stra-hotno laž, da so drugi od same nevoščljivosti zdijvali in so ga ubili. Za kazen so bili nato vsi oboeseni. Odkar pa to vem, nimam nobenega miru več, ker venomer razmišljam, kakšna da je morala tista zgodba biti, ki je celo takšne mojstrske lažnive spravila iz tira.

(R. Slaviček.)

V neki večji družbi, kjer je bil navzočen tudi slavnj Humboldt, je nanesel pogovor na »spiritizir-anje« in kako da se je mizica premikala. Neka gospa je pripovedovala čudovite stvari o tej za-devi. Rada bi bila pa zares vedela, ali se mizica sama premika, ali jo kdo skriva poriva.

Humboldt se je zasmejal, rekoč: »Zakaj pa naj bi se mizica ne bila premikala sama od sebe? Saj vendar veste — pametnejši zmeraj popusti!«

Ona: »Jako sem radovedna, kakšna bo nova pomladanska moda — posebno od pokrival.«

On: »To ti lahko povem: ženska pokrivala so zmeraj dvojne vrste, taka, ki ti niso všeč, in taka, ki jih ni moči plačati.«

Mati, moli zdaj za mene

Mati, moja dobra, tiha mati. — si že kdaj premišljevala, — ko si na polju rž sejala, kaj bo z mano, sestro, brati?

Mi smo tvoje sad in seme, o kaj za nas si vse storila, sebe vso si razdelila, — za svoj sad in svoje seme.

Mati, — vem, nič nisi rekla, toda sama sem spoznala, da bi vse mi rada dala, ko si mi popotnjo pekla.

Večkrat sem premišljevala — kakor prvi sad drevesa, sem odšla iskati nečesa, — sreče ti mi nisi dala.

Da bi bilo dobro seme, tisočkrat si zazelela, a jaz biti razodela, da težko je — dober biti.

Ko si v polju rž sejala, mati, tiho si molila, da bi rastle in kalila.

Vedno dalje duh me žene, moli, mati, zdaj za mene!

(Pučko Marija.)

XII.

Costantino se je vračal v zavetišče po isti poti kot Simone pred enim letom. Bila je ista jasna vedrina lune, ista spomladanska mehkoča. Toda on se ni čutil visokega in močnega kot njegov to-variš. Majhen kot kakšen deček, je hodil počasi, s sklonjeno glavo; ker je imel še prepustnico, se je čutil pogumnega. A bil je previden, ker se je bal, da ga kdo zasleduje. S seboj je nosil tudi bo-lečino Marianne in njeno ponižujočo besedo za Simona.

Imel je vtis, da je ubogi hlapček, in da ga je gospodar prisilil, naj nese nekemu psoku v dar; v povračilo da nosi zopet dar v podobi še hujše psokve.

Sebastianove žaljivke, na katere se je od časa do časa spomnil, so ga zbadale do kosti. Tedaj se je ustavil in kot njegov tovariš je tudi on občutil, da se je zbudila v njegovi duši divja zver, ki ga je silila, naj se obrne in se vrne k Sebastianu, da mu bo vrgel v obraz vse bedaste besede in vse prazne psokve.

»Meni? Meni govoriš tako? Neotesanec, straho-petek, le počakaj!« je govoril glasno in svetil sen-cam grmovja.

A že zopet se je pomiril. Zdelo se mu je, da sliši v daljavi šepetanje molitve; objela ga je tišina noči in valovila z njim kot morje z valovi. Hodil je in hodil kot snohodec vzdolž sivih stez, med svetilkajočo se travo, med sencami grmovja in med cvetci. V svoji strasti, ki je bila bolj izraz so-vraštva kot ljubezni, sta se mu Simone in Marianna zdela zelo daleč, ob skrajnih točkah sveta. Tudi bedasta Sebastianova jezra, njegovo lastno poniž-nje in njegova mržnja, vse se mu je zdelo kot senca.

Zadostoval je korak v daljavi, kamenček, ki se je kotalil, ali ptiček, ki se je stresel v snu, da se je stresel tudi on in poskočil.